Worldwide Travel, Inc.
Call for special fares
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ
734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044
ਵਾਜਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

APPROVED MORTGAGE
THE LENDER YOU CAN TRUST
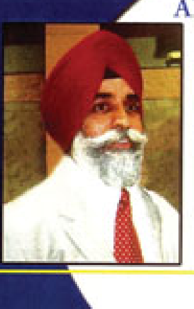
C.S. Ahluwalia
Mortgage Consultant
916.747.5801 cell
317.423.7000 fax
317.634.4391 office
cgate007@yahoo.com

1740 Lafayette Rd Indianapolis, IN 46222
Headquarters: 107 N. State Rd 135 Ste. 301 Greenwood, IN 46142
www.approvedonline.com

APNACOM
CONNECT GLOBALLY
(A joint venture with Apna Punjab)
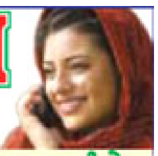
CALL INDIA
100USD ਡਾਲਰ 'ਚ 111 ਘੰਟੇ
(6660 ਮਿੰਟ) (LANDLINE & CELL)
ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ 1/2 ਸੈਂਟ ਪਰ ਮਿਨਟ
No Expiration! No Hidden Charges !
No Connection Fees! No Monthly fee!
(DEALERS WANTED)
Call:718 926 6177, 646 443 7979
Email: apnacomdial@gmail.com
112-22 Suite # 3rd Floor, 101 Ave. S.Richmond Hill, New York-11419

Eleventh Year in Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 11, Issue 14, April 3, 2010 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਦਾ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਦਿਹਾਂਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਇਕ ਹਸਦੇ ਵਸਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਸੋਗ ਛਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਵੋਕਾਂਡਾ ਵਾਸੀ 48 ਸਾਲਾ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਦੀ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਨਜਦੀਕ ਫਰੀਵੇਅ ਆਈ-65 ਉਤੇ ਇਕ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਚਾਰ ਸੈਮੀ ਟਰੇਲਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਟੱਕਰ ਕਾਰਣ ਨਾਰਥ ਵਲ ਕੋਈ 10 ਘੰਟੇ ਟਰੈਫਿਕ ਰੁਕਿਆ ਰਿਹਾ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਮਾਮੂਲੀ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਣ ਇਕ ਟਰੇਲਰ ਟਰੱਕ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਇਕ ਹੋਰ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ

ਟਰੇਲਰ ਇਸ ਵਿਚ ਆਣ ਵੱਜਾ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਹੋਰ ਟਰੇਲਰ ਜੋ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਰੱਕਾਂ ਨਾਲ ਆ ਟਕਰਾਇਆ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਨਾਗਰਾ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਨਾਗਰਾ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਦੇ ਮੈਥਡਸਟ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਹ ਜਖਮਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝਲਦੇ ਹੋਏ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ 2 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 18 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 10ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ 27 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ-2010 ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਬੱਬੂ ਗੁਰਪਾਲ, ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਸੁਖਵੀਰ ਸੁਖ, ਨਿਰਮਲ ਨਿੰਮਾ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਿੱਕਾ ਜਮਾਇਆ। ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਬੱਬੂ, ਰਾਜੂ ਤੇ ਸੁੱਖ ਕਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। (ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ)

ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ:ਭਿਓਰਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਬੁੜੈਲ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਲੱਗੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ 15 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਲੱਗੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ ਸੌਂਧੀ ਨੇ ਭਿਓਰਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 31 ਅਗਸਤ, 1995 ਨੂੰ ਹੋਏ ਇਸ ਹੱਤਿਆਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਣੇ 11 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੱਤ ਹੋਰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨਾਲ ਜੰਮੂ ਦੇ ਆਰ ਐਸ ਪੁਰਾ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਅਗਸਤ 1997 ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਦਾਰਥ ਖਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ,

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ

ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 13 ਸਤੰਬਰ 1995 ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਵਿਚ ਭਿਓਰਾ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਭਿਓਰਾ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਅਤੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਭਿਓਰਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚੱਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੁੜੈਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਭਿਓਰਾ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜੇਲ੍ਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਸ਼ਰੀਕੇ ਨੇ ਸਿਖਰ ਛੋਹੀ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਜਲੰਧਰ: ਬੀਤੀ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ 'ਸਪੋਕਸਮੈਨ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਇਕ ਸੰਪਾਦਕੀ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਸਿਖਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਫਾਹਾ ਵੱਢਣ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਤੱਕ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰ ਅਧੀਨ ਸੰਪਾਦਕੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਲੰਧਰੋਂ ਛਪਦੀ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਿਆ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਮੋਹਾਲੀ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਦੋਹਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਵਲੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਹਿਮਾਨ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਤੇ ਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਲੋਂ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਰਲਾਵਟ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਖਿਲਾਫ਼ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਲੋਂ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਅਲੋਚਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਗਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਉਪਰ ਵੀ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀਚੰਦੀਆਂ, ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

Wraich Transport LLS
North American Truck Stop
14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (ਟੀਮ ਅਤੇ ਸੋਲੋ)
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਮਿਡਵੈਸਟ
ਜਾਂ ਨੌਰਥ ਈਸਟ ਦੇ ਰੂਟ ਹਨ
*We have trailer engine for carrier and thermo king
*North american truck stop offer all kind of truck repair @ economy price.
*We have special deal on oil change $189 +
ਤੁਰਤ ਕਾਲ ਕਰੋ: 800-746-6201, 9093-350-3310

Dhade & Associates, PC
Immigration Lawyers
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ

Randhir S. Garcha
Immigration Lawyer
*ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
*ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ
*ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ *ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ
*ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
*ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Herman S. Dhade
Immigration Lawyer
Ph:248-254-3441
www.eagle.pro
e-mail: info@eagle.pro
28800 Orchard Lake Road, Suite 135, Farmington Hills, MI 48334

ਟੈਕਸਸ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਗਠਨ

ਹਿਊਸਟਨ (ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਔਜਲਾ): ਟੈਕਸਸ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਆਰਗੀਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਆਫ ਟੈਕਸਸ (ਟੈਕਸਸ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨ) ਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਟੈਕਸਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਪੁਰਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਰ ਆਪਸੀ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਏ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੰਘੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਬਰੀਨ ਰੋਡ ਵਿਖੇ ਟੈਕਸਸ ਸਟੇਟ ਦੇ 10 ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆ ਨੇ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਬਰੀਨ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਦਲ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਣ ਰਹੀ ਸੰਸਥਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਗਰਲੈਂਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਡਾ. ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਇਕ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਨੁਮਾਂਇੰਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਡੈਲਸ ਤੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਔਸਟਨ ਤੋਂ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸੈਨ ਐਨਟਾਨਿਓ ਤੋਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਹਿਉਸਟਨ ਤੋਂ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਦਲ, ਡਾ. ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਅਜਾਦ, ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਬਟਾਲਾ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਡਾ. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਨਵੀਨਰ, ਅਮੈਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਚਾਹ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਇੰਡੀਆ ਕੈਫੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਅੰਤ ਵਿਚ

ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤਕ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਦਲ ਅਤੇ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ 8 ਮਈ ਨੂੰ 2 ਵਜੇ ਡੈਲਸ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ।

To Advertise with us
call: 847-359-0746
Fax:847-705-9388

ADMISSION TO MEDICAL SCHOOL
Open for May and September 2010 and January 2011 Semesters
All Saints University of Medicine, Aruba
A Great Place to Build a Solid Medical Foundation at "One Happy Island"
Offers MD Degree Program:
Five Years (High School Graduates)
Four Years (BSc Graduates)
MCAT not Required
MD Degree Recognized In:
United States (ECFMG)
Canada (MCC)
Listed in WHO Directory
Why Choose ASUM?
- Small class sizes, enhancing the learning experience
- Professors are able to give individualized personal attention to each student
- Experienced and full time faculty enrich student academics
- Affordable tuition fees
- Individually sponsored merit based scholarships
- US & Canadian licensed visiting professors
- Warm, friendly, and safe atmosphere.
- A great place to study and graduate - Aruba, One Happy Island!

Student of All Saints University

OPEN HOUSE
at
Ramada Hotel & Suites
780 North Ave
Glendale Height, IL 60139
Seminar
April 25th, 2010
12 Noon to 4 p.m.
For more information call: Glenda @ 973 925 5622

University Campus, Aruba

United States Admission Office:
All Saints University of Medicine
695 Broadway
Paterson, NJ 07514
Tel: 973 925-5622
Fax: 973 925-5621

The Aruba Campus:
All Saints University of Medicine
Hato 3E and 3F
Oranjestad, Aruba
Tel: 297 583-2126
Fax: 297 583-2127

www.asumaruba.org

computer agents
SERVICE - SOFTWARE - SOLUTIONS

Virus Removals $80
Data Backup $50
Networking $85
Business Solutions

HOURS
MONDAY - SATURDAY
9AM - 4PM

FREE DIAGNOSTIC SERVICE
CALL US TODAY!
847-387-3883
211 Northwest Hwy., Barrington, IL 60010

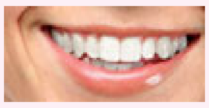

ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ
ਸਿੱਧੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 630-479-0031

- ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਨਹੀਂ? ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। 20-40% ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ Invisialign (Clear Braces) ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਮੁਫਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਓ।
- ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਖੂਨ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

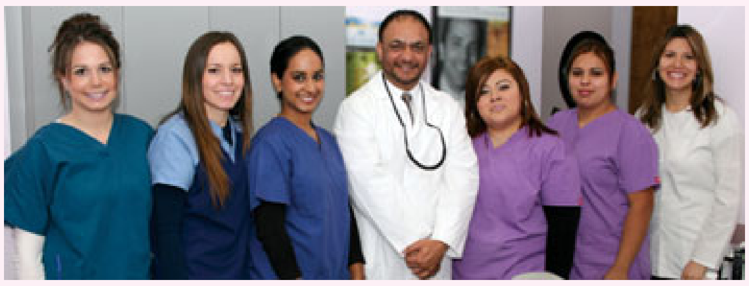

ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਤੇ ਚਮਕਦੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ

Fillings, Dentures, Crowns, Bridge, Veneers, Extractions, Cleaning,

Dr. Harjinder Khaira DMD & Associates

Lakestreet Dental
490 W. Lake Street, Suite 107
Roselle, IL 60172
630-894-8008

Lakeland Dental
115 E. State Rd.,
Island Lake, IL 60042
847-526-1920

ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਚੋਣਾਂ:ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦਾ ਰੇੜਕਾ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੱਲ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਇਆ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਲ ਰਿਹਾ ਰੇੜਕਾ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏਗਾ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ ਦੋ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਉਪਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਨਾਂ ਹਟਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਦੋਂਕਿ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਰੇ 12 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ 10 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉਪਰਲੇ 5 ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਗਿਣੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੀ ਇਕ ਸੀਟ ਲਈ 2 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੇਤੂ ਹੋਏਗਾ।

ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਰੇੜਕੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸੰਗਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ, ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਬੀਬੀ ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਘੁਮਾਣ, ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸਨੀ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਨੂਜਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਂਦੀ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਲੇਟ ਵਿਚਾਲੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਡੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਉਪਰ 2 ਸੀਟਾਂ-ਇਕ 65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ 18 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਦੇ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਿੱਧਿਆਂ ਜੇਤੂ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਅਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਲੇਟ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਆਪੇ ਬਣਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਵਾਚਿਆ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਸੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ 2006 ਤੋਂ ਇਹ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਭਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਗੱਲ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜੋਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂਘਰ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖ ਕੇ ਲਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਗੁਰੂਘਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਧਮਕੀ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਗੁਰੂਘਰ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਪੈਸਾ ਅਜਾਈਂ ਕੋਰਟ-ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲੱਗੇ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਹ ਪੈਸਾ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੰਗਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਫ ਸਾਫ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਖ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਉਪਰੋਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹਟਾਈ ਜਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਿਜਵਾ ਚੁਕੇ ਸਨ।

ਭਾਈ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੰਗਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤਾਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ 12 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਰਚੀ ਪਾ ਕੇ 5 ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਇਕ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪੂਰਾ ਬੋਰਡ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਟਰੀ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੁਣੇ ਹੋਏ 4 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ?

ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੇ ਹਮਾਇਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ 2 ਵਜੇ ਐਲਾਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂਕਿ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਬੋਰਡ, ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਬਾਈਲਾਅਜ਼ ਤੇ ਆਡਿਟ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤ 2 ਤੋਂ 6:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹੇ। ਸ. ਸੰਧੂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਂਦੀ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ 9 ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ 3 ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ। ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ 4 ਸਾਲ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਹਰ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਵਾਰ 4 ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ 5 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ। ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੀ ਮਿਆਦ 6 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ 2 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Visit us on the web:
punjabtimesusa.com
To Advertise with us call:
847-359-0746
Fax:847-705-9388

ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਖਬਰ ਛਪਵਾਉਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਅਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਸਾ) ਵਲੋਂ ਬਜੁਰਗ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਖਬਰ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਵਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਬੁਰਾ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰ ਅਤੇ ਬਜੁਰਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁਛਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨਾ ਨਿਹਾਇਤ ਹਲਕੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਵਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਮਲ ਕਮੇਟੀ (ਸੀ ਆਈ ਸੀ) ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਛਪੀ ਇਸ ਖਬਰ ਨਾਲ ਡਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਡਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਤਸਵੀਰ ਛਪਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜਖਮੀ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਬੀਮਾਰ ਤੇ ਬਜੁਰਗ ਸੱਜਣ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁਛਣਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਧੜੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੋਹਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖਬਰ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਛਪਵਾਈ ਜਾਏਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਦੀ ਕਦੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੰਦੇ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਡਾ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਸਾ, ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਅਤੇ ਕੋ-ਆਰਡੀਨੇਟਰ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਲੇਟ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਵਲੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਗੁਰੂਘਰ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਵਿਚ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਚੋਣਾਂ

ਅਪੀਲ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਖਾਤਰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਮਕਸਦ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ ਨੇ ਸੀ ਆਈ ਸੀ (ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਮਲ ਕਮੇਟੀ) ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਕ ਈ-ਮੇਲ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਇਕ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਡਾ. ਹੰਸਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਭੇਜੀ ਕਿ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਲੇਟ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿਠੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਹਾਂ! ਬੋਰਡ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਬੋਰਡ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਰਡ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਹੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਸਭ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਬੋਰਡ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਗਤੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੋ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹੋ ਸਹੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਉਠ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗਾ।

ਮੇਰੀ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗੁਮਰਾਹਕੁੰਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣਾ, ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਬੜੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਪਾਉਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਭੈਅ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ ਕਰਨ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਚਲ ਰਹੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਠਾ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਣ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਕੋਈ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦਾ।

ਸੰਗਤ ਦਾ ਝਾੜੂਬਰਦਾਰ
ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਮੈਂਬਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਮਲ ਕਮੇਟੀ

Advt.

ਏ ਜੀ ਪੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਗੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨਿਰੰਤਰ ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਸਗੋਂ 2003 ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਕਲੰਡਰ ਹੀ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ।

ਦੋਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੀ ਪਕੜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) 'ਤੇ ਮਜਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਉਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਸਿੱਖ ਮਾਰੂ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਖਤਾਂ ਦੀ ਮਾਣ ਮਰਿਯਾਦਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਧਮਕੀਆਂ ਵਰਗੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਬੂਲਣ ਲਈ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਭਾਈ ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ, ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਸਿਆਟਲ, ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ (ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਧਾਰਮਿਕ ਕਮੇਟੀ), ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਡੈਲਸ, ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਇੰਡੀਆਨਐਪੋਲਿਸ), ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ), ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਭਾਈ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਹਿਊਸਟਨ, ਭਾਈ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਡੈਲਸ), ਭਾਈ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਐਲ ਏ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਲੰਬੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕਲੰਡਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਲੰਬੀ ਛਾਣਬੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਡੇਰਿਆਂ, ਸਾਧਾਂ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਪਿਆ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਬਿਕਰਮੀ ਜੰਤਰੀ ਤੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕਲੰਡਰ ਦੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਉਤੇ ਹੀ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਬਾਰੇ ਬਾਬਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਫੁਲ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਕਰਮੀ ਜੰਤਰੀ ਚੰਦਰਮਾ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਹਿਚਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਦੇ ਰਾਸ਼ੀਫਲ, ਸਾੜ-ਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਹੂ-ਕੇਤੂ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਊ 'ਚ ਫਸਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅੱਜ ਤਕ ਸਮਾਜ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖਸੁੱਟ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਹੇਠ ਅੱਜ ਡੇਰਿਆਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਮਹੰਤ ਪੁੰਨਿਆਂ-ਮੱਸਿਆ ਤੇ ਸੰਗਰਾਂਦ ਦੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਿਆਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਕਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਹੋਈ ਡੀਲ ਮੁਤਾਬਕ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਬੇਬਸੀ ਦਾ ਤਰਲਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦਾ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਇਸ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕੌਮ ਨਾਲ ਧ੍ਰੋਹ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਮੱਕੜ ਤੇ ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 2003 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ।

ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਹੀਲੇ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਅੰਬੈਸੀ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੁਆਉਣ ਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੇਨਕਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਛੇਤੀ ਹੀ ਬਣਨਗੀਆਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਅਦਾਲਤਾਂ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਐਨ.ਆਰ. ਆਈਜ਼ ਪੁਲਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਪਿਛੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਲਾੜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਥੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਪੁਲਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦੇ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਸ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਪਨੂੰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਐਨ.ਆਰ. ਆਈਜ਼ ਪੁਲਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 100 ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦੇ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਵਿੰਗ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਚੇਤਨਾ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਚਲਦੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਲਾੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਬਚ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਛੁਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵਸ ਰਹੇ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਤੀਸਰੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਐੱਫ.ਐੱਮ. ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਐੱਨ.ਆਰ. ਆਈਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਜ਼ਿਲਿਆਂ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਪੀਜ਼ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼. ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਉਥੇ ਹੀ ਤਲਾਕ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐੱਨ.ਆਰ. ਆਈਜ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਥਾਣਿਆਂ 'ਚ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਰਾਕੇਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲਾ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ 9 ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐੱਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਪੁਲਸ ਥਾਣੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪਨੂੰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਸ ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਗਾਰਡ ਆਫ ਆਨਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ ਨੇ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 3 ਪਿੰਡਾਂ, ਬੁੰਡਾਲਾ, ਬੀਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਢੰਡਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕਰੀਬ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਪੀਵਹੁ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਹੋਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ॥ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ॥

ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਬੜੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ (113-10 101 ਐਵਨਿਊ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ) ਵਿਖੇ 14 ਅਪਰੈਲ, 2010 ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਅਤੇ 18 ਅਪਰੈਲ, 2010 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

14 ਅਪਰੈਲ, 2010 (ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ)
ਸਵੇਰੇ 4 ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।
18 ਅਪਰੈਲ, 2010 (ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ)
ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟ: 10 ਅਪਰੈਲ, 2010 ਦਿਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 6:30 ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੀ।

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ
ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਨੋਟ: ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨਗੇ।

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ-ਪ੍ਰਧਾਨ
ਫੋਨ:917-709-4663

ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ-ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ
ਫੋਨ:917-683-6861

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ-ਚੇਅਰਮੈਨ
ਫੋਨ:917-969-3100

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਸਟਾਕਟਨ

***ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਮਾੜੀ-ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ**

-ਤੁਸੀਂ ਤੇ ਮਾੜੀ ਨਾ ਕਹੋ, ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਈ ਕੀਤੀ ਐ।

***ਰੱਬ ਨਾਲ ਠੱਗੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰ ਬੰਦਿਆ**

-ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਮਾਰੀ ਜਾਹ!

***ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਹੀ ਹੈ ਭੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਠ ਰਹੀ ਲਹਿਰ?**

-ਅਮਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ।

***ਸਿੱਖ ਤਿਓਹਾਰ ਜਥੇਦਾਰ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਨਾਏ ਜਾਣਗੇ-ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਕੜ**

-ਬਲਕਿ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਣਗੇ।

***ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ-ਉਲ-ਹੱਕ ਤੋਂ ਹੁਣ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ।**

-ਭਾਵੇਂ ਜਨਰਲ ਦਾ ਵੀ ਖੋਹ ਲਵੋ, ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਥੋਡੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

***ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਡੋਡਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਧੀ**

-ਫੈਮਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਮਲੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਵਧੀ ਐ।

***ਕਿੰਗਫਿਸ਼ਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਚੋਂ ਦੇਸੀ ਬੰਬ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਚੌਕਸ**

-ਮੇਰਾ ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ! ਜਿਥੇ ਬੰਬ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੀ ਸੌਂ ਰਹੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਚੌਕਸ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਐ।

Visit us on the web:
punjabtimesusa.com

ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਆਉਂਦੀ 25 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਕਿੰਗ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਹੀ ਸਟੇਜਾਂ ਉਤੇ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਘੁੱਗੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਈ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਮੋਕੀ ਪਾਰਕ (124, 125 ਸਟਰੀਟ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਐਵਨਿਊ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ) ਵਿਚ ਲੱਗ ਰਹੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੇ ਆਯੋਜਕ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਲੇ ਲਈ ਸਭ ਤਿਆਰੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਪਿਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਨਛੱਤਰ ਗਿੱਲ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਹਾਂਡਾ, ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਭੁੱਲਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਦੀ ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਵਲੋਂ ਇਹ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਸਟਾਲ ਵੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਲੇ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 516-852-2222 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਕਲੱਬ ਦਾ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ 5 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਅਤੇ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਆਪਣਾ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ ਇਸ ਸਾਲ ਆਉਂਦੀ 5 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਹੀ ਬਸੀ ਵੁਡਜ਼ ਐਲਕ ਗਰੂਵ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਉਣਗੀਆਂ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਕਰ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ ਅਤੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

ਫਿਲਮ 'ਵਿਰਸਾ' ਡੈਲਸ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾਏਗੀ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ: ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਵਿਰਸਾ' ਡੈਲਸ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਿਆਰਾਂ ਰੋਜ਼ਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦਿਖਾਈ ਜਾਏਗੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਡੈਲਸ ਵਾਸੀ ਅਮਾਨ ਉਲਾ ਖਾਨ ਐਮ ਡੀ, ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੰਪਨੀ ਵੰਨ ਵਰਲਡ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੋਅ ਆਉਂਦੀ 10 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਵੈਸਟ ਡੈਲਸ ਵਿਲੇਜ ਦੇ ਮੈਗਨੋਲੀਆ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ 8 ਵਜੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸ਼ੋਅ 12 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹੀ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮੀ 4:15 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਟਿਕਟਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਅਲਲਅਸਾਲਿਮੋਰਗ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ 'ਵਿਰਸਾ' ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਤਕਨੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਆਉਂਦੀ 7 ਮਈ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿਰਸਾ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਪੰਕਜ ਬਤਰਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰੀਆ ਬੱਬਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਜਾਣੀ ਪਛਾਣੀ ਮਾਡਲ, ਐਕਟਰਸ ਅਤੇ ਐਂਕਰ ਮਹਿਰੀਨ ਰਿਹੀਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਗੁਲਸ਼ਨ ਗਰੋਵਰ, ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਦਾਕਾਰ ਨੋਮਾਨ ਇਜ਼ਾਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਥਿਰਕਣ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੰਗੀਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜਾਵੇਦ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਦਿਤਾ ਹੈ।

Punjab Times

Established in 2000
11th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:
Mandeep Mann
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

Director Community & Business Relations:
Sunita Chopra
Ph:773-370-7106

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Missisipi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusettes, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਸੋਨੀਆ ਫੇਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਫਿਰ ਉਭਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਇਸ ਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਉਪਜਣ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਲੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ 13 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਿਨ ਉਹ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ 125ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਵੀ ਕਰਨਗੇ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣਾ 125ਵਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਰਣਜੀਤ ਐਵੀਨਿਊ ਵਿਖੇ ਮਨਾਏਗੀ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਸਮਾਰੋਹ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਡਤ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਗੋਲ ਬਾਗ ਵਿਖੇ 1920 ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ 13 ਅਪਰੈਲ 2010 ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਕਈ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਿਰਕੱਢ ਲੀਡਰ ਵੀ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਪੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 5 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀ ਮਾਝੇ 'ਚ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਪਾਰਟੀ ਹਲਕਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਾਂਡ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਪੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਸਨ। ਕੇਪੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਤਰੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਮਹਿਜ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਘਰ ਮਾਝੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ 3 ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦਾ ਅਸਿੱਧਾ ਥਾਪੜਾ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਪੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਸਮੇਤ ਮਾਝੇ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਲੀਡਰ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਆਦਿ ਕੈਪਟਨ ਵਲੋਂ ਸੱਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚੋਂ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸੇਖੜੀ ਨੂੰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੇਖੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ''ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।'' ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਸ਼ਹਿਰੀ) ਲਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਹਿਦੇਵ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਦਿਹਾਤੀ) ਲਈ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਮਜੀਠੀਆ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਲਈ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਝੇ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ (ਅਮਰਿੰਦਰ) ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਜੁਟਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਰੈਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ 5, 6, 7 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਮਾਝੇ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਚੇਤਨਾ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰਨਗੇ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇਪੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਰਬ ਭਾਰਤ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਵੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਵੀ ਅੰਬਿਕਾ-ਅਮਰਿੰਦਰ ਮੀਟਿੰਗ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਬਿਕਾ-ਅਮਰਿੰਦਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖ ਸਰਕਾਰੀਆ, ਜੀਤਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੋਨੀ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਇਕ), ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ, ਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੱਥੂਨੰਗਲ, ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਹਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛੱਜਲਵੱਡੀ ਤੇ ਗੁਰਚੇਤ ਭੁੱਲਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਰਕੱਸੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਿਓਰਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ

ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ 100 ਫੁੱਟ ਲੰਮੀ ਸੁਰੰਗ ਪੁੱਟ ਕੇ 21 ਅਤੇ 22 ਜਨਵਰੀ 2004 ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 2006 ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਅਨੁਸਾਰ ਭਿਓਰਾ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਖ਼ਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸਨੇ ਸੈਕਟਰ 7 ਵਿਚ ਇਕ ਪੇਂਟਰ ਤੋਂ ਕਾਰ ਦਾ ਰੰਗ ਰੋਗਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਕਾਰ ਦੀ ਫ਼ੋਟੋ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀ ਤਾਂ ਪੇਂਟਰ ਨੇ ਕਾਰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਸੈਕਟਰ 3 ਦੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਤਲਾਹ ਕੀਤੀ। ਇਹੋ ਹੀ ਪੇਂਟਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਬਣਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀ ਵਾਂਗ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

31 ਅਗਸਤ 1995 ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਬਣੇ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਧਮਾਕੇ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਮਾਂਡੋਆਂ ਸਣੇ 11 ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 31 ਜੁਲਾਈ 2007 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ 12 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬਿਤਾਉਣ 'ਤੇ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 27 ਅਗਸਤ 2007 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਸ਼ਰੀਕਾ ਯੁੱਧ ਨੇ ਸਿਖਰ ਛੂਹੀ

ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਨੁਸਾਰ "ਸ੍ਰੀਚੰਦੀਆਂ, ਨਿਰਮਲਿਆਂ ਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ 'ਪੋਥੀ ਸਾਹਿਬ' ਤਬਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਸਾੜੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੰਗਾਂ, ਯੁੱਧਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪੋਥੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।" ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਚੋਲਾ ਤਾਂ ਤਬਾਹ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਖੜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਬਚ ਗਈਆਂ, ਬਾਕੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰ ਤੇ 35 ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰ ਤਾਂ ਬਚ ਗਈ ਪਰ ਯੁੱਧਾਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਹੱਥਲਿਖਤ ਬਾਣੀ ਹੀ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀ।"

ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਤਕ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਨਿਰਮਲਿਆਂ, ਉਦਾਸੀਆਂ ਸ੍ਰੀਚੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਭਾਵੇਂ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਉਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸੰਪਾਦਕੀ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਜਲੰਧਰੋਂ ਛਪਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ' ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਤੂਲ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 'ਅਜੀਤ' ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ ਉਪਰ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਿੰਦਕ ਆਖਿਆ। ਅਜੀਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਨਸ਼ਾ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ, ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਹੜੀ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸੰਤ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ? ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਥਵੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤਕ ਇਸ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਮੁਆਫ਼ੀਆਂ ਵੀ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰੇ? ਇਸ ਨੇ ਨਿਤ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੱਥਾ ਵਿਗਾੜਨ ਦੇ ਯਤਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਤਰਾਨਾ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਹਨ।"

ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੇਖ ਵੀ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਛਪੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, "ਫੱਫੇਕੁੱਟਣੀਆਂ ਵਾਲਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਜਲੰਧਰੀ ਕਾਮਰੇਡ ਆਖਿਆ ਹੈ" ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਕਥਿਤ ਹਨਨ ਉਪਰ ਮੱਗਰਮੱਛ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਠਾਏ ਹਨ ਕਿ ਅਜੀਤ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਅੱਜ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਉਹ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਵੇਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀਆਂ ਆਪ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਜੀਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਲਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ, ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਸ੍ਰੀਚੰਦੀਆਂ ਤੇ ਨਿਰਮਲੇ ਪੰਥ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਵੀ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਹੋਂਦ-ਹਸਤੀ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਤੁਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰੀਕਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲੋਂ ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਧੇਰੇ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਹਾਦ ਸ਼ੁਰੂ

ਪਟਿਆਲਾ : ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿਕੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੁੱਡਾ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਹੋਈ ਰੈਲੀ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਲਹਾਉਣ ਲਈ ਜਹਾਦ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਮਜਬੂਤੀ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਸਟੂਡੈਂਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਸਰਪੰਚ, ਰਤਨ ਲਾਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਠੇਕੇਦਾਰ, ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਝਿੰਜਰ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜੀਗਰ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਕੇ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਰੈਲੀ ਦੀ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੁੱਤਰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ। ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਗੜੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੀਬੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕੜਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਰੈਲੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਰੈਲੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਰੈਲੀ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਝੰਡੇ ਥੱਲੇ ਇੱਕ ਮੁਠ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵਸਾਏ ਹੋਏ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਵਰਗ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਅੱਕ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਰੈਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿਕੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਰੁੱਖ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਗ ਉਠੇ ਹਨ। ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਗਗਨਜੀਤ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਵੀ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪੀ ਪੀ ਕੇ ਕੋਸਿਆ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Easy Travel Inc.

7191 Camelot Drive, Canton, MI 48187 Fax: 866-908-6663

www.easytravelinc.net info@easytravelinc.net

ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

Please call us for the lowest fare from your city to india

Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

R K Carpet & Flooring, Inc.

6346 N. Claremont Ave. Chicago, IL 60659

ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

*Commercial *Installation
*Residential *Cleaning
*Industrial *Repair
*Sales

Ravinder Singh Ravi

Ph:773-761-6888

Fax:773-761-6865

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)
Live Video Display with Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN
(725-7926)
(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syanvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

SV PRODUCTION

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਚੋਣਾਂ

ਧੰਨਵਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਚੋਣਾਂ

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤਹਿ ਦਿਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਰਿਣੀ ਹੈ:

*500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨਿਵਾਸੀ ਸੱਜਣਾਂ, ਉਘੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਨੌਜੁਆਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਭ ਇਛਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਹਿਰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਜੋ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾ ਭਰ ਸਕੇ) ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੜੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਕਢ ਕੇ 28 ਮਾਰਚ ਵਾਲੇ ਦਿਹਾੜੇ Rolling Meadows , Holiday Inn ਵਿਖੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 4 ਅਪਰੈਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤੀ ਵੋਟ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਇਹ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਣਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੱਚਮੁਚ ਸੇਵਕ ਬਣਕੇ ਹੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਸਤੇ ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਰਥਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਗੇ।

*ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕੱਲਬ ਦੇ ਉਘੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਟਬੰਦੀ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਬੇ-ਇਨਸਾਫੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਲੇਟ ਨੂੰ ਹੀ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਹੈ।

*ਸ਼ੇਰੇ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ. ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ ਦੀ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਸੋਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ ਸੀ।

*ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ AASA ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਅਤੇ ਸ. ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਗਾਥਾ ਦਰਸਾਉਂਦਿਆਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ।

*ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਰਿਖੀਰਾਜ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਅਤੇ ਸ. ਗੌਰਵ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਨੌਜੁਆਨ ਹਰਸ਼ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਇੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਦੁਬਿਧਾ ਅਤੇ ਤਣਾਓ ਭਰਪੂਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਾਉਣ ਹਿਤ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਿਤਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ।

*ਟੋਨੀ ਸੰਘੇੜਾ ਹੋਰਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਲੀਸਾ ਗਰੇਵਾਲ (Ex-wife of Jatinder Grewal banned from entering SRS premises) ਅਤੇ ਸ. ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਨਿਰਾਦਰ ਭਰੀਆਂ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਹੈ।

ਆਪ ਜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਧੰਨਵਾਦ ਅਤੇ ਦਿਲੀ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ 4 ਅਪਰੈਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਵੋਟ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾ/ਪੁਆ ਕੇ ਸਾਡਾ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਰਕੇ ਕਿਰਤਾਰਥ ਕਰੋਗੇ ਜੀ:

"ਗੁਰੂ ਘਰ ਸੰਗਤ ਦਾ, ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ, ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ"

Sikh Sangat Chicago www.sikhsangatchicago.com

Advt.

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਸਮਾਪਤ, ਦੋ ਬਿਲ ਤੇ ਬਜਟ ਪਾਸ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸਾਲ 2010-11 ਲਈ ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਮਿੱਤਣ ਬਿਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੰਡ (ਸੋਧਨਾ) ਬਿਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਤ ਭਲਾਈ ਫੰਡ (ਸੋਧਨਾ) ਬਿਲ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਜਟ ਪਾਸ ਕਰਕੇ 26 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉੱਠ ਗਈ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਠਾਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਵਾਲਾ ਬਿਲ ਫਿਰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਸਕੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਹੈ ਪਰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਮਾਮਲਾ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਕਆਊਟ ਕਰ ਗਈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਦਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰੇ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਦਨ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਜਦੋਂ ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਲਈ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਇਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਾਕਆਊਟ ਕਰ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਦਨ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਭਲਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਾਕਆਊਟ ਕਰਕੇ ਸਦਨ ਵਿਚੋਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਾਕਆਊਟ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਆਉਣ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਨੇ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਭੱਤੇ ਵਧੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਛਾਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾਲੋਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਦਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਮੇਜ ਥਪਥਪਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਰਾਜਸੀ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕੇਸ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੇ 18 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਸਦਨ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਇ ਬਣੀ ਸੀ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਾਇ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸੀ ਰੰਗਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਦਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਵਿਖਾਈ ਸੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਮਾਹੌਲ ਲਈ ਜੋ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸਦਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਸਦਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਸਦਨ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈ ਵਧੀਆ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਾਇ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਫਿਰ ਮਾਮਲਾ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਹੱਤਕ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਵਾਕਆਊਟ : ਬੀਤੀ 26 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਦਨ ਵਿਚ ਵਾਕਆਊਟ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਹੱਤਕ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਇਕ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸਦਨ ਵਿਚ ਸਵਾਲ-ਜੁਆਬ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਸਿਫਰ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਬਾਘਾਪੁਰਾਣਾ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਟਕ ਖੇਡਣ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੇਸ਼ਕ ਨਾਟਕ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ।ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ, ਉਸਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਾਕਆਊਟ ਉਪਰੰਤ ਸਦਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਧਨਵਾਦ ਦਾ ਮਤਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਜਟ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਲੰਘੀ 25 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਰਮਿਆਨ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਲਿਜਾਂਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਪਾਟਿਲ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰਤਾਗੱਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ 'ਤੇ ਧਨਵਾਦ ਦਾ ਮਤਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਨਵਾਦ 'ਚ ਮਤਾ ਵੀ ਪਾਸ ਕਰਵਾਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਨ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਧਨਵਾਦ ਲਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਸਦਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ। ਬੀਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਜਟ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ ਸਨ। 25 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਕਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਦਨ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬਜਟ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਨਾ ਆ ਸਕੇ, ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਪਾਟਿਲ ਦਾ ਸਦਨ ਵਿਚ ਸਵਾਗਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਸੁਣ ਸਕੇ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਐਨਾ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਟੋਕਿਆ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਪਾਟਿਲ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਤਾਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਘੱਟ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤਾ ਦੁੱਗਣਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤਾ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਜਾਂ ਇਸ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤਾ ਹੁਣ 6 ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ 12 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਮਿਲਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਸਪੀਕਰ ਸ.ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ 'ਚ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ 'ਜਨਰਲ ਪਰਪਜ਼ ਕਮੇਟੀ' ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਸਾਵਧਾਨ! ਰਿਫੰਡ, ਰਿਫੰਡ, ਰਿਫੰਡ, ਰਿਫੰਡ!!!

ਆਪਣੀ 2009 ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਅਤੇ ਸਟੇਟ (ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ) ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਫਾਈਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਐਚ ਐਂਡ ਆਰ ਬਲਾਕ ਅਤੇ ਜੈਕਸਨ ਹਿਊਇਟ ਨਾਲੋਂ 15% ਛੋਟ ਹਾਸਲ ਕਰੋ। ਸਿਰਫ ਇਨਵਾਇਸ ਲੈ ਆਓ।

E-file your 2009 federal and state (we do all states) tax return now!
15% off H&R Block and Jackson Hewitt charges! Just bring their invoice!

We do company returns too (S-Corp, C-Corp, LLC.) !!

ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉਤੇ 50% ਛੋਟ ਪਾਓ। ਸਿਰਫ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਕੂਪਨ ਨਾਲ ਲਿਆਓ

VIMLAN TAX SERVICES, LLC.
Navigating Your Financial Success
VIMLAN TAX
AUTHORIZED e-file PROVIDER
939 N. Plum Grove Rd • Suite A, Schaumburg, IL 60173
Ph: (847) 619-0413, Fax: (847) 619-0966
e-mail: Info@vimlantax.com
Ask for Mr. Milan Madhani, CPA or Vimal Madhani, MST

This coupon serves to do the following, limit one per customer, not valid with any other offers:
> Receive half (50%) off all regular charges for individual filing for 2009 or prior years.*
> In addition, receive fifteen (15%) off regular individual tax filing charges from any competing H&R Block, Jackson Hewitt, or Liberty Tax Service after matching the price.**
> Also, receive ten (10%) off all other bookkeeping, incorporation, sales tax, payroll, and other business services, simply for bringing in this coupon.
*Bring a friend & he/she pays regular charges, but can bring their own coupon and avail the 15% & 50% off also. **Must bring in dated invoice with customer's name, itemization for tax return charged, name and address of competing office.*

Vimlan Tax Services, LLC.
Navigating Your Financial Success.

westin travel & tours inc.

Tel:877-256-1971
773-465-4040
e-mail:info@westintravel.com
web:westintravel.com

Low Fares And Cofirm Seats With Lufthansa, American Ailines, Continental Air, Air India to India, Middle East And Europe

SUPER TRAVEL
847-676-9090
E-mail: supertravel2003@yahoo.com
Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.

For Emergency Call anytime at 847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India $545
London $250

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਚੋਣਾਂ

ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ (ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਂ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ) ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ੂਨ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਲੇਟ ਵਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੰਜ ਉਮੀਦਵਾਰ-ਮੱਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਮਹਾਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ ਸੰਘੇੜਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ-ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਨੂਜਾ (ਇਕ ਭਾਈ-ਭਗਤ) ਹੀ ਹੁੰਦਲ ਧੜੇ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਹੁੰਦਲ ਭਰਾ-ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬ ਹੁੰਦਲ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਲੇਟ ਦੀਆਂ ਲਗਾਮਾਂ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਖੌਤੀ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਵੁੱਡਡੇਲ ਵਿਚ ਥਾਰਨਡੇਲ ਐਵਨਿਊ ਉਤੇ ਬਾਬ ਹੁੰਦਲ ਦੇ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਵਿਚ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਸੰਨ 1996 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਝੱਜ ਗਰੁਪ ਦਾ ਛੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਮਤ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਹੁੰਦਲ ਧੜੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ (ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਆਏ-ਗਏ ਲਈ 17 ਕਮਰੇ, ਸਕੂਲ ਲਈ 4 ਕਮਰੇ, ਵਾਸ਼ਰੂਮ ਵਿੰਗ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੂਮ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕਮਰਾ ਅਤੇ ਹਾਲ) ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਪਰ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਾਸ਼ਰੂਮ ਵਿੰਗ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਛੱਤ ਦੇ ਲੈਵਲ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1997 ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਝੱਜ ਧੜੇ ਦੇ 5 ਅਤੇ ਹੁੰਦਲ ਧੜੇ ਦੇ 4 ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਅਗਸਤ 1997 ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਹੈਰਿਸ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋਨ ਦਾ ਕੇਸ ਕਲੋਜ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਲੋਨ ਦੀ ਕਲੋਜ਼ਿੰਗ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਲੈਟਰ-ਹੈਡ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਉਤੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਝੱਜ ਗਰੁਪ, ਜਿਸ ਨੇ ਲੋਨ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ (ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ) ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ (5 ਮੈਂਬਰ) ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ। ਸੋ, ਲੋਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਗਏ ਲੈਟਰ-ਹੈਡ ਉਪਰ 1997 ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਦਾ ਨਾਂ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਨਾਲ ਤਥਾਕਥਿਤ ਪਾਵਰਫੁਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇਕ ਮਤਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਾ ਲੋਨ ਹੀ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਤਥਾਕਥਿਤ ਪਾਵਰਫੁਲ ਫਾਇਨਾਂਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਉਮੀਦਵਾਰ), ਜਸਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਲਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਗੁਰਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ, ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਰਿਖੀਰਾਜ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਬੈਂਕ ਨੇ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਨੂੰ ਲੋਨ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਚ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਧੜੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਰਮ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਬੋਰਡ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਅਤੇ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਨਵਾਂ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਲੋਨ ਕਲੋਜ਼ ਕਰਕੇ ਬਿਲਡਰ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜੱਜ ਨੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਵੀਲ੍ਹਚੇਅਰ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਜੱਜ ਨੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਮੀਟਿੰਗ ਆਪਣੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਝੱਜ ਗਰੁਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੱਜ ਨੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਵਲੋਂ ਇਕ ਨਵਾਂ ਵਕੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ। ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੋਰਡ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵਕੀਲ ਜੱਜ ਦਾ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਉਤੇ ਬੋਰਡ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਗੋਰੇ ਨੂੰ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੌਕੇ ਝੱਜ ਗਰੁਪ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦੇ ਭਾਰੀ ਖਰਚੇ (350 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ) ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜੱਜ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੱਜ ਨੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦਲ ਧੜੇ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਸੁਣੇ ਗਏ ਕਿ ਚੋਣ ਜਿੱਤਦਿਆਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਉਹ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕਰਨਗੇ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਉਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਣਛਾਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਕੇਸ ਫਾਈਲਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਨੰਬਰ ਹੈ-97CH11098.

ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਮਹਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੇ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਖਰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪੈਸੇ ਕਦੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਏ।

ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਦੁਖਾਂਤ ਵਾਪਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸ. ਝੱਜ ਨੂੰ ਐਸ ਆਰ ਐਸ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾ ਰਹੀ। ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਨਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ 1998 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦਾ ਬੋਰਡ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਠੱਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਿਲਡਰ ਦਾ ਕੰਮ ਘਟੀਆ ਕਵਾਲਿਟੀ ਦਾ ਸੀ। ਬਿਲਡਰ ਨੇ ਸੁਸਾਇਟੀ 'ਤੇ ਹਰਜ਼ਾਨੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ 125, 000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਹਰਜ਼ਾਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਕੀਲ ਕੋਈ ਡੇਢ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਜਦੋਂਕਿ ਉਸਾਰੀ ਉਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ 300,000 ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇੰਜ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸੰਗਤ ਦੀ ਖ਼ੂਨ-ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਆਇਆ ਕੋਈ 575,000 ਡਾਲਰ ਖੂਹ-ਖਾਤੇ ਗਿਆ। ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸਾਰੀ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਮਾਨ ਮਲਬੇ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਗਤ ਕੋਲ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਲੇਜ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸਾਰੀ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਵਿਲੇਜ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੁੰਦਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਘਟੀਆ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬਿਲਡਰ ਉਤੇ ਹਰਜ਼ਾਨੇ ਲਈ ਕੇਸ ਕਿਉਂ ਨਾ ਠੋਕਿਆ ਗਿਆ? ਸਗੋਂ ਉਲਟਾ ਤੁਸੀਂ 125,000 ਡਾਲਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਗੋਲਕ ਵਿਚੋਂ ਹਰਜ਼ਾਨੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਬਾਬ ਹੁੰਦਲ ਇਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਪ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਚਲੇ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਗੋਲਕ ਤੋਂ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ?

1998 ਤੋਂ ਅਪਰੈਲ 2008 ਤੱਕ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ (ਹੁਣ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ) ਦਾ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਉਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਬੋਰਡ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ, ਸੰਗਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ:

1. 30 ਲੱਖ (ਤਿੰਨ ਮਿਲੀਅਨ) ਡਾਲਰ ਦੇ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3. 1998 ਤੋਂ ਅਪਰੈਲ 2002 ਤੱਕ ਦਾ ਬੋਰਡ ਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਰਜਿਸਟਰ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4. ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੂੰਥੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 21 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਘੱਟ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੌਦਾ ਉਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਉਸੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਹੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ, ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਸਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਸੀ। ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ (ਹੁਣ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ) ਦੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਕਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਣ ਸੀ? ਸਿਰਫ ਹੁੰਦਲ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

5. ਹੁੰਦਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਨ ਦੂਤ ਘਰ ਨੇ ਬਲੈਕ ਲਿਸਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

6. 1998 ਤੋਂ ਅਪਰੈਲ 2002 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਖਆਸਨ ਦੇ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਰਿਫਰੈਂਡਮ ਦਾ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ (ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ) ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਰਿਫਰੈਂਡਮ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 99 ਨਾਂਹ ਵਾਲੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ (ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ) ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪਾਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਗਤ ਇਸ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ (ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ) ਇਸ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਜੇਤੂ ਬਣਾਓ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਆਫ ਗਰੇਟਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ।

Advt.

ਅਡਵਾਨੀ ਤੇ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਭੂਤ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ 'ਚ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ 'ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 6 ਦਸੰਬਰ 1992 ਨੂੰ ਅਯੁੱਧਿਆ 'ਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਗੁਲਬਰਗ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ 'ਚ 2002 'ਚ ਫਸਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਪੀ. ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਅਤੇ 68 ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

1990 ਬੈਚ ਦੀ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਮੁੱਖ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਖੇ ਬੇਹੱਦ ਭੜਕਾਊ ਤਕਰੀਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਐਮ.ਪੀ. ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਕੀਆ ਜਾਫਰੀ ਨੇ ਦਾਇਰ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਫਸਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਦ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ 9 ਘੰਟੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਉਧਰ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਡੇਗੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਵਲੋਂ ਅਡਵਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ 6 ਦਸੰਬਰ 1992 ਨੂੰ ਅਡਵਾਨੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦਤ ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਡੇਢ-ਦੋ ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਬਣੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ। ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਹਾਜਨ, ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘਲ, ਗਿਰੀਰਾਜ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਨਾਲ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਨੈ ਕਟਿਆਰ, ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਸਾਧਵੀ ਰਿਤੰਭਰਾ ਨੇ ਵੀ ਭੜਕਾਊ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਤੋੜਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਅ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਗੁਪਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ

ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਕੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੋਈ ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ

ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਡੇਗੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਡਵਾਨੀ ਸਮੇਤ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੇ ਦੂਜੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ 6 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਗੂ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨਾ ਤੋੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਢਾਈ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਧੂੰਆਂ ਉਡਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਪਰ ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਕਾਫੀ ਸਨ ਪਰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਐਸ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੇ ਵਧੀਆ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੰਘ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ 8 ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਭੜਕਾਊ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਅਤੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਡੇਗਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮਗਰੋਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 2003 'ਚ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਜੁਲਾਈ 2005 'ਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਡਵਾਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਮੁੜ ਤੋਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਬਿਆਨ ਪਿਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਾਸ਼ਿਦ ਅਲਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਬੁਲਾਰੇ ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਲਿਆਉਣਾ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੇਤਾ ਡੀ. ਰਾਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਡੇਗਣ ਲਈ ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਇਹੋ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਬੋਰਡ ਦੇ ਜਫਰਯਾਬ ਜਿਲਾਨੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਰੀ ਦੁਖਾਂਤ ਲਈ ਅਡਵਾਨੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਸੂਰਵਾਰ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.) ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 9 ਘੰਟੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਆਰ.ਕੇ. ਰਾਘਵਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਲਬਰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੰਗਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਮੁਖੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਘਵਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਤੋਂ 63 ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰਾਘਵਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਫਿਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਬੀਤੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 9 ਘੰਟੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋਈ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਕੀਆ ਜਾਫਰੀ ਵਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੇ. ਰਾਘਵਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਘਵਨ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਗੁਲਬਰਗ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਦੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਘਵਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਅਹਿਮ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਲਬਰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ 'ਚ ਫਸਾਦਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਕੁਝ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਮਝਣ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡੀ ਆਈ.ਜੀ. ਏ ਕੇ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿਤੇ ਜਵਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ।

ਮਨੋਜ-ਬਬਲੀ ਕਤਲ ਕਾਂਡ 'ਚ 5 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ

ਅੰਬਾਲਾ: ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਚੱਲਦੀਆਂ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਤੁਗ਼ਲਕੀ ਫੁਰਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚਰਚਿਤ ਮਨੋਜ-ਬਬਲੀ ਕਤਲ ਕਾਂਡ 'ਚ 5 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧ 'ਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਜਦਕਿ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ 2 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਜਿਊਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਖੋਹ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮਨੋਜ ਤੇ ਬਬਲੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਸਰਾਸਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਥਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਰੋੜਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਨੋਜ ਤੇ ਬਬਲੀ ਜੋ ਇਕੋ ਗੋਤ ਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬਗੈਰ 7 ਅਪਰੈਲ 2007 'ਚ ਪੰਚਕੂਲਾ ਦੇ ਇਕ ਮੰਦਿਰ 'ਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਮਨੋਜ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਮਨੋਜ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੁੱਕਾ ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋੜਾ ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਕੱਟ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ 15 ਜੂਨ 2007 ਨੂੰ ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆਰਜਾਹੇੜੀ ਤੋਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਇਕ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਬਾਹਾਂ ਰੱਸੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਉਪਰੰਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਬਬਲੀ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਮਨੋਜ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ 20 ਜੂਨ 2007 ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Matrimonials

Jat Sikh parents from Midwest seek suitable match for their US born, handsome, clean shaven, 26, 6'-1" Engineer son, manager in a large national corporation. Please contact: sikh5family@gmail.com

US citizen or green card holder Jatt Sikh match for US citizen girl, 25, 5'-4", Master's in accounting, working with state government. Boy on work visa can also be considered. Contact-lakhwinderbrar81@yahoo.ca

Match for 27, 5'-2" Jatt Sikh, MA English, B.ed., doing masters in Information Techonology, has one sistor married in canada, brother doing Mech Engg. e-mail bio data-Hsingh2222@gmail.com

Parents seek professional, slim, attractive Sikh match for handsome Jat Sikh, Canadian born, non-smoker, non-drinker, 6.2', 32, cleanshaven, athletic son, working with energy company in San Diego CA, USA earning very high six figure salary, B.COM & MBA from well reputed Canadian varsities. Photos will be appreciated respond to info@victoriaairportshuttle.com

Handsome Sikh, well settled, educated, divorcee issueless Punjabi Sikh gentleman, 48, 5'-10" seeks well settled, educated US citizen/visitor life partner age 40-50 with no kids, no liability. Call: 516-503-6718

ਸੋਹਣੇ ਸੁਨੱਖੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਕੰਗ, ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, 29, 5'11" ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਿਜ਼ੀਟਰ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ:530-310-6777, 530-310-3843

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

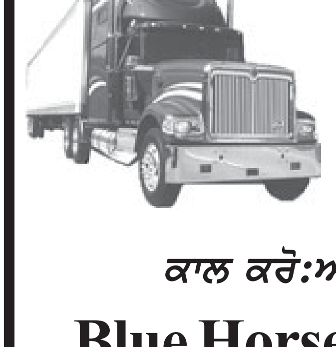

ਈਸਟ ਵੈਸਟ ਅਤੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਰੂਟ

ਅਸੀਂ ਟਰੇਲਰ ਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

We pay on weekly basis

ਕਾਲ ਕਰੋ:ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ

Blue Horse Trucking Inc.

Ph.800-208-3464

Visit us on the web:
punjabtimesusa.com
To Advertise with us
Call:847-359-0746
Fax:847-705-9388

ਬੇਮੁਹਾਰ ਫੌਜਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਚਲੰਤ ਹਫਤੇ ਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਪੁਲਸ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਫੜੋ-ਫੜਾਈ ਕੀਤੀ। ਪਲਾਸੌਰ ਨਾਂਅ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਫਿਰਨੀ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਓਥੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਨੂੰ ਫੜਨ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨਾਲ ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਘਬਰਾ ਕੇ ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਦੌੜ ਗਏ। ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਓ। ਪੁਲਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨੇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਮਿਥ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇੰਜ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਚਾਰੇ ਚੱਕ ਜਗੀਰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਚਾਹੁਣ, ਮਿੱਧ ਕੇ ਜਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਖਿਸਕ ਜਾਣ।

ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਪੁਲਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਕੇਸ ਗਿਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਬੰਦੇ ਪਾਰ ਬੁਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਮ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਏਦਾਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੱਗਭੱਗ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ। ਓਥੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਚੋਰੀ ਦਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਲੈਣ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਲਿਆ। ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਖਿਝ ਕੇ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਖਿਝ ਗਏ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਗੇੜੇ ਲਾਈ ਗਿਆ, ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਇਕ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਗਏ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਠਾਰਾਂ ਕੇਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸਮਝਣ ਪਿੱਛੋਂ ਏਦਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਦੀ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਬਦਲੇ ਛੇ ਕੁ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹਰਜਾਨਾ ਭਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬਣੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਕੇ ਗਲਤ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਕੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਰਾਠੌਰ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ? ਫਰਕ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਦਾ। ਰਾਠੌਰ ਨੇ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਰਤੂਤ ਛਿਪਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਰੁਧ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਵਾਏ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ ਹੜੱਪਿਆ ਹੋਇਆ ਮਾਲ ਛਕਣ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਖਿਝ ਕੇ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਰਾਠੌਰ ਇਕ ਰਾਜ ਦਾ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਸੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਅਫ਼ਸਰ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ।

ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਕਿੱਸਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਐਸ ਪੀ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰ ਸ਼ਿਉਰਾਣ ਦਾ। ਟੀਮ ਤਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ, ਕੰਮ ਉਹਦਾ ਇਹ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲਦਾਰ ਅਸਾਮੀ ਦਿਸੇ, ਲੁੱਟ ਲਵੋ। ਇਕ ਸੋਨੇ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਲੁੱਟ ਸਮੇਂ ਕਲੋਜ਼ ਸਰਕਟ ਕੈਮਰੇ ਨੇ ਫੋਟੋ ਲੈ ਲਈ ਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਲੁਟੇਰਾ ਉਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਸ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਬੰਦਾ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਗੱਲ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਚੁੱਪ ਤੋੜ ਕੇ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਇਹ ਟੀਮ ਤਾਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ 'ਚੌਥ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਗੁੰਡਾ ਟੈਕਸ ਵੀ ਵਸੂਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਟੀਮ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸ਼ਿਉਰਾਣ, ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜਵਾਈ ਦਾ ਭਰਾ, ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ 'ਚੋਂ ਭਤੀਜਾ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਹੁਣ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੈ।

ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ? ਯਕੀਨਨ ਉਹ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ-ਪਨਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਉਰਾਣ ਨਾਂਅ ਦੇ ਇਸ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਨਾਂਅ ਕਈ ਜੁਰਮ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਬਚਾਇਆ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਬੰਦੇ ਫੁੰਡਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਮਾਹਰ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਅੰਦਰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਸ ਰਿਵਾਲਵਰ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਪੁਲਸ ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼ਿਉਰਾਣ ਦੀ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਉਰਾਣ ਨੇ ਓਦੋਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਿਵਾਲਵਰ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਾਫ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਕਤਲ ਵਿਚ ਰਿਵਾਲਵਰ ਵਰਤਣ ਪਿਛੋਂ ਘੜੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਮਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸਕੂਲ ਬਣਵਾਇਆ, 'ਸਦੀ ਦਾ ਮਹਾਂ ਨਾਇਕ' ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਲਾਕਾਰ ਉਸਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਉਣ ਪੁੱਜਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਾਨ ਲਈ ਆਈ ਰਕਮ ਦਾ ਸਰੋਤ ਵੀ ਉਸ ਅਫ਼ਸਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਛਿਆ। ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀਆਂ ਲੀਰਾਂ ਜਦੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ, ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਤੇ ਐਕਟਰ ਸਫਾਈਆਂ ਦੇਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਹੋਰ ਵੀ 'ਨਾਇਕ' ਹਨ।

ਜਿਤਨੀਆਂ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਮੱਤ ਮਾਰ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇੱਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਮੌਕੇ 'ਪੈਸਾ, ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚ' ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੱਗਾ ਜੱਟ ਜਾਂ ਜੀਣਾ ਮੌੜ ਮੋਢੇ ਉਤੇ ਦੁਨਾਲੀ ਟੰਗੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਹਾਦਸੇ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਤੇ ਰਾਹ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਸੀ ਫੀਸਦੀ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਕਾਕੇ-ਕਾਕੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਰ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰੀ, ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਧੂਹ ਕੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਜਾਂ ਗਿੱਦੜਬਾਹੇ ਵਿਚ ਜੱਜ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਮੰਦਾ-ਚੰਗਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਹੋ ਲੋਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਸਿੱਧੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਖੜਕਦੇ ਸਨ।

ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ 'ਪੈਸਾ, ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚ' ਤਿੰਨੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਮ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਨੱਚਦਿਆਂ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਅਖ਼ਤਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਏਦਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਥਾਂ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਜਾਨ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗਈ, ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਉੱਚੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਦੋ ਪੁਲਸੀਆਂ ਦੀ ਆਪੋ ਵਿਚ ਜ਼ਿਦ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਕਾਲੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕੋ ਥਾਣੇ ਉਤੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਜਣਾ ਓਥੇ ਜਾ ਲੱਗਾ, ਦੂਜਾ ਉਹਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਆਰਡਰ ਲੈ ਆਇਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਥਾਣੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ ਦੀ ਛੰਨ ਹੇਠ ਦਰਬਾਰ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਪਹਿਲੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਸੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ, 'ਅਹੁ ਕੁੱਤਾ ਤੁਰਿਆ ਆਉਂਦਾ ਈ, ਅੰਦਰ ਨਾ ਵੜਨ ਦੇਵੀਂ।' ਦੂਜੇ ਆ ਰਹੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਸੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕੂਕ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਅੱਜ ਤੋਂ ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਇਸ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਭਜਾ ਦੇ।' ਦੋਵੇਂ ਗੁੱਥਮ-ਗੁੱਥਾ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀਆਂ ਦੇ ਛੁਡਾਉਣ ਤੱਕ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਲੱਥ ਕੇ ਵਰਦੀਆਂ ਘੱਟੇ ਨਾਲ ਲਿੱਬੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੰਘੇ, ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਅਗਲੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਜਣੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੁੰਡੇ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਖਿਝ ਕੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਪਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅੰਦਰ ਪੰਜ ਸੌ ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕਤਲਾਂ ਜਾਂ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਵਰਗੇ ਜੁਰਮਾਂ ਅਧੀਨ ਫੜੇ ਗਏ ਤੇ ਕਈਆਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਦੇ ਕੇਸ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਹੀ, ਜਿਹੜੇ ਵਰਦੀ ਦਾ ਰੋਅਬ ਅਤੇ ਡੰਡੇ ਦਾ ਦਬਕਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਹੂੰਝਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਵਾਪਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਛਾਪੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਨ 2001 ਵਿਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਇਕ ਬੀਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਸਦੇ ਪਤੀ ਉਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਪੁਲਸ ਨੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਲਏ। ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਸੌਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਔਰਤ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ ਉਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਉਡਾਰੀ ਲਾ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਅਸਲੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਪੜਤਾਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਅਤੇ ਐਸ ਐਚ ਓ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਬਣਿਆ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕਰ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੀਹ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਦੋ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਭਰੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਹੁਣ ਮਾਰਚ ਚੜ੍ਹਦੇ , ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ, ਫਿਰ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਆਮ ਕਿਸਮ ਦਾ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰਾਂ ਉਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ''ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਸੇ ਮੰਗਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਦਿੱਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।'' ਫੇਰ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ।

ਪੁਲਸ ਦਾ ਡੰਗ ਤੇਜ਼ ਹੈ। ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਵੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਫੇਰ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬੰਦਾ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਏਨੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਛੁੱਟ ਜਾਣਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ 'ਕੱਟਾ ਕਿੱਲੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਉਤੇ ਤੀਘੜਦਾ ਹੈ।' ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਏਦਾਂ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਗਾਜਰ-ਮੂਲੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਹਸਤੀ ਦਾ 'ਮਿਹਰ ਭਰਿਆ ਹੱਥ' ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਉਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ 'ਲੜਨ ਫੌਜਾਂ, ਨਾਂਅ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ', ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬੇਮੁਹਾਰ 'ਫੌਜਾਂ' ਕੋਈ ਚੰਦ ਚਾੜ੍ਹ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕਰਤੂਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੀ ਲੱਗਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਆਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਸ ਤੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਪਾਵੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚ 'ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ' ਲੁਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਾ ਸਹੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਆਖਰ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਟੈਕਸ ਹਾਲੀਡੇ ਬੈਨੀਫਿਟ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕੋਸਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਦੇ ਸਕੀ। ਸਰਲ ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ, ਵੈਟ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਕਮੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹੋਵੇ, ਨਵੇਂ ਫੋਕਲ ਪਵਾਇੰਟ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੇ ਖਰੀ ਨਾ ਉਤਰ ਸਕੀ। ਜਨਰਲ ਇੰਡਸਟਰੀ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿਨ ਦੇ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਭਾਰਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਵਾਲਵ ਐਂਡ ਕਾਕਸ ਮੈਨੂੰਫੈਕਚਰ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਧੂਮਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਬਨ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਘਰੇਲੂ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ ਵੈਟ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੈਟ ਸਰਚਾਰਜ ਲਗਾਕੇ ਇਸ ਨਾਲ 13.75 ਫੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਦਯੋਗ ਨਗਰ ਮੈਨੂੰਫੈਕਚਰਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਕਫ ਫੋਲਡਿੰਗ ਮੈਨੂੰਫੈਕਚਰਰ ਦੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਸੀਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਪੀਕ ਸੀਜਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਡਵਾਂਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਦੋਂ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਡਵਾਂਸ ਪਲਾਨਿੰਗ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਫਰਨੇਸ ਨੂੰ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੇ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੈਡੀ ਸੀਜਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦਾ ਕੱਟ ਲਗਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਰੇਟਰ ਤੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਮਹਿੰਗੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਮਾਰਜਨ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਲੈਦਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲੈ. ਕਰਨਲ (ਰਿਟਾਇਰਡ) ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੈਦਰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਟਰੇਂਡ ਮੈਨਪਾਵਰ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੇ ਲਈ। ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਮਾਲ (ਲੈਦਰ) ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲੈਦਰ ਇੰਡਸਟਰੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਬੜ ਗੁਡਸ ਮੈਨਯੂਫੈਕਚਰ ਬੀ.ਬੀ.ਜਯੋਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਅਤੇ ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਬਜਟ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਜਲੰਧਰ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਐਂਡ ਟ੍ਰੇਡਰਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਟ ਦਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਵੈਟ ਰਿਫੰਡ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਨਵੇਂ ਫੋਕਲ ਪਵਾਇੰਟ ਵਿਚ ਜਮੀਨ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਖੇਡ ਉਦਯੋਗ ਸੰਘ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਵਿਜੈ ਧੀਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਵੈਟ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਵਪਾਰੀ ਵਰਗ ਵੀ ਖਫਾ : ਜ਼ਿਲਾ ਵਪਾਰ ਮੰਡਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਰੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੈਟ ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਵੈਟ ਇਨਪੁਟ ਕ੍ਰੇਡਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਜਟਿਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੈਟ ਇਨਪੁਟ ਕ੍ਰੇਡਿਟ ਦੇ ਲਈ ਹਰ ਆਈਟਮ ਨੂੰ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਦੇ ਬਿਲ ਦੀ ਡਿਟੇਲ, ਚਾਰ ਸਟੇਜਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੈਟ ਇਨਪੁਟ ਕ੍ਰੇਡਿਟ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਉਦਮੀ ਵਰਗ ਦੇ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਖੜੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਰ ਆਈਟਮ ਦੇ ਬਿਲ ਦੀ ਡਿਟੇਲ ਦੇਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਰਬੜ, ਫਾਉਂਡਰੀ, ਸਪੋਰਟਸ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਈ ਟੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਅਤੇ ਐਗਰੋ ਬੇਸਡ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਈ ਟੀ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀ ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੋਕਲ ਪਵਾਇੰਟ ਵਿਚ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦਾ ਫੋਕਲ ਪਵਾਇੰਟ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਹੈ।ਉਦਮੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 3 ਅਪਰੈਲ, 2010

ਮੈਂ ਉਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਇਕ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ। -ਅਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ

ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਭੂਤ

ਉਸ ਵਕਤ ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਜਿਹੇ ਇਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਅਤਿ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਨਰਮਗੋਸ਼ਾ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਵਾਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬੀਤਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ. ਪੀ. ਏ. ਸਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਕੱਢ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਿੱਸਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰ ਰਹੀ ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੁਣ ਵੇਲੇ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਸਮੇਤ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਅੰਜੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੁਣ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਨੇ ਕਟਿਆਰ, ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ, ਸਾਧਵੀ ਰਿਤੰਭਰਾ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਭੜਕਾਊ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਬੀਬੀ ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਆਗੂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਫ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਮੰਦਰ ਮਸਜਿਦ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਸਾਧਵੀ ਰਿਤੰਭਰਾ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਗਲਵਕੜੀ ਵਿਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਵੀ ਵੰਡੀਆਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਜਿਹੇ ਆਗੂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਰਕੁਨ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਗੁੰਬਦ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਪਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਖਦਸ਼ੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਡਵਾਨੀ ਵਲੋਂ ਉਮਾ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਰਿਤੰਭਰਾ ਨੂੰ ਘਟਨਾਸਥਾਨ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਬੇਹੱਦ ਉਕਸਾਊ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੁਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅੰਜੂ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਿਆਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹੀ ਬਣ ਗਿਆ।

ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਕੇਸ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਆਸੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਛੇਤੀ ਕਿਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗੀ। ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗੇ ਵੀ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਪਰ ਦਰਦਨਾਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘਾੜਿਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਦਰਸ਼ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਖਿਸਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਢਾਂਚਾ ਤੇ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਸ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕੁਰਾਹੇ ਨੇ 1980ਵਿਆਂ/90ਵਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਿਖਰ ਛੋਹੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਟਰਮ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਨਰਸਿਮ੍ਹਾ ਰਾਓ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ। ਪਿਛੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਨਸਲਘਾਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਜੀਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਦਰਸ਼ ਬੇਹੱਦ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ਕ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਕੋਈ ਸਟੇਟ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਖਿਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਰਜਰਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਉਸਾਰ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰੂਹ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਆਪੋਧਾਪੀ ਸਮੇਤ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੋਨੀਆ-ਮਨਮੋਹਨ-ਰਾਹੁਲ ਦੀ ਤਿੱਕੜੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਨਵੇਂ ਯਤਨ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਫਲ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਸਰਬ-ਲੋਹ ਬਨਾਮ ਸੋਨਾ!

ਪੱਗਾਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਉਤੋਂ ਹੀ ਦਿਸਦੀਆਂ ਨੇ, ਮਾਇਆ-ਮੋਹ ਨੇ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰਿਆ ਹੈ।
ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਅੱਗੇ ਪਾਖੰਡੀਆਂ ਦੇ, ਧੌਲ-ਧਰਮ ਨੂੰ ਦਿਨੇ ਹੀ ਗੇਰਿਆ ਹੈ।
ਆਮ ਸਿੱਖ ਕਦ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਪਾਲੂ, ਕੌਮੀ ਰਹਿਬਰਾਂ ਝੱਲ ਖਿਲੇਰਿਆ ਹੈ।
ਫਲੀ-ਭੂਤ ਹੋ ਧਰਮ ਲਈ ਬਣੂ ਖਤਰਾ, ਬੀਜ ਪਾਪ ਦਾ 'ਆਗੂਆਂ' ਕੇਰਿਆ ਹੈ।
ਫੜ ਕੇ ਦੱਬੀਆਂ ਕਾਮੀਆਂ ਸ਼ੁਕੀਆਂ ਤੋਂ, ਭੰਡਾ ਧਰਮ ਦਾ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 'ਖੇੜਿਆ ਹੈ।
ਕਲਗੀਵਾਲੇ ਦੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਸਰਬ-ਲੋਹ' ਨੂੰ, ਭੇਖੀ ਸਾਧਾਂ ਦੇ 'ਸੋਨੇ' ਨੇ ਘੇਰਿਆ ਹੈ!

ਪੰਜਾਬ/ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ

ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੀ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼-ਮੌਲਿਕਤਾ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਰਥਾ ਸੰਵਾਦ ਰਚਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਏ.ਐਲ. ਬੈਸ਼ਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ "ਦ ਵੰਡਰ ਦੈਟ ਵਾਜ਼ ਇੰਡੀਆ" ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੱਲ੍ਰੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ 'ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕ 'ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ' ਆਰੀਆ ਅਤੇ ਪੂਰਵ ਆਰੀਆ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਯੋਗ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵ ਆਰੀਆ ਸਰੋਤ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ। ਆਰੀਆ ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਜੇਤੂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੰਯੋਗਮੁਖੀ ਨੀਤੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਸੰਯੋਗਮੁਖਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਸੰਵਾਦਮੁਖਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਚਰਣ ਬਣ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਸਿਓਂ, ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਮੂਲਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਰਚਦੇ ਰਹੇ। ਹਮਲੇ, ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਿਸ਼ਰਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਵਰਤੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮਵਰਤੀ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਇਕਾਂਗੀ ਪਰਿਪੇਖ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਥਿਰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਨਾ ਇਕ ਪਰਤੀ ਬ੍ਰਹਮ ਟਿਕ ਸਕਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਯੂਨਾਨ ਦਾ ਅਫਲਾਤੂਨਵਾਦ ਜੋ ਹਰ ਵਸਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਇਕ-ਪਰਤੀ ਤਰਕ ਨਾਲ ਘਟਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਰਾਨ, ਇਰਾਕ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਤੁਰਕੀ ਰਾਹੀਂ ਆਇਆ ਇਕ-ਪਰਤੀ "ਅੱਲਾਹ" ਵੀ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਥਾਂ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕਿਆ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਪਰਿਪੇਖ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਸਥਿਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਉਂ ਵੀ ਕਹਿ ਲਈਏ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਨਿਰੰਤਰ ਕ੍ਰਿਆਸ਼ੀਲ ਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਕਹਿਰਾ ਪਰਿਪੇਖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਹਥਿਆ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹਾਰ ਹੋਈ।

ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਣਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਇਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵਸ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਯੂਨਾਨੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਵੰਸ਼ ਹਨ। ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਮੇਲ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸੰਤਾਨਾਂ ਨੇ ਮੱਧਵਰਗੀ ਵਪਾਰ ਅਪਨਾਇਆ। ਮੱਧਵਰਗੀ ਵਪਾਰ ਵੀ ਰਚਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੰਯੋਗ ਹੈ। ਜਨੈਟਿਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਵਾਪਰਿਆ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਾਰ ਰਚਨ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਬਿਰਤੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸੰਯੋਗ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਕੇਵਲ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਸਨੂੰ ਜਨੈਟਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਪੱਧਰ ਤਕ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਧਿਆਸਥਿਤ ਜਾਂ ਵਿਕੋਲਿਤ ਹੋਣਾ, ਵਿਕਾਸ ਵਲ ਜਾਣ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਿਗਸਣਾ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਵਿਗਾਸ ਕੇਵਲ ਰੇਖਕੀ ਜਾਂ ਲੀਨੀਅਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਬਹੁਰੇਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਗਸ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਚਰਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਇਹ ਕੋਈ ਅਤਕਥਨੀ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੰਯੋਗ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਿਖਰ ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਹਿਤ ਨੇ ਛੋਹੀ ਹੈ। "ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ" ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰਚਿਤ "ਜਾਪੁ" ਅਤੇ "ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ" ਵੱਡੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। "ਜਾਪੁ" ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜਾਂ "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰ ਬਰਨ ਜਾਤਿ ਅਰੁ ਪਾਤਿ ਨਹਿਨ ਜਿਹ।" ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਕੋਈ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਜਾਂ ਇਕ ਪਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕਪਰਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਜੋ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਸਲਾਮੀ-ਫਾਰਸੀ-ਅਰਬੀ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵੈਦਿਕ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਵੀ। ਇਹ ਚੇਤੰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਵੱਡਾ ਲਖਸ਼ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਇਕਹਿਰੇਪਣ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਇਕਾਂਗਿਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਵਰਗ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਕ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਦੀ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਦੋਵੇਂ ਇਕਾਂਗੀ-ਪਰਿਪੇਖਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਰਗਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕਾਂਗੀ ਪਰਿਪੇਖਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਇਕਾਂਗਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪਰਿਪੇਖਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਪੇਸ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ "ਵਾਹਗੁਰੂ" ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਿਰਜਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਵੀ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਹੁਪਰਤੀ ਹੈ। ਬਹੁਪੱਧਰੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਹੁਪੱਧਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਚਿੰਤਨ, ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕੁੱਦ ਕੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੁਐਂਤਮ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ, "ਕੁਐਂਤਮ ਲੀਪ" ਵਾਂਗ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਣੀ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਅਨੇਕ ਦਰਸ਼ਨੀ ਤੇ ਅਨਿਕ-ਪਰਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਅਨਿਕਪਰਤਾ ਹੀ ਉਸ 'ਚ ਅਨੇਕ ਇਲਹਾਮਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅਨਿਕ-ਪਰਤਾ, ਉਸਦੇ ਅਨੇਕ ਇਲਹਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਇਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਜਾਂ ਕੈਲਕੂਲਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿ ਲਈਏ, ਇਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ "ਵਿਸਮਾਦੀ" ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ, ਵਿਸਮਾਦੀ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਵੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਨਵੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਵੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਵੰਗਾਰ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ "ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ" ਦੇ 266ਵੇਂ ਬੰਦ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ/ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਦੇ ਗੀਤ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ 'ਦੁਰੰਗੀ' (ਰੈੱਡ ਇੰਡੀਅਨ), "ਮ੍ਰਿਦੰਗੀ" (ਕੋਮਲ ਅੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਯੂਰਪੀ), "ਗੌਰਿ" (ਅਫਗਾਨੀ), "ਮੱਖਰੀ" (ਮੱਖੜ), "ਮਰਦੇ ਜਾਦਾਰੀ" (ਸਿੰਧ ਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ) ਆਦਿ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਲੱਖਣ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੀਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਵਾਂ ਆਪਣੀ ਸਪੇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਵਿਚ ਸਾਜੇ ਗੀਤ ਪਛਾਨਣਯੋਗ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਥੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਸਾਰ ਜਾਂ ਪਰਤਾਂ ਹਨ, ਅਨੇਕਾਂ ਸਪੇਸਾਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਕੌਮਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਕਪਰਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੀ, ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਭ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਸਭ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁੜ ਸਕਣ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਸਕਣ। ਪੂੰਜੀਵਾਦ, ਸਮਾਜਵਾਦ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੱਬ, ਦਾਤੀ, ਹਥੌੜਾ, ਚੰਨ ਆਦਿ ਸਭ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਕਾਂਗੀ ਹੋ ਕੇ ਪਥਰਾ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਉਤਰਾਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਛੈਣੀ ਤਰਾਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਪੇਖ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਤਰਾਸ਼ੇ ਜਾ ਰਹੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ, ਨਵੀਂ ਸ਼ਕਤੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ ਦੇਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ੀ (ਐਬਸੋਲਿਊਟ) ਨਿਰਪੇਖ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋ ਰਹੀ ਬਗਾਵਤ ਅਤੇ ਸਰਬ ਸਾਂਝੇ, ਬਹੁਪਰਤੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਈ ਜੁਸਤਜੂ ਬਹੁਤ ਤੀਬਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਜੁਸਤਜੂ ਵਿਚ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਭ ਕੇ ਜਾਂ ਸਾਜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਸ਼ਵੀ ਜਾਂ ਗਲੋਬਲੀ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਖਤਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵੀ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਪਰਤੀ ਵਿਸਮਾਦੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਇਕ-ਪਰਤੀ ਨਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਕੋ ਪਸਾਰ, ਇਕੋ ਅਰਥ ਦੇ ਕੇ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਨਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਬਹੁਪਰਤੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਇਕ ਪਰਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਕੋਈ ਇਕ ਵਰਗ ਜਾਂ ਗਰੋਹ ਉਤਸੁਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਪਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭਰਪੂਰ, ਬਹੁਕੌਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਵਰਗ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਰਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਉਭਾਰ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਇਹ ਜਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸਭ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਜਿਸ ਬਰਾਬਰੀ, ਨਿਆਂ, ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਮ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਡੇਰੇ ਵੀ ਬਦਲ ਲਈ ਇਕ ਅਭਿਆਸ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਭਿਆਸ ਅਧੂਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚੇਤਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਓ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਇੱਕਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਜੋ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਅਰੰਭ ਹੋਈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਜਾਂ ਕੌਮਾਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਲੰਘ ਕੇ ਸਾਂਝ ਪਾ ਸਕਣ। ਇਸ ਯਤਨ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਫੈਡਰਲਿਜ਼ਮ ਜਾਂ ਸੰਘਵਾਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਚਕੀਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਰਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਛਾਣਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜ ਸਕਣ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੀ ਇਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭਰਪੂਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਯੂਰਪੀ ਇਕਾਂਗਿਤਾ ਤੋੜੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਘ, ਗੁਲਦਸਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨਵਰੂਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਲੱਖਣ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਲਦਸਤਾ ਬਣੇ ਬਹੁ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਘਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਗੰਧਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਯਤਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੋੜ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੋੜ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਵੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਭਿਆਚਾਰ/ਕੌਮ ਨੇ ਵਿਗਸਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਰਾਹ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਹੋਰਾਂ ਪਛਾਣਾਂ ਲਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਬਣਾਉਣੀ ਪਏਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਚਿੰਤਨ, ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਵਰਤਾਉ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਕੌਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਾਜਣੇ ਪੈਣਗੇ ਜੋ ਗੁਲਦਸਤਿਆਂ ਵਰਗੇ ਹੋਣ। ਇਕ ਗੁਲਦਸਤੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣਾਂ ਜਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ।ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸੰਵਾਦੀ ਅੰਗ ਬਣਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ, ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਕਿਤਾ ਉਸਾਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਤੋਹਫਾ ਵੱਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਈਏ। ਆਪਣੀਆਂ ਪਛਾਣਾਂ ਲੰਘ ਕੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪਛਾਣਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ 'ਚ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਯਾਦ-ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੂਝ ਕਮਾਲ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਪ ਉਮਰ ਦੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੱਖ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਨੀ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਾਂ ਉਰਦੂ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਬਹੁਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਲਿਖਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ''ਬਾਣੀ'' ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ (ਸੂਬੇਦਾਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦਾ ਪੋਤਾ) ਵਾਜੇ 'ਤੇ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਢੋਲਕੀ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬੇ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਰਹੇ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਅਤੇ ਰਣ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ (ਸਿੰਧੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬਜ਼ੁਰਗ) ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਸਲੋਕ ਬੋਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਕੋਲ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕੰਠ ਕਰ ਰਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਤੜਕੇ ਉਠ ਕੇ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਠ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਛੱਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਕਈ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਅਤੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਤੱਕ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਉਂਗਲਾਂ ਤੇ ਗਿਣ ਕੇ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਾਂ ਯਾਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ 'ਵਹੀ' ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਨਿਉਂਦਾ ਹੈ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਆਲਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੈਸੇ ਤੁੜਾਉਣੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੋੜਦੇ। ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸੀ, ''ਜਾਉ ਕਿਸੇ ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਤੁੜਾ ਲਿਆਉ।'' ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਛੱਡੀ ਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਗਿਆਰਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੇਗ ਕਰਾਈ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਭਾਰ-ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਕਰੀਏ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ।

ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ''ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਮਾਇਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲਈ ਮਹੁਰਾ (ਜ਼ਹਿਰ) ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਗੋਲਕ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਪੰਥਕ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਗੋਲਕ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਤਪਰ ਹੈ। ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਟੇਜ-ਸਕੱਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਲੋਂ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਟਾਉਣ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹੀ ਅਸਲੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਪੰਚ-ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤਣਗੇ। ਸ਼ਰਾਬ, ਡੋਡੇ, ਅਫੀਮ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਫੀਮ, ਡੋਡੇ, ਸ਼ਰਾਬ ਵੰਡਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅੱਠਵੀਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਵੀਂ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਕੈਂਪ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਂਪ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ, ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਲਈ ਸੱਦਿਆ। ਉਥੇ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫਲਾਇੰਗ ਸਕੁਐਡ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਚੈਕਿੰਗ ਲਈ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਕੁਐਡ ਨਾਲ ਆਏ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਬੜਾ ਧੂੰਆਂ-ਧਾਰ ਭਾਸ਼ਣ ਝਾੜਿਆ। ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ''ਬੱਚੀਉ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੀ ਆਸ ਹੈ। ਘਰ ਵਿਚ, ਬਾਹਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਡਟ ਜਾਉ।'' ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਸਾਰ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਬੋਲਣਾ ਸੀ। ਉਦਘਾਟਨ ਪਿੱਛੋਂ ਅਸੀਂ 'ਚਾਹ' ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਭਲੇਮਾਣਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ''ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬੜਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੋਲੇ ਹੋ ਪਰ ਹੁਣੇ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਕਿਉਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ ਵਗੈਰਾ ਵੰਡੀ? ਕੀ ਇਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦਾ?'' ਕਹਿੰਦਾ, ''ਬੀਬੀ ਜੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਭੁੱਕੀ ਵੰਡਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।'' ਇਹ ਹੈ ਸਾਡੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ।

ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦੇ ਸਗੋਂ ਬੰਦੇ ਦਾ ਭਾਗ ਸਮਝਦੇ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਉਦੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚੌਕੀਦਾਰਾਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਚੰਗਾ ਖਾਸਾ ਰੋਅਬ ਵਾਲਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੁਣਦੀ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੈਦਲ ਹੀ ਕਈ ਕਈ ਮੀਲ ਦਾ ਸਫਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇਣ ਵੀ ਪੈਦਲ ਹੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਕ ਵਾਰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਰੁੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੇਜਿਆ। ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਖੂੰਡਾ ਫੜ ਕੇ ਅਤੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਖੇਸ ਸੁੱਟ ਕੇ ਸੁਵੱਖਤੇ ਹੀ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਖੇਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੀਂਹ ਉਤਰ ਪਿਆ। ਰਾਹ ਦੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਖੂਹ ਤੇ ਬਣੇ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ, ਵਲ ਹੋ ਲਿਆ। ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਮੱਕੀ ਗੁੱਡ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ''ਬਾਬਾ ਉਧਰ ਨਾ ਜਾਈਂ।'' ਪਰ ਬਾਬਾ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਕਾਲਾ ਨਾਗ ਫਣ ਫ਼ੈਲਾਈ ਬਾਬੇ ਵਲ ਉਲਰਿਆ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਝੱਟ-ਪੱਟ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਖੇਸ ਲਾਹ ਕੇ ਸੱਪ ਦੇ ਫਣ ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਖੂੰਡੇ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਲੇ ਦੁਆਲਿਉਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕ ਭੱਜੇ ਆਏ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਗ ਨੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਬੇ ਨੇ ਨਾਗ ਫੁੰਡ ਲਿਆ ਸੀ। ਖੂਹ ਵਾਲੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰੇ ਹੋਏ ਨਾਗ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਅਚਾਨਕ ਕੈਂਚੀ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਕੱਟੇ ਜਾਣ, ਅਚਾਨਕ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਇੱਟਾਂ-ਰੋੜੇ, ਢੇਲੇ ਵੱਜਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੇ ਤਾਂ ਝੱਟ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਾਲੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਮਰਜ਼ ਦਾ ਖੁਰਾ ਨੱਪਣ ਲਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਦੋਂ ਨਦੀਣ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮੱਕੀਆਂ ਕਣਕਾਂ 'ਤੇ ਦੁਆਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛਿੜਕੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਆਪ ਹੀ ਗੁੱਡਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਮੱਕੀ ਗੁੱਡਣ ਤੋਂ ਇਹ ਅਖਾਣ ਬਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਦੋਂ ਦੀ ਧੁੱਪ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਸਾਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵੀ 'ਜੀਤ' ਕਈ ਸਾਲ ਸਾਧ ਬਣ ਕੇ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਕੁਟੀਆ ਬਣਾ ਲਈ। ਲੋਕ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣ-ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਧੁੰਮ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਇਸ ਲਈ ਏਨੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਗਾਂ ਵੀ ਰੱਖ ਲਈ ਜੋ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗੱਲੀਆਂ ਵਿਚ 'ਪੇੜਾ' ਲੈਣ ਲਈ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਇਕ ਮਿਸਤਰੀ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਅੱਗੇ ਲੱਗੀ ਮਸ਼ੀਨ ਮੂਹਰੇ ਕੁਤਰ ਕੇ ਰੱਖੇ ਪੱਠੇ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਖਾ ਜਾਂਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਿਸਤਰੀ ਨੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਫੌਹੜਾ ਮਾਰਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਿਸਤਰੀ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੇ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁੱਝ ਵੱਜਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਜਾ ਕੇ ਪੈ ਗਏ। ਉਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕੁੱਝ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗੱਲ ਧੁੰਮ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਕੂਲੋਂ ਦੇਖਣ ਗਏ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਰੀ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਰੋੜੇ ਸੱਚੀਂ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸੀ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਾਧ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰੋ। ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਕੇ ਸਾਧ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਪਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਲਾਸੀ ਹੋਈ। ਛੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਕੁਟੀਆ ਵਿਚ ਕੱਟ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੋਲ ਜੱਦੀ ਘਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਅਲੋਕਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਡਤ ਬਾਲਕ ਰਾਮ ਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਹੀਰਾ ਦੇਈ ਪੰਡਤਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਿੱਖੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਗੋਰੀ ਚਿੱਟੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਸੀ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ''ਸਤਨਾਰਾਇਣ'' ਦੀ ਕਥਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਥਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਠਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜੀਰੀ ਅਤੇ ਦੁੱਧ-ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਪਾ ਕੇ ਭੋਗ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਚਰਨਾਮਤ ਅਤੇ ਭੋਗ ਸਭ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਗਲੀ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਕਥਾ ਸੁਣਨ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਲਾਨਾ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਤੇ ਸਭ ਮਾਈ-ਭਾਈ ਪਹੁੰਚਦੇ ਸੀ। ਵਿਸਾਖੀ 'ਤੇ ਗਲੀ ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਲੀ ਢਾਬ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਦਾਦੀ ਲੱਛਮੀ, ਪੰਡਤ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਲਣਸਾਰ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਮਿਜਾਜ਼ ਔਰਤ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਚੌਂਕੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦਾਦੀ ਲੱਛਮੀ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਆਪ ਆ ਕੇ ਚੌਂਕਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਰਦੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਸਕੂਲ ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ-ਭਰਜਾਈ ਕੋਲ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ, ਹਟਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਗਲੀ-ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਹੇਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਵੀ, ਮੈਥੋਂ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਸਹੇਲੀ ਸੀ। ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਉਢੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਦਰਾਂ 'ਤੇ ਕਢਾਈ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਦਾਦੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚਰਖਾ ਡਾਹ ਲੈਣਾ। ਚਰਖਾ ਕੱਤਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਬਚਨ ਪਾਧੇ ਦਾ ਘਰ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਭ ਭੂਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਉਸ ਦੇ ਪੇਕੇ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਪਾਧੇ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਵਿਚ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਬਰਾਤ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਉਣ ਲਈ ਲੱਡੂਆਂ ਦੀ ਥਾਲੀ ਬਚਨ ਪਾਧੇ ਕੋਲ ਫੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ 'ਫੇਰੇ' ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਡਿਤ 'ਪਾਧੇ' ਸਦਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਫੇਰੇ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਜ ਜ਼ਮਾਨਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਕੀਮਤ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਵਿਆਹ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ। ਮੈਂ ਬਚਨ ਪਾਧੇ ਦੀ ਭੈਣ ਵਿਦਿਆ, ਪੰਡਤ ਕੇਵਲ ਰਾਮ ਦੀ ਇਕ ਧੀ, ਜਿਸਦਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਦੋ ਹੋਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ (ਜੋ ਉਦੋਂ ਕਾਫੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸਨ) ਆਪਣੇ ਪੇਕੀਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੰਘਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸਨੇ ''ਕੁੜੀਆਂ'' ਹੋਣ ਪ੍ਰਤੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੈ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੈਆਂ ਨੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਅਤੇ ਜਦੋਜਹਿਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ।

ਅੱਜ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਸੇ ਹਨ। ਮਸਲਨ ਓਝਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹੇ ਉਹ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣਾ 'ਘਰ' ਦੇਖਣ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਪੀ. ਓਝਾ ਉਦੋਂ ਪਿੰਡ ਆਏ ਸੀ (ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ) ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਕੂਲ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਾ ਕੇ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਡਤ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦਿੱਲੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਉਥੇ ਹੀ ਵੱਸ ਗਏ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਵੇਚ ਗਏ। ਮਿਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਘਰ ਸਮਰਾਲੇ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜਾ ਵੱਸੇ। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਵਿਚ ਬੜਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਗੱਲ ਫੇਰ ਕਰਾਂਗੇ।

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਜਨਮ ਦਿਨ ਖਾਲਸੇ ਦਾ

ਜਨਮ ਦਿਨ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਈਏ ਖਾਲਸੇ ਦਾ, ਏਥੇ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਭਰਮਾਰ ਦੇਖੋ।
ਖਾਲਸਾ ਭਾਲਿਆਂ ਲੱਭਦਾ ਕੋਈ-ਕੋਈ, ਚੇਲੇ ਚਪਟਿਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਭਰਮਾਰ ਦੇਖੋ।

ਮੇਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ ਸਾਦਾ ਜੀਵਨ, ਏਥੇ ਬੰਗਲੇ, ਕੋਠੀਆਂ ਤੇ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਦੇਖੋ।
ਹੂਟਰ ਵੱਜਦੇ ਬੱਤੀਆਂ ਲਾਲ ਲਾਈਆਂ, ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਏਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇਖੋ।

ਕਹਿਣ ਬੀਬੀਆਂ, ਰੱਖਦੇ ਮਾੜੀ ਅੱਖ, ਉਤੇ, ਕਰਦੇ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਕਿਨਾ ਏਹ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਖੋ।
ਰੰਗਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਦੇਂ ਅੰਦਰ ਵੜ੍ਹ ਕੇ, ਮੂਹਰੇ ਪਹਿਰੇ 'ਤੇ ਖੜਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇਖੋ।

ਜਿਹੜੇ ਤਖਤ ਤੋਂ ਸਾਜਿਆ ਸੀ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ, ਉਸ ਤਖਤ ਦਾ ਅੱਜ ਕੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਖੋ।
ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾ ਦਿਤਾ, ਕੱਢਦੇ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ 'ਚੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇਖੋ।

ਮੰਨਦੇ ਹੁਕਮ ਆਪ ਝੂਠੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜੀ, ਕਹਾਉਦੇਂ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਪ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇਖੋ।
ਜੀਅ ਮੇਰਾ ਵੀ ਕਰੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਧ ਬਣਜਾਂ, ਲੋਕੀਂ ਕਰਨਗੇ ਬੱਗੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜੈ-ਜੈ ਕਾਰ ਦੇਖੋ।

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੱਟੂ
ਡੇਅਟਨ, ਓਹਾਇਓ
ਫੋਨ: 513-300-4020

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਦਸਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਵਧਾਈ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਸਾਡੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ। ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕੱਦ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਆਪ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋ। ਸਰੀਰਕ ਰੋਗ ਕਰਕੇ ਬੇਸ਼ਕ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਘਟ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਇਹ ਸਪਤਾਹਿਕ ਪੱਤਰ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੀਆ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਜੋ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਹਫਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜਦ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਪੱਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਥਕਾਵਟ ਹੋਵੇ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹੇ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਤੋਂ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਲੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਘਾਲਣਾ ਘਲਦੇ ਰਹਿਣ।

-ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਮਸ਼ਕਰੀਆਂ ਤੇ ਫੁਲਝੜੀਆਂ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦੇ ਲੇਖ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਲਿਖਤੁਮ ਕਾਲਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਮਸ਼ਕਰੀਆਂ' ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਲਿਖਤੁਮ ਵਾਲੇ ਪੰਨੇ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾ ਨੇ 'ਫੁਲਝੜੀ' ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਖੱਤ ਲਿਖਣਾ ਪਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਤੋਂ 'ਮਸ਼ਕਰੀਆਂ' ਅਤੇ 'ਫੁਲਝੜੀਆਂ' ਦੀ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਜੀ ਇਸ ਵੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਸਾਡਾ ਮਨਪਸੰਦ ਅਖਬਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੁਆ ਕਰਾਂਗੇ।

-ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿਟਸਬਰਗ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਨਾਮ ਸੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰਾ ਨੰਦ, ਕਾਮ ਸੇ ਗਧੇਸ਼ਵਰਾ ਨੰਦ!

ਲਿਖਤੁਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਗਾਥਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ, ਪਰ ਆਪਾਂ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਹੀ ਮਹਿਦੂਦ ਰਹਾਂਗੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜੇ ਪਾਂਡਵ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਹੇ ਗੁਰਦੇਵ ਆਪ ਤ੍ਰੈ-ਕਾਲ ਦਰਸ਼ੀ ਹੋ। ਸਾਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ ਤਾਂ ਦਿਖਾ ਦਿਉ? ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਲ ਭ੍ਰਮਣ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹਦਾਇਤ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਜਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੱਲੋਕਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਉਸ ਅਨਹੋਣੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਏ।

ਪੰਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਣਾ 'ਹਰੇ ਰਾਮ, ਹਰੇ ਰਾਮ' ਕਰਦਾ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀ ਘਟਨਾ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ- "ਮਹਾਰਾਜ, ਮੈਂ ਇਕ ਰਮਣੀਕ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਚਿੱਟੇ ਦੁੱਧ ਹੰਸਾਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਡਦਾ ਹੋਇਆ ਆਇਆ। ਨੂਰਾਨੀ ਛੱਬ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੰਸਾਂ ਦੇ ਦੁਧੀਆ ਖੰਭਾਂ ਉਪਰ ਰੱਬੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਪਏ ਸਨ। ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਇਹ ਅਦਭੁਤ ਹੰਸ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਅਨੰਦ-ਵਿਭੋਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਝੁੰਡ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਆਪਣੇ 'ਅਹੋ-ਭਾਗ' ਜਾਣ ਕੇ ਮੈਂ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਵਨ ਹੰਸਾਂ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਿਰ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਸਿਰਫ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ ਆਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਹੰਸ, ਨੇੜੇ ਪਏ ਇਕ ਕਰੰਗ (ਮਰਿਆ ਪਸ਼ੂ) ਦਾ ਮਾਸ ਨੋਚਣ ਲੱਗ ਪਏ! ਐਸਾ ਗਲੀਚ-ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਸੋ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦਾ, ਉਥੋਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਕਿ ਏਦੂੰ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਹੇ ਭਗਵਾਨ, ਇਸ ਕੌਤਕ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ?"

ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੀ ਉਥਾਨਕ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਫੁਰਮਾਇਆ, "ਹੇ ਪਾਂਡਵ, ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਤਾਂ-ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਹੈ। ਸਾਧੂਆਂ-ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਫਿਰਨਗੇ। ਹੰਸਾਂ ਦੇ ਪਰਾਂ ਵਰਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤਰ-ਵਸਤਰ ਪਾਕਿ-ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣਗੇ...ਮੱਥੇ ਤਿਲਕ ਹੋਣਗੇ, ਚਿਹਰੇ-ਮੋਹਰੇ ਰੂਹਾਨੀ ਜਾਪਣਗੇ...ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕ-ਝੁਕ ਡੰਡੌਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਭੀੜਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ-ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਗੇ...ਬਾਹਰੀ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਇਹ 'ਪੂਰਨ ਸੰਤ' ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀ ਚੁਗਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਜਾ, ਇੱਲ੍ਹਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਕਦੇ ਭਗਵੇਂ ਭੇਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ, ਕਦੇ ਚਿੱਟੇ ਚੋਲਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਹਰੇ ਚੋਗਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਹਿ ਜਿਹੜੇ ਰੰਗੀਨ ਮਿਜਾਜ਼ ਕਿੱਸੇ ਆਏ ਦਿਨ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਛਾਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੀ ਉਕਤ ਭਵਿੱਖ-ਵਾਣੀ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਮ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰਾਂ ਦੇ 'ਪੁਆੜੇ ਹੱਥੇ' ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਦਾ ਰੰਗ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਾਧੂਆਂ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਤੇ ਵਿਕਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਉਪਰ ਲਿਪਟਿਆ ਕੱਪੜਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤਿਆਗ, ਸਵੱਛਪੁਣੇ ਜਾਂ ਸ਼ਰਈ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਝਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਮ ਰੁਚੀਆਂ ਵੀ ਮਰ ਗਈਆਂ ਹੋਣ।

ਭਰਤਰੀ ਹਰੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਮਸਤ ਹਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਮੇ ਮਰਦ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਾਮਵਾਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹਨ। ਖਾਣੇ ਦੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਪਰੋਸੀ ਹੋਈ ਥਾਲੀ ਨੂੰ 'ਤਿਆਗ ਦੇਣ' ਦਾ ਡਰਾਮਾ, ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਜਾਂ ਹਫਤਾ ਭਰ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਤਿਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ- ਜਪੁ, ਤਪੁ, ਸੀਲ, ਸੁੱਚ, ਸੰਜਮ ਆਦਿ ਸ਼ੁੱਭ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪਲ-ਛਿਣ ਵਿਚ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਾਮ-ਭੁੱਖ ਦਾ ਤਿਆਗ? ਉਹ ਵੀ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਨੰਗੇਜ਼ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਦਾ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ?...ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ!

ਭਾਰਤੀ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕਥਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਲਈਏ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਧੁੰਦ ਰਿਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਖੀ ਲੰਬਾ ਅਰਸਾ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਦੇਵ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਠਿਨ ਤਪੱਸਿਆ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ? ਉਸਨੂੰ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦੀਦਾਰੇ ਅਵੱਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਹਾਲੇ ਕਿਤੇ ਕਚਿਆਈ ਹੈ। ਧੁੰਦ ਰਿਸ਼ੀ ਫਿਰ ਬੰਦਗੀ 'ਚ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਉਸਨੂੰ ਭਗਤੀ 'ਪੂਰੀ ਹੋਣ' ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਡੋਲ ਸਮਾਧੀ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਆਸ-ਪਾਸ ਕੁਝ ਖੜਾਕਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਸਾਹਮਣੇ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹੈ!...ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਸਹਿਮੀ ਹੋਈ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਭਰ ਜੋਬਨ ਮੁਟਿਆਰ ਕੁੜੀ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ, ਇੰਦਰ ਦੇ ਬਾਗ ਦੀਆਂ ਅਪਸਰਾ ਦੇ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਿਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਉਹ ਜੋਬਨਵੰਤੀ ਲੜਕੀ ਨੇ ਗੁਲਾਬੀ ਬੁੱਲ੍ਹੀਆਂ 'ਚੋਂ ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰੀ- "ਹੇ ਦੇਵਤਾ ਸਰੂਪ ਯੋਗੀ ਜੀਉ, ਮੈਂ ਇਸ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਰਾਹੋਂ ਭਟਕ ਕੇ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਕੁਝ ਲੁੱਚੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਲੋਕ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਅਸਮਤ ਲੁੱਟਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਆਪ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਆਈ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਆਬਰੂ ਬਚਾਉ। ਆਪ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿਉ!"

ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਨਮੋਹਣੀ ਸੂਰਤ ਨੇ ਧੁੰਦ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ 'ਹਲਚਲ' ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਦੇ ਧਿਆਨ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ, ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ ਦੇ ਜਿਸਮ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਕਾਮ ਉਤਰ ਆਇਆ! ਉਸੇ ਪਲ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਤਪੱਸਵੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਮਸਤਿਕ ਵਿਚ 'ਕਾਮ' ਅਤੇ 'ਤਪੱਸਵੀ' ਦਾ ਵਾਕ-ਯੁੱਧ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਕਦੇ ਕਾਮ ਜੇਤੂ ਬਣੇ, ਕਦੇ ਰਿਸ਼ੀ। ਇੱਧਰ ਡਰੀ ਘਬਰਾਈ ਲੜਕੀ ਨੇ ਫਿਰ ਅਰਜੋਈ ਕੀਤੀ। ਆਖਰ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਕੁਟੀਆ ਅੰਦਰ ਵੜ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਮ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁਟੀਆ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਦਰਵਾਜੇ ਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡਾ ਲਾ ਲਵੇ। ਕੋਈ ਤੀਆ-ਤਰਾਫੂ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਜੇ ਮੈਂ (ਰਿਸ਼ੀ) ਵੀ ਕੁੰਡਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਆਖਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁੰਡਾ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੇ।

ਜਿਵੇਂ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਅੰਦਰਲਾ ਕੁੰਡਾ ਲਾ ਕੇ ਕੁਟੀਆ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਕੇ ਬਹਿ ਗਈ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਨੇ ਉਥੇ ਆ ਕੇ ਰਿਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਪਰ ਭਗਤੀ 'ਚ ਲਿਵਲੀਨ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਮੁੰਦੀ ਰੱਖੀਆਂ। ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਤਪੱਸਿਆ 'ਚ ਵਿਘਨ ਪੈਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਇਥੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਛੋਪਲੇ ਜਿਹੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਕੁਟੀਆ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਘੁਮਾਈ। ਉਸਨੂੰ ਕੁਟੀਆ ਨਹੀਂ, ਅੰਦਰ ਬੈਠੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ 'ਦਿਖਾਈ' ਦੇਣ ਲੱਗੀ। ਔਰਤ ਜਿਸਮ ਦੇ ਜੋਬਨਮੱਤੇ ਅੰਗਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ੀ ਅੰਦਰ ਤਰਥੱਲੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਮਨ ਪਿੱਛੇ ਲਗ ਕੇ ਸਮਾਧੀ ਛੱਡੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਖਲੋ ਕੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਆਖਣ ਲੱਗਾ। ਅੰਦਰੋਂ ਲੜਕੀ ਆਖੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਹੇ 'ਤੇ ਵੀ ਕੁੰਡਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁੰਡਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਾਂਗੀ! ਬਾਹਰ ਖੜਾ ਰਿਸ਼ੀ ਕਾਮ-ਚੇਸ਼ਟਾ ਨਾਲ ਪਲ-ਪਲ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਹੀ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖੀ, ਕੁਟੀਆ 'ਚ ਬੈਠੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਨੈਣ ਰੜਕਣ ਲੱਗੇ

ਕੰਕਰ ਪਰਤ ਹੈ ਨੈਨ ਮੇਂ,
ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਵਤ ਰੈਨ।
ਜਿਨ ਨੈਨਨ ਮੇਂ ਨੈਨ ਹੋਂ,
ਉਨ ਨੈਨਨ ਮੇਂ ਕਹਾਂ ਚੈਨ?

ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁਲਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਵਰਤ ਲਏ, ਪਰ ਕੁੜੀ ਟਸ ਤੋਂ ਮਸ ਨਾ ਹੋਈ! ਆਖਰ ਕਾਮ-ਭੁਤਨੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਆਇਆ ਧੁੰਦ ਰਿਸ਼ੀ ਕੁਟੀਆ ਦੀ ਛੱਤ ਉਪਰ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਰੰਬੇ-ਖੁਰਪੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਛੱਤ ਪਾੜ ਲਈ। ਮਘੋਰ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਧੜੱਮ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਡਿਗਿਆ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਜੋਬਨ-ਮੱਤੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ (ਰਿਸ਼ੀ) ਦਾ ਜਟਾ-ਧਾਰੀ ਗੁਰਦੇਵ, ਬਾਹਾਂ ਫੈਲਾ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ- "ਆਓ ਬੱਚਾ, ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਉਣ ਲਈ ਬੜਾ ਤਰੱਦਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ!...ਸਮਾਧੀ ਭੰਗ ਕਰਨੀ ਪਈ...ਛੱਤ ਪਾੜਨੀ ਪਈ...ਰਾਮ ਰਾਮ!!"

'ਨੇਕ ਨਾਮੀ ਕਾਫੀ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਖੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮਗਰ ਤਬਾਹ ਇੱਕੋ ਬੁਰੇ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ!'

ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਕੁ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਚਲ ਵਟਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਖੇ ਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਵਿਹਲੜ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਵੱਗ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਝਾੜ ਪਾਈ ਸੀ ਕਿ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ 'ਤਿਆਗੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਅਡੰਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ, ਪੇਟ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਘਰ-ਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਰ ਮੂਹਰੇ ਢੁੱਕਦੇ ਹੋ! ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਘਰ-ਬਾਰੀਆਂ ਭਾਵ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀਆਂ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਸਮਝੋ ਯਾ ਸੰਤਾਂ-ਸਾਧਾਂ ਦੇ 'ਭੇਖ' ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਿ 'ਘਿਉ ਖਾਉ ਸ਼ੱਕਰ ਸੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਲੂਟੋ ਮਕਰ ਸੇ' ਵਾਲੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਤਿਕੜਮਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੁਣ ਯੋਗੀਆਂ, ਨਾਥਾਂ, ਮਜੌਰਾਂ, ਸਾਧੂਆਂ, ਸਵਾਮੀਆਂ, ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ, ਆਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਠ-ਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਕਾਮੁਕ-ਕਿੱਸੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਛਪਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਚਿੱਤਿਆ ਨੰਦ ਦੇ ਬੇ-ਸ਼ਰਮ ਕਾਂਡ ਦੀ ਹਾਲੇ ਸਿਆਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁੱਕਦੀ, ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿੱਤਿਆ ਨੰਦ ਦੇ 'ਵੀਡੀਓ ਕਲਿਪਸ' ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ 'ਸਟਿੰਗ ਅਪਰੇਸ਼ਨ' ਕਰਨ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਾਮਾਨ ਨਾਲ ਲੈਸ ਬਿਜਲਈ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲੇ, ਬੁਰੇ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਕੇ ਲਿਖਤ ਸਮਾਪਤ ਕਰਾਂਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੰਗੀਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਟੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਚੁਰ ਚੁਰਾ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਉ ਕਿ ਤਥਾਕਥਿਤ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਗੈਰਇਖਲਾਕੀ ਕਾਰਨਾਮੇ, ਲੰਮੇ ਚੋਲਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਥੱਲੇ 'ਛੁਪ' ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਚੰਗੀ ਨੇਕ-ਨਾਮੀ ਵਾਲੇ ਇਕ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਦੀ-ਸ਼ੁਦਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਚਰਚਾ, ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਵੱਡੇ ਬੋਹੜ ਥੱਲੇ ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਤਾਸ਼ ਦਾ ਨਹਿਲੇ 'ਤੇ ਦਹਿਲਾ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋ ਚਾਰ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੱਪ-ਗੋਸ਼ਟੀ ਚੱਲ ਪਈ। ਉਸ ਬਾਬੇ ਦੀ ਆਸ਼ਕੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮਸਾਲੇ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੰਡੇ-ਖੁੰਡੇ ਤੇ ਅਧਖੜ, ਆਪੋ ਵਿਚੀਂ 'ਨਮਕੀਨ ਗੱਲਾਂ' ਕਰਕੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਖੂਬ ਭੰਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ 'ਗੇਲੂ' ਨਾਂ ਦਾ ਕੁਲਫੀਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਇਕ 'ਭਾਈ' ਉਥੇ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਚੱਲਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਖੁੱਭ ਕੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਿਗਰਟਾਂ ਫੂਕਣ ਵਾਲਾ ਗੇਲੂ, ਇਕ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਸੰਤ (?) ਦੀ ਬਦਖੋਈ ਹੋ ਰਹੀ ਜਾਣ ਕੇ, ਕਾਫੀ ਚਾਮ੍ਹਲ ਚਾਮ੍ਹਲ ਕੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ- "ਦੇਖੋ ਜੀ, ਉਹ ਸੰਤ ਹੀ ਕਾਹਦਾ? ਜਿਹੜਾ ਜਨਾਨੀਆਂ ਦੀ ਝਾਕ 'ਚ ਰਹੇ! ਰੱਬ ਰੂਪ ਸਾਧੂ ਤਾਂ ਜਨਾਨਾ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਭਾਈ!!... ਤੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਸੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਕਾਲੇ ਕਰ...!!!"

"ਗੱਲ ਸੁਣ ਉਏ ਗੇਲੂ" ਉਸਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਟੋਕਦਿਆਂ ਉਥੇ ਬੈਠਾ ਇਕ ਬੜਬੋਲਾ ਕਹਿੰਦਾ- "ਤੇਰੇ ਨਿਆਣੇ ਕਿੰਨੇ ਐ ਉਏ?" "ਜੀ, ਚਾਰ ਮੁੰਡੇ, ਤਿੰਨ ਕੁੜੀਆਂ" ਅੱਭੜਵਾਹਾ ਗੇਲੂ ਬੋਲਿਆ। 'ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੜਬੋਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਗੜ੍ਹਕ ਕੇ ਬੋਲਿਆ "ਸਹੁਰਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨੀਂ ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਮਸਰਾਂ ਦੀ ਦਾਲ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਆਲੂਆਂ ਦੀ ਸਲੂਣੀ ਤਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ! ...ਜੇ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਨੰਗ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਘੁਲਣ ਵਾਲਾ ਮਾੜਚੂ ਬੰਦਾ ਸੱਤ ਜੁਆਕ 'ਬਣਾ' ਸਕਦੈ, ਤਾਂ ਆਹ ਜਿਹੜੇ ਬੂਬਨੇ ਸਾਧ ਸਣੇ ਮਲਾਈਆਂ ਬਦਾਮਾਂ ਵਾਲਾ ਦੁੱਧ ਡੀਕਦੇ ਐ...ਦੇਸੀ ਘਿਉ, ਮੱਖਣਾਂ ਨਾਲ ਚੋਂਦੇ ਚੋਂਦੇ ਮਾਲ ਪੂੜੇ ਛਕਦੇ ਐ...ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਾ ਫਾਕਾ!..ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ 'ਸਾਡਾ ਤਮ੍ਹੰਡ-ਵਾਧਾ' 'ਮਹਾਰਾਜ' ਕਹਿ ਕਹਿ ਲੱਤਾਂ ਘੁੱਟਦੇ!..ਪੀਲ ਪਾਵਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਧ, ਫਿਰ 'ਲਛਮਣ ਜਤੀ' ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਾਹਨੂੰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ?

ਹਰ ਏਕ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਕਾ
ਅਪਨਾ ਜਲਾਲ ਹੈ,
ਧਰਮ-ਓ-ਕਰਮ ਕੀ ਮੰਡੀ ਕਾ
ਵੋਹ ਇਕ ਦਲਾਲ ਹੈ।
ਭਗਤਨਿ ਕੀ ਜ਼ੁਲਫੇਂ ਦੇਖ ਕਰ
ਬੋਲਾ ਮਹਾਤਮਾ
ਦੇਵੀ! ਤਮਾਮ ਦੁਨੀਆਂ
ਇਕ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ਹੈ!!

ਮਸ਼ਕਰੀ

ਪੁਲਿਸ ਬਨਾਮ ਖੋਜੀ ਕੁੱਤੇ!

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਗਲੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਾਠਕ ਨੇ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਬੀਤੀ ਇਕ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੀਹਾਵਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਗਰਾਤਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਣਪਛਾਤੇ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ 'ਤੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਹਫਤਾ-ਦਫਤੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਿ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਨ ਹੋਏ ਫੱਟੜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲ ਗਈ। ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਤੋਂ ਥਾਣੇਦਾਰ, ਹੌਲਦਾਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਹੋਮ ਗਾਰਡੀਆਂ ਸਮੇਤ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਫਟਾ ਫਟ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਗੋਲਾ-ਬਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗਿਉਂ-ਚਾਗਿਉਂ ਕਿਸੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ-ਸਕੂਟਰ ਜਾਂ ਗੱਡੀ ਮੋਟਰ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਹਾਲੇ ਐਥੇ ਕਿਤੇ ਹੀ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਲੁਕੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸੇ ਸ਼ੱਕ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਮੋਹਤਬਰ ਸੱਜਣ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ- "ਜਨਾਬ, ਤੁਸੀਂ ਖੋਜੀ ਕੁੱਤੇ ਮੰਗਵਾਉ! ਮੁਜ਼ਰਿਮ ਹਾਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਦੜੇ ਬੈਠੇ ਲਗਦੇ ਐ... ਉਹ ਹਾਲੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਤੇ ਮੰਗਵਾਉ ਜਲਦੀ ਕੁੱਤੇ!!" ਲੇਕਿਨ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ 'ਡੌਗ ਸਕੁਐਡ' ਮੰਗਵਾ ਕੇ, ਬਿਪਤਾ ਗਲ ਪੈਣ ਡਰੋਂ, ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰੀ ਜਾਣ। ਜਦ ਉਹ ਬੰਦਾ ਉਪਰੋਂ ਥਲੀ 'ਕੁੱਤੇ ਮੰਗਾਉ-ਕੁੱਤੇ ਮੰਗਾਉ' ਦੀ ਰਟ ਲਾਉਣੋਂ ਹਟਿਆ ਈ ਨਾ, ਤਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਨਿਕਲ ਗਿਆ-

"...ਭਾਈਆ, ਤੂੰ ਕੁੱਤੇ ਮੰਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰੀ ਜਾਨੈਂ!...ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ?...ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀਹਦੇ ਐਂ?"

ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਵੀ ਖੇਡਿਆ ਸੀ ਕ੍ਰਿਕਟ

ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਏਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਵੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਵੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੇ ਇਸ ਖੇਡ ਨੂੰ 'ਜ਼ਨਾਨਾ' ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਬਦਲਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਲੇਖਕ ਜਾਨ ਸਿਮਸਨ ਨੇ 12ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੈਜ਼ਪਸਨ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਉਨਿਖ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ 1923 ਵਿਚ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਕੁਝ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣੀ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਯੁੱਧ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਿਟਲਰ ਜਰਮਨ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਲਾਂਸ ਕਾਰਪੋਰਲ ਸੀ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਵੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਜਾਣ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹਿਟਲਰ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਲੈਜ਼ਪਸਨ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮੈਚ ਕੌਣ ਜਿੱਤਿਆ।

ਸਿਮਸਨ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜੋਗੀ ਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡਣ ਪਿੱਛੇ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਮਕਸਦ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਿਟਲਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਨਾਜ਼ੀਕਰਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਏ।

ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਐਸ਼ਪ੍ਰਸਤ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਚੰਗੇ ਹਨ ਪਰ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਪੈਡ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹਟਾ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਨਾਵਟੀ ਸਹਾਰਾ ਦੱਸਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਵੱਡੀ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਗੇਂਦ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਮਸਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿਟਲਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਵਧੀਆ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਿਟਲਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਡ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਵਲੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. 'ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ 'ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਿਬੈਕਾ ਐਮ ਜੌਨ ਨੇ ਪੀੜਿਤ ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਜੂਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਰਾਕੇਸ਼ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਕਾਉਂਦਿਆਂ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਈ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਪਾਏ ਸਨ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਟਾਈਟਲਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚਮੁਚ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਅੱਗੇ ਆਏ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਕਲੋਜ਼ਰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਕੋਲ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਗਵਾਹ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ 'ਚੋਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਗਵਾਹ ਮਰਹੂਮ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੇਯਕੀਨੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 84 ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੁਲਾਈ 2009 ਵਿਚ ਭੇਦ ਭਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਖੁਲ੍ਹੇਆਮ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦਾ ਡਰ ਪ੍ਰਗਟਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਮਲ ਨਾਥ ਖਿਲਾਫ ਨਿਊ ਯਾਰਕ 'ਚ ਇਨਸਾਫ ਰੈਲੀ 8 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਕਮਲ ਨਾਥ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ 84 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੇ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਕਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੇ ਸਾੜਨ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਮਲ ਨਾਥ ਵਿਰੁਧ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਵਲੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਮੈਕਗ੍ਰਾਅ ਹਿਲ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ, 1221 ਐਵਨਿਊ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 8 ਅਪਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ ਕਮਲ ਨਾਥ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ਾਲ 'ਜਸਟਿਸ ਰੈਲੀ' ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨਵੰਬਰ 84 ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜਦੋਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਸਥਾ 'ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮਲ ਨਾਥ ਅਪਰੈਲ 2010 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਇੰਡੀਆ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਬੁਲਾਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲਿਟੀ ਲਾਅ ਜੋ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਮਲ ਨਾਥ ਵਰਗੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਾਲੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਅਮਰੀਕੀ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਕ ਰੋਸ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਮਲ ਨਾਥ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਲ ਨਾਥ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੋਈ ਵਿਲੱਖਣ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀ 2002 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਾਰਨ ਦੋ ਵਾਰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਨੈਸ਼ਨਲਿਟੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 212 (ਏ) (3) (ਈ) (2) ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਕਸਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਆਪ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਦੀ ਵੀ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਮਲ ਨਾਥ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਤੇ ਦਿਲ ਤੋੜ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨਾ, ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮਪੁਰੀ, ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਡਾ. ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਦਿਲਵਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਸਟਿਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ।

ਸਰਤਾਜ ਦਾ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸ਼ੋਅ 24 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਹਾਈਪ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਗਾਇਕ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਆਉਂਦੀ 24 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਹਾਈਪ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ 2008 ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦਾ ਕਾਮਯਾਬ ਸ਼ੋਅ ਕਰਵਾ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੱਖੀ ਗਿੱਲ ਫੋਨ (516) 808-7171 ਜਾਂ ਡੀ ਜੇ ਹੈਰੀ ਫੋਨ (718) 207-7175 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਲਿਕ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰੇਗੀ ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਭਾਰਤੀ ਟੈਨਿਸ ਸਟਾਰ ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਪਤਾਨ ਸ਼ੋਇਬ ਮਲਿਕ ਨਾਲ ਕੁੜਮਾਈ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਜੀਓ ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਖੇਡ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁੜਮਾਈ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਵਿਆਹ ਹੋਵੇਗਾ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ। ਸੰਯੋਗ ਨਾਲ ਸ਼ੋਇਬ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕੁੜੀ ਆਇਸ਼ਾ ਨਾਲ 2002 ਵਿਚ ਫੋਨ 'ਤੇ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੋਇਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕੁੜਮਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਚੈਨਲ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ੋਇਬ ਮਲਿਕ ਤੇ ਸਾਨੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਕਾਹ ਦੀ ਦਾਵਤ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ 16 ਜਾਂ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਪਿਛਲੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ ਅਮੀਰਕਾ 'ਚ ਜਗਰਾਤੇ ਕਰੇਗਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮਾਤਾ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ ਗਰੁਪ ਆਉਂਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਗਰਾਤਾ ਕਰੇਗਾ। ਲੱਖੇ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ੍ਰੀ ਅਵੀ ਵਰਮਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਗਰਾਤਾ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਦੀ ਚੌਕੀ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਵੀ ਵਰਮਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 847-329-1222 ਜਾਂ 773-866-1222 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਲਈ ਲੁਭਾਉਣੇ ਹਥਕੰਡੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਵੀਨ ਪਟਨਾਇਕ ਨੂੰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਈਮੇਲ ਭੇਜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਈਮੇਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੰਟ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਜਨ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਕਾਂਤਾ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਈਮੇਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪਤੇ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਈਮੇਲ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਤੇ ਕਟਕ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਈਮੇਲ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਚ ਸੇਧ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਲਈ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾਇਕ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਧਮਕੀ ਵਾਲੇ ਈਮੇਲ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਕਿਸ਼ਨਜੀ ਬਾਰੇ ਪੁਲਸ ਚੁੱਪ : ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਮਿਦਨਾਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਾਤੀਲੋਥ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਚੋਟੀ ਦਾ ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਗੂ ਕਿਸ਼ਨਜੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।ਪੁਲਸ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਤਾਜ਼ਾ ਲੜਾਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਫੋਰਸ ਕੋਬਰਾ ਦੇ ਜਵਾਨ ਸਲਬੋਨੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਹਾਤੀਲੋਥ ਤੇ ਭਾਲੁਕਬਾਸਾ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਲਗੜ੍ਹ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਛੋਟੋਕਲਸੀਭੰਗਾ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਵੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਦੋ ਵਾਰ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸ਼ਨਜੀ ਦੇ ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਝੜਪ 'ਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਐਸ ਪੀ ਮਨੋਜ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸ਼ਨਜੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿਸ਼ਨਜੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਬੀਤੇ ਸਾਲ 22 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਸੰਕਰਾਲੂ ਥਾਣੇ ਦੇ ਅਫਸਰ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਦੱਤਾ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾਉਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਦੱਤਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕੇ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। 21 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਨਜੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਜਿਤੁਸ਼ੋਲ ਅਤੇ ਡੁਮੁਰਪੋਟਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਜੰਗਲ 'ਚੋਂ ਉਸ ਦਾ ਲੈਪਟੋਪ ਤੇ ਹੈਂਡਫੋਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿ ਕੋਬਰਾ ਫੋਰਸ ਨੇ ਲਾਲਗੜ੍ਹ, ਜੰਬੋਨੀ ਤੇ ਕੋਤਵਾਲੀ ਥਾਣਿਆਂ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸ਼ਨਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਕੋਈ ਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਲਬੋਨੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਦੋ ਮਾਓਵਾਦੀ ਸਨਾਤਨ ਪਾਲ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਤ ਪਾਤਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਪੁਲਸ ਰਿਮਾਂਡ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗਾਵਤ ਲਈ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਓਵਾਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਬਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੂਲੀ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਲਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਨਕਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਪਛੜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵਧ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀ ਖਣਿਜ ਭਰਪੂਰ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾ 1400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਬਰੀ ਵਸੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਕਸਲੀ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ, ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਕੇ ਵੀ ਜਬਰੀ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਿੱਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਟੇਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਦਬਾ ਲਵੇਗੀ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ 8 ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ 34 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਕਰੀਬ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੁਡਵਾਇਆ ਵੀ ਹੈ।

ਮਾਸਕੋ 'ਚ ਮੈਟਰੋ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ, 50 ਮੌਤਾਂ

ਮਾਸਕੋ: ਰੂਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮਾਸਕੋ 'ਚ ਬੀਤੀ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦੋ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੈਟਰੋ ਟਰੇਨ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਕਰੈਮਲਿਨ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਧਮਾਕਿਆਂ 'ਚ 50 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦਕਿ 30 ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਮਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲਾ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਧਮਾਕੇ 50 ਮਿੰਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੈਟਰੋ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਰੈਡ ਲਾਈਨ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਹੋਰ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਜੰਕਸ਼ਨ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਸਵੇਰੇ 7.56 ਮਿੰਟ 'ਤੇ ਲੁਬਿਅੰਕਾ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ, ਜਿੱਥੇ ਟਰੇਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਡੱਬੇ 'ਚ ਇੱਕ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਚ 15 ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਅਤੇ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ 11 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਕੋ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਇਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੋਵੀਅਤ ਕਾਲੀਨ ਖੁਫੀਆ ਪੁਲਿਸ (ਕੇ ਜੀ ਬੀ) ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਾਨ ਹੁਣ ਸੰਘੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੈਮਲਿਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਏਰੀਨਾ ਅਦਰੀਅਨੋਵਾ ਨੇ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਚਾਰ ਚੈਨਲ 24 ਨਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੂਜਾ ਧਮਾਕਾ ਗੋਰਕੀ ਪਾਰਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਲਚੂਰੀ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੇਲ ਦੇ ਤੀਜੇ ਡੱਬੇ 'ਚ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਵਲ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਧਮਾਕੇ 'ਚ ਕਰੀਬ 15 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 12 ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਮਾਸਕੋ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹਮਲੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਬੰਨੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਦੇ ਇੰਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬੁਲਾਰੇ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਮਾਰਕਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ ਧਮਾਕਿਆਂ 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਕ ਕਲਚੂਰੀ ਮੈਟਰੋ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਧੂੰਆਂ ਉਠਦਾ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨੇੜੇ ਦੇ ਗਾਰਡਨ ਰਿੰਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਹਫ਼ਤਾ-ਦਫੜੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਬਚਾਓ ਕਰਮੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ। ਫਸੇ ਹੋਏ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਘੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਬੋਰਤ ਨਿਕੋਵ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਮਿੱਤਰੀ ਮੇਦਵੇਦੇਵ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਫ਼ ਐਸ ਬੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਮੁਤਾਬਕ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਕਿਸੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਧਮਾਕਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਮਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲੁਬਿਅੰਕਾ ਚੌਕ ਅਤੇ ਪਾਰਕ ਕਲਚੂਰੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਐਂਬੂਲੈਂਸ, ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ
ਦੀ ਅਗਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨਵੇਂ-ਨਕੋਰ ਕਰਾਊਨ
ਪਲਾਜ਼ਾ ਮਿਲਵਾਕੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਰੋ

Book your wedding or social event at the brand new Crowne Plaza Milwaukee Airport. Fresh from a comprehensive renovation; 194 beautifully appointed guest rooms and 24,000 sq. ft. of banquet space. We work with local & Chicago Indian caterers. Ample complimentary parking available.

ਅਸੀਂ ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ
ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜਾਮ ਕਰਾਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ।
ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਮੁਫਤ ਪਾਰਕਿੰਗ

Call our expert sales and catering staff today at: 414-563-4075 or visit us at: www.cpmilwaukeeairporthotel.com

CROWNE PLAZA®

MILWAUKEE AIRPORT

The Place To Meet

Crowne Plaza Milwaukee Airport

6401 S. 13th Street Milwaukee, WI 53221

Tel : 414-764-5300

Designed by: QUIK SIGNS 661-703-8795, 661-900-7357 www.quiksigns.us

Imperial Truck Wash & Repair

One Stop Center For Truckers-Repairs-Tires-Wash in Indiana

Now open 24 hours | Diesel | Restaurant (765-987-1000)

5809 South State Rd 3, Spiceland, IN- 47385
interstate 70 Exit 123
(Turn Right Yellow Building)

Tire Service

We carry all major brand tires-new and used at very attractive prices.

We sell now Centramatic

We have special on TIRES
**Bridge Stone*
**Firestone *Kelly*

*Transmission
*Clutch
*Brakes
*Suspension
*Oil Change
*Rear End
*Wet Kit & PTO Pumps
*Alternators
*Starters
*Cement Blower
*AC Work
*Rediator Flush

Oil Change $189.99 Only
Brake $99.00 With Labor
Wheel Seal $89.00 With Labor
Labor Rate $59.00 Hourly Rate

All Kinds of Welding Work & General Repair.

Alignment

Wheel Balancing

24 Hours Road Service & Towing

ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੈਲਡਿੰਗ ਵਰਕ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਰਿਪੇਅਰ
ਮਾਰਕੀਟ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕੀਮਤ

ਪੁਰਾਣੇ ਟਾਇਰ ਵੀ ਟਰੇਡ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Jasvir Singh (765) 987-7000

ਉਪੱਰ ਬਾਬਾ ਥੱਲੇ ਕਾਬਾ ਉਹ ਦੇਖੋ ਆ ਗਿਆ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ
ANDERSON TRAVEL PLAZA
INDIA GRILL
ਸਸਤਾ ਡੀਜ਼ਲ
CHESTER'S
COWBOY LIQUOR
TCH COMDATA
CLEAN RESTROOM & SHOWER
Silver Spur Restaurant
Fresh Mexican Grill
ਇਥੇ ਖਾਓ ਵੀ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਜਾਓ
ਸੰਪਰਕ ▶ 405-885-0752
Choctaw Rd (Exit 166), I-40 Oklahoma
ਐਂਡਰਸਨ ਟਰੈਵਲ ਪਲਾਜ਼ਾ
ANDERSON TRAVEL PLAZA CONVENIENCE STORE
COWBOY LIQUOR
ਨਹਾਓ-ਧੋਵੋ, ਅਰਾਮ ਕਰੋ, ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਛਕੋ ਤੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਓ
Baja Mexicana
Fresh Mexican Grill
INDIA GRILL
ਟਰੱਕਰ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ
ਆਈ-40 'ਤੇ ਓਕਲਹੋਮਾ 'ਚ ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ
ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ
CHESTER'S
ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਖਾਸ
ਸਹੂਲਤਾਂ
ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ
ਸਸਤਾ ਡੀਜ਼ਲ
ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ
Anderson Travel Plaza
Choctaw Rd (Exit 166)
I-40 Oklahoma
Ph:405-885-0752

ਵਕੀਲ ਵਲੋਂ ਚੌਧਰੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਲੁਧਿਆਣਾ : ਬਹੁਚਰਚਿਤ ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਘੁਟਾਲਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਇਥੇ ਚਲ ਰਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਰਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਪੀ.ਬਾਂਗੜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਏ.ਪੀ.ਐਸ. ਦਿਓਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਵੱਕਲ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਕਿੜ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹੀ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਲੋਂ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਓਲ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 23 ਸਤੰਬਰ 1999 ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ 'ਭੋਂ ਵਰਤੋਂ ਤਬਦੀਲੀ' ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਗਰਿੱਡ ਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਰਾਰ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ 2001 ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਆਈ ਪੀ ਈ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਨਾ ਤਾਂ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖ਼ਲ ਸੀ। ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਤਾਰੀਕ ਮਿਥ ਦਿੱਤੀ।

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਦਾ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਦਿਹਾਂਤ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਾਹਲ ਮੂਰ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ (403 ਸਿਲਵਰ ਲੇਕ ਰੋਡ, ਕੈਰੀ, ਇਲੀਨਾਏ 60013 ਫੋਨ 847-639-3817) ਵਿਖੇ ਸਵੇਰੇ 9 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਤਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ 1 ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਤਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਫੋਨ 847-226-4186 ਜਾਂ ਜੱਸੀ ਸੰਧੂ ਫੋਨ 847-254-1782 ਜਾਂ ਬਾਬ ਸੰਧੂ 847-809-4803 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਪਤਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਬੇਟੀ ਸੰਜਮ ਕੌਰ ਤੇ ਬੇਟਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਛੜ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛੋਂ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਸਨ ਅਤੇ 1987 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਪਾਸ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 1962 ਵਿਚ ਸ. ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਗਰਾ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਸਨ।

ਕਰਨ ਗਿੱਲ ਰੇਡੀਓ ਵਿਸਾਖੀ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਵੇਗਾ

ਡਿਟਰਾਇਟ: ਕਰਨ ਗਿੱਲ ਰੇਡੀਓ ਸ਼ੋਅ ਵਲੋਂ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ੋਅ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਸ਼ੋਅ 6 ਅਪਰੈਲ ਅਤੇ 13 ਅਪਰੈਲ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨੇ ਮਹਿਮਾਨ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਡਿਟਰਾਇਟ ਵਿਚ 690 ਏ ਐਮ ਉਤੇ ਸ਼ਾਮੀ 8 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਕਰਨ ਗਿੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.wngk.com 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਜਲੰਧਰ: ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬ ਗਏ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਰਾਹੀ, ਟੀ ਆਰ ਵਿਨੋਦ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ, ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਤੇ

ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੀ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ 28 ਮਾਰਚ, 2010 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੁਪਹਿਰ ਡੇਢ ਵਜੇ ਖਿੱਚੀ ਅਤੇ 30 ਮਾਰਚ, 2010 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀ 4 ਵਜੇ ਉਹ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੇ ਪਿਛੇ ਦੀਵਾਰ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਤਸਵੀਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਰਿੰਦਰ ਮਹਿਬੂਬ ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸੂਰਜ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੁੱਬ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਵੀ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ (74) ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਸੋਮਵਾਰ ਸਾਥੋਂ ਵਿਛੜ ਗਏ।

ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਕ ਜੁਝਾਰਵਾਦੀ ਕਵੀ ਸੀ। ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕਵੀਆਂ ਪਾਸ਼, ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਨ, ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕੜ, ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬਿਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਲਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ। ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਕਈ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੁੱਧ ਪਥਰੀ, ਮੋਮ ਦੇ ਲੋਕ, ਲਹੂ ਦੇ ਨਕਸ਼, ਜੁਗਨੂੰ ਦੀਵਾ ਤੇ ਦਰਿਆ, ਜਜ਼ੀਰਿਆਂ 'ਚ ਘਿਰਿਆ ਸਮੁੰਦਰ, ਅਧੂਰਾ ਆਦਮੀ, ਚਨੁਕਰੀ ਸ਼ਾਮ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਜੰਗਲ, ਛਾਂਗਿਆ ਰੁੱਖ, ਤਲਖ਼ੀਆਂ ਰੰਗੀਨੀਆਂ, ਰੁੱਤਾਂ ਰਾਂਗਲੀਆਂ, ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਸਮੁੰਦਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀਰ ਦਮੋਦਰ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਤੇ 'ਰਾਤ ਦੀ ਰਾਤ' ਫੈਜ਼ ਦੀ ਚੋਣਵੀ ਕਵਿਤਾ, 'ਰਾਤ' ਅਬਦੁੱਲਾ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਨਾਵਲ ਤੇ ਕੁਰਾਤਲ ਐਨ ਹੈਦਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸਰਬਹਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਨਮੂਨਾ:

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਂ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ,
ਸੱਖਣੇ ਭਾਂਡੇ, ਬੁਝੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ
ਸਦਾ ਹੀ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਮੁੱਠ ਨੂੰ,
ਤੇ ਅੱਗ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਇਹ ਗੁਲਮੋਹਰ ਦੇ
ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ
ਜੋ ਗ਼ਮ ਨਾਲ, ਅਮਲਤਾਸ ਹੋ ਗਈਆਂ
ਇਹ ਅੰਗੂਰਾਂ ਜਿਹੇ ਬੱਚੇ
ਜੋ ਭੁੱਖਾਂ ਨੇ ਹੈ ਅੱਜ ਹਰੜਾਂ ਬਣਾ ਦਿਤੇ।

ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸੀ ਪੀ ਆਈ (ਐਮ) ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਕਾਮਰੇਡ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਸੀਟੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਮਰੇਡ ਵਿਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ ਪੀ ਐਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਾ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਡਾ. ਰਜਨੀਸ਼ ਬਹਾਦਰ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ, ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ ਨੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਲੋਕ ਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਜਨੀਸ਼ ਜੈਨ ਨੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਤੋਂ ਸਿੰਧ ਤੱਕ' ਛਪ ਤਾਂ ਗਈ ਪਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ, ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ, ਡਾ. ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ, ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੋਸਾਂਝ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਗੋਰਖੀ ਅਤੇ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਤੋਂ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਚੋਣਾਂ

ਪੰਥਕ ਸਪੋਰਟਰਸ ਦੀ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਨਾਲ 'ਇਖਲਾਕੀ' ਜਿੱਤ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੀਲੇ ਚੋਣ ਜਿਤਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਉਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਪੰਥਕ ਧੜੇ ਨੇ ਪੰਥਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਐਤਵਾਰ 28 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਪਰ ਅਫਸੋਸ "ਆਜ਼ਾਦ" ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਹੁੰਦਲਾਂ ਦੀ ਭੇਖ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ। ਸੰਗਤ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁੰਦਲਾਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ? "ਆਜ਼ਾਦ" ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਗਏ। ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸੇ ਵਕਤ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ।

ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਪਰ ਸੰਗਤ ਹੁਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੀ, ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਸੰਗਤ ਨੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਹੀਲਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ ਨੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹਰ ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗੇ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ 100% ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਠੀਕ ਬਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੈਲਟ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ "ਆਜ਼ਾਦ" ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਬੋਰਡ ਨੇ "ਆਜ਼ਾਦ" ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। "ਆਜ਼ਾਦ" ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਅਤੇ ਸ. ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ, ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਬੀਬੀ ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਘੁਮਾਣ, ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ, ਸਨੀ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਨੂਜਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਏ। ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਓਟ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹਾਰ ਜਿੱਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੱਥ ਛੱਡ, "ਆਜ਼ਾਦ" ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਗੋਲਕ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਾਉਣ ਦੇ ਰਉਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਰਲ ਕੈਟੇਗਰੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਚੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ, ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਥਕ ਸਪੋਰਟਰਸ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਪਰਚੀ ਪਾ ਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ "ਆਜ਼ਾਦ" ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਗੁਰਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿਤੀ।

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਚੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ, ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਰ ਦੀ ਝਾੜੂਬਰਦਾਰੀ ਬਖ਼ਸ਼ੋ ਜੀ।

ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਦਾ ਟੀਚਾ : ਗੁਰੂਘਰ ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਨਿਤਨੇਮ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, ਸੁਥਰੀ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਹਰ ਫੈਸਲਾ ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਲੈਣਾ।

ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਗੁੰਬਦ ਅਤੇ ਸੁਖਆਸਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

Advt.

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ

ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਮਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਚੋਣ 4 ਅਪਰੈਲ, 2010 ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਜਿਠਣ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਰਖੇ ਹੋਏ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰੋ ਜੀ।

ਬੀਬੀ ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਘੁੰਮਣ
ਗੁਰਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਦੇ ਧਾਰਨੀ, ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਦੀ ਐਮ ਐਸ ਸੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਰਸ਼ਾਰ ਹਨ।

ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਝੱਟੂ
ਗੁਰਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਦੇ ਧਾਰਨੀ, ਰਿਟੇਲ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਾਰਸੇਵਾ ਲਈ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਰ
ਗੁਰਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਦੇ ਧਾਰਨੀ, ਤੀਹ ਸਾਲ ਫੌਜ ਨਾਲ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਿਟੇਲ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਓਤਪੋਤ ਹਨ।

ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਗੁਰਸਿੱਖ ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ, ਰਿਟਾਇਰਡ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਏਕੇ ਦੇ ਮੁੱਦਈ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤੀਬਰ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਗੁਰਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਦੇ ਧਾਰਨੀ, ਆਟੋਮੋਟਿਵ ਸਨਅਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਸਰਗਰਮ ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਰਸੇਵਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਉਚੇਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਿਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ
(ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ)
ਗੁਰਸਿੱਖ ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ, ਮਾਈਕਰੋਬਾਇਲੋਜੀ ਵਿਚ ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਬਤਾ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਚ ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ।

SIKH RELIGIOUS SOCIETY
2010 CIC & Board of Trustee Ballot
SRS BOARD SECTION I ਸ.ਰ.ਸ. ਬੋਰੜ ਭਾਗ ੧

All nominated candidates who are under the age of 30 (As per SRS Constitution Article IX.1.b at least one member of the board shall be between the age of 21 to 30). ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ 21 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਦੇ ਹਨ

PLEASE SELECT ONE AND ONLY ONE. ਇੱਕ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੋਟ ਕਰੋ

- [x] Singh, Narinder ਸਿੰਘ, ਨਰਿੰਦਰ

All nominated candidates who are over the age of 65 (As per SRS Constitution Article IX.1.b at least one member of the board shall be over the age of 65). ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ 65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹਨ

PLEASE SELECT ONE AND ONLY ONE. ਇੱਕ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੋਟ ਕਰੋ

- [x] "Multani", Joginder Singh ਮੁਲਤਾਨੀ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

All nominated candidates who are women (As per SRS Constitution Article IX.1.b at least one member of the board shall be a woman). ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਮਹਿਲਾ ਹਨ

PLEASE SELECT ONE AND ONLY ONE. ਇੱਕ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੋਟ ਕਰੋ

- [x] Ghuman, Sukhdev Kaur ਘੁਮਾਣ, ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ
- [ ] Sanghera, Kamaljit Kaur ਸੰਗੇੜਾ, ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ

DRAFT

SIKH RELIGIOUS SOCIETY
2010 CIC & Board of Trustee Ballot
SRS BOARD SECTION II ਸ.ਰ.ਸ. ਬੋਰੜ ਭਾਗ ੨

Complete list of all nominated candidates PLEASE SELECT FIVE (5) CANDIDATES. Two (2) candidates receiving the highest number of first and second place votes, shall be elected to the Board (page 4 more details). ਸਾਰੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਨੂੰ ਵੋਟ ਕਰੋ, 2 ਸੱਭ ਤੋਂ ਜ਼ਾਦਾ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਜੇਤੂ ਹੋਣਗੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸਫਾ 4 ਦੇਖੋ

- [ ] Brar, Mahanabir Singh ਬਰਾੜ, ਮਹਾਂਬੀਰ ਸਿੰਘ
- [x] Ghuman, Sukhdev Kaur ਘੁਮਾਣ, ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ
- [x] Jhattu, Kuldip Singh ਝੱਟੂ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ
- [x] Johar, Amarjit Singh ਜੋਹਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
- [ ] Khanuja, Sukhwant Singh ਖਨੂਜਾ, ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ
- [x] Multani", Joginder Singh ਮੁਲਤਾਨੀ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
- [ ] Sanghera, Kamaljit Kaur ਸੰਗੇੜਾ, ਕਮਲਜੀਤ ਕੌਰ
- [ ] Singh, Amarjit ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ
- [ ] Singh, Lakhwinder ਸਿੰਘ, ਲੱਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
- [x] Singh, Narinder ਸਿੰਘ, ਨਰਿੰਦਰ

SRS CIC SECTION ਸ.ਰ.ਸ. ਸੀ. ਆਈ. ਸੀ ਭਾਗ

PLEASE SELECT ONE AND ONLY ONE ਇੱਕ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੋਟ ਕਰੋ

- [ ] Dhillon, Matt Sing ਢਿਲੋਂ, ਮੱਤ ਸਿੰਘ
- [x] Singh, Jasbir Kaur ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ

ਸਾਡਾ ਮਨੋਰਥ

- ਗੁਰਮਤਿ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨਾ।
- ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੁੱਦਿਆਂ/ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਉਲੀਕਣੇ।
- ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਣੇ।
- ਸੁਤੰਤਰ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਆਪਣੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿੱਖ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ।
- ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਤੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ।
- ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮਸਲਿਆਂ ਉਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ।
- ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਯਾਨਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣਾ।
- ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਲੋਕਲ, ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣਾ।
- ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਨਾ।
- ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਲੋਕਲ, ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣਾ।
- ਕਾਰਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣੀ।

Panthic Supporters www.panthicsupporters.com info@panthicsupporters.com

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਨਸਿੰਗ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

4701 Pleasant Grove, Lansing, MI 48910 Ph: 517-272-0231

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 17 ਅਪਰੈਲ 2010

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 17 ਅਪਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ)। ਭਾਈ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਰਿਵਰਫਰੰਟ ਪਾਰਕ, (ਲੈਨਸਿੰਗ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਪਾਰਕ) ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਪਰੇਡ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਰਿਵਰ ਫਰੰਟ ਪਾਰਕ (300 N. Grand Ave, Lansing, MI 48933) ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੋਕ ਕਲਾਕਾਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸੁੱਖੀ, ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ, ਪੰਮਾ ਮੱਲ੍ਹੀ, ਬਬਲੀ ਬਰਾੜ, ਛਿੰਦਾ ਸ਼ੌਂਕੀ ਅਤੇ ਕੰਚਨ ਬਾਵਾ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ।

*ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਗਤਕੇ ਦੀ ਟੀਮ *ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ
*ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ
* ਧਾਰਮਿਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲੱਗੇਗਾ

Sponsors:Grill of India, Flint (MI) 810-230-7090
Ajay Badhwar Tax and Accounting Services 517-393-0720.
Swagath Foods, Lansing (MI) 517-333-6536
Trepco Wholesale Groceries,248-546-3661
Jalebie & Pakora by K.K. Pamma 847-219-7432.

Worldwide Travel
1-800-504-3044

WESTERN UNION

Contacts:
Gurudwara Sahib (517) 272-0231
Ladi Multani (517) 204-4171
S. Balbir Singh (517) 402-1811
S. Kuldip Singh (President) 517 402 4910

Gurdev Singh, Kuldeep Singh, Bakhsish Singh, Jaswant Singh, Karnail Singh, Sukhjinder Singh, Kulvir Singh, Kashmir Singh, Balwinder Singh, Gurjinder Singh, Balvir Singh Habibwal, Kulwant Singh, Rinku, Resham Singh, Daler Singh, Manjit Singh, Nimal Singh, Swarn Singh, Ruby, Bila, Gulab Singh, Sukhwinder Singh, Kulwinder Singh, Rajinder Singh.

Free city parking across the Park on Capital Ave.

ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਿਕ **TO CELEBRATE** ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਿਕ

VAISAKHI

PUNJABI CULTURAL SOCIETY

of Chicago

Proudly presents most popular show in Chicagoland since last two decades

RANGLA PUNJAB 2010

on

SATURDAY, APRIL 10, 2010

7:00 p.m. sharp

LANE TECH H.S. AUDITORIUM

2501 W. Addison St., Chicago, IL. 60618

ENJOY A COLORFUL, CULTURAL & FAMILY STYLE EVENING FULL OF EXCITEMENT

ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ

Bhangra, Gidha, Dances, Skits, Songs, Bolian, Live Music, Dhol, Variety Items

Admission Donation: $10, $25, $50, $100, VIP.

(Dinner included w/$100/VIP tickets with reserved seats), Children under 10 yr.-Free

SPONSORS are encouraged, will be appropriately recognized at the show

Advance purchase is encouraged, *Purchase your tickets ASAP*, Make your check payable to P.C.S. Chicago

for further information please contact:

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਭਾ (847) 359-5PCS

PUNJABI CULTURAL SOCIETY

of Chicago

P. O. BOX 1244, PALATINE, IL. 60078 : Fax: 847-359-1107, E-mail info@PCSChicago.org

www.PCSChicago.org

P.C.S. is a not for profit organization promoting Punjabi Culture, Language, Sports & Performing Arts.

ਅਮਰੀਕਾ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਮਿਲਣੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ

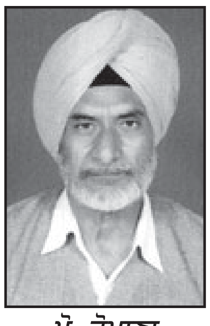

ਪ੍ਰੋ. ਰੋਮਾਣਾ

ਮਾਰਚ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਅਹਿਮ ਡਿਪਲੋਮੈਟਿਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਰਿਹਾ। ਤਿੰਨੋ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਨੁਕਤਾ-ਏ-ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚਲੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਕਰੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਮੁੱਲ ਵੱਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਸ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ 56 ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਖਵਾਹਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਤਾਂ ਪਾਸ ਹੋ ਹੀ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਸ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਆਪਣੇ ਦੋਵਾਂ ਮਿੱਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਰੁਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਾਪਰਨ ਦੇਣਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਗੁਰੇਜ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਬੜੀਆਂ ਚੋਪੜੀਆਂ-ਚੋਪੜੀਆਂ ਤੇ ਮਿੱਠੀਆਂ-ਮਿੱਠੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸਦਰ ਓਬਾਮਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪੱਕਾ ਅਤੇ ਪਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਮਿੱਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਫਿਕਰਮੰਦ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਵਚਨਬੱਧ ਵੀ। ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੌਮੀ ਦਿਹਾੜੇ 23 ਮਾਰਚ 'ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਭੇਜੀ ਹੈ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੋਸ਼ਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ। ਹਿਲੇਰੀ ਇਸ ਦਿਨ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਭੇਜਣ ਵਾਲੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਸਲੇ ਕਿਚਨ ਟੇਬਲ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਰਤ ਵਿਚਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹੈਡਲੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਪੜਾਅਵਾਰ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ-ਮਾਣ ਨਾਲ ਵਾਪਸੀ ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਕਿਆਨੀ ਅਤੇ ਆਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਪਾਸ਼ਾ ਖ਼ੁਸੂਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਮਿਲਣੀ 'ਚ ਉਹ ਅਹਿਮ ਪਲੇਅਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਗੋਂ ਮੁੱਖ ਪਲੇਅਰ ਸਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟਿਕ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਕਦੇ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਸਵਾਲ ਇਸੇ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਰਿਚਰਡ ਹਾਲਬਰੂਕ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਤੱਟ-ਫੱਟ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਿਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕੁਝ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਜਦੋਂ ਮੋੜ ਕੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਉਚੇਚਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਜਵਾਬ ਟਾਲ ਗਏ।

ਅਸਲ 'ਚ ਓਬਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮਾਡਰੇਟ ਤਾਲਿਬਾਨ ਗੁੱਟ ਅਤੇ ਵਾਰਲਾਰਡਜ਼ ਕਰਜ਼ਈ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਲਾਂ ਉਮਰ ਵਰਗੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਗੁੱਟਾਂ ਅਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ 'ਚੋਂ ਸਫਾਏ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਕੰਮ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਤੇ ਫੌਜ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਤੇ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਪੰਡਿਤ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਓਹਲੇ 'ਚ ਅਸਲ ਮੀਟਿੰਗ ਤਾਂ ਜਨਰਲ ਕਿਆਨੀ, ਜਨਰਲ ਪਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਕਿਆਨੀ ਕਿਤੇ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਵਫਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਕੇ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਗਿਲਾਨੀ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਟਾਈਮ ਲੈ ਕੇ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਕ ਰਿਟਾਇਰਡ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਕ ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਮਾਲਦੀਵ 'ਚ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਾਲਿਬਾਨ ਲੀਡਰ ਮੁੱਲਾਂ ਬਰਾਦਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸਭ ਹੈਰਾਨ ਹਨ।

ਜੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਫਦ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ, ਜੋ 56 ਸਫਿਆਂ ਦੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟ 'ਚ ਦਰਜ ਸਨ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੂਰਤੀ ਹੋਈ ਲਗਦੀ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੰਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਰਗੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਿਆਨਕ ਪਾਵਰ-ਸੰਕਟ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਡੈਮਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਦੇਣ ਲਈ ਤਾਂ ਮੰਨ ਗਿਆ, ਪਰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘੇਸਲ ਹੀ ਵੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਕ ਇੰਕਸ਼ਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚੁੱਪਚਾਪ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਅਗਲਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰੋਲ ਘਟਾ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰੋਲ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਇਥੇ ਆਪਣੀ ਬੇਹਿਸਾਬ ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ 'ਚ 'ਰਾਅ' ਰਾਹੀਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਮਾਹਿਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰੋਲ ਦੇ ਘੱਟ ਵਧ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ 'ਚ ਰਾਅ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਿਆ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਲਸ਼ਕਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤਨਜ਼ੀਮਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। 26/11 ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ।

ਅਗਲੀ ਮੰਗ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੰਪੋਜ਼ਿਟ ਡਾਇਲਾਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਜਾਂ ਡਾਇਲਾਗ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਤਾਂ ਸਾਫ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਮੰਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਰੋਕਣ ਬਾਰੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੁਧ ਗੁੱਸਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਹ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ, ਡਰੋਨ ਤੇ ਡਰੋਨ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਹ ਕੰਮ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪ ਕਰੇ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਂਚ ਨਾ ਆਵੇ। ਇਸ ਮੰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਕੋਈ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਫੌਜੀ ਸਾਜ਼-ਸਾਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿਰੋਧੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਸਨੇ 183 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਖਰਚੇ ਹਨ, ਸੋ ਇਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਅਜੇ ਕੋਈ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਪਰ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 125 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋਰ ਦੇਣੀ ਮੰਨ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਕਿ ਇਹ ਸਹਾਇਤਾ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਤਿਕੋਣ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਈਰਖਾ ਤੇ ਕੁੜੱਤਣ ਹਾਵੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਨਿੱਘ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਇਕ ਵਿਕਾਸਮਈ, ਵੱਡਾ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਾਮਾਜੀ ਹਾਲਾਤ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਲਾਬੀ ਨਾਲੋਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਵਪਾਰੀ ਲਾਬੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ 'ਚ ਵਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਰਗਾ ਮੁਲਕ, ਜਿਸਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਲਾਇਬਿਲਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇਸ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਅਮਰੀਕਾ ਬਿਨਾ ਮੁਮਕਿਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ, ਜਿਸਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਦਾ 10-15 ਸਾਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਠੰਡੀ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਲਏ ਪੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਆਪਸ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਾਂ 'ਚ ਤਵਾਜ਼ਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਤੇ ਕਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ 'ਚ ਹੁਣੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਵਲੋਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਵਾਜ਼ਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੂਰੇ ਨਤੀਜੇ ਅਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣੇ ਬਾਕੀ ਹਨ।

ਬਰਤਾਨੀਆ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ

-ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਾਟੀਆ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕੌਣ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਫੜੇ ਗਏ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਪਹਿਰਾਵੇ 'ਚ ਬ੍ਰਿਟੇਨ 'ਚ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਘੁੰਮਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਲੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹਨ 24 ਸਾਲਾ ਅੱਬਾਸ ਇਕਬਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ 23 ਸਾਲਾ ਇਲਿਆਸ।

ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ 19 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ 2 ਸਾਲ ਕੈਦ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਤੀਜੇ ਸਾਥੀ ਮੁਹੰਮਦ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਢਾਈ-ਢਾਈ ਸਾਲ ਕੈਦ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਲੈਕਬਰਨ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ਖ਼ੀਰਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕਈ ਬੰਦੂਕਾਂ, ਚਾਕੂ, ਤਲਵਾਰਾਂ, ਤੀਰਕਮਾਨ ਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਇਕ ਫਿਲਮ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚਾਰ ਹਫਤੇ ਚੱਲੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਜਿਊਰੀ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਾਰਕਾਂ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਫਿਲਮ 'ਚ ਤਿੰਨਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਰਾਈਫਲ ਫੜ ਕੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਗਈ ਪਰ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਅਤੇ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਉਹ ਘੁੰਮਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹਰ ਆਦਮੀ ਇਹੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਕਹਿੰਦੇ- 'ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ', 'ਖੜਕ ਸਿੰਘ', 'ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ', 'ਸੁਰਨ ਸਿੰਘ' ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ 'ਚ ਹੈ। ਅੱਤਵਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧੋਖੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਿਨੌਣੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਮੁਖੌਟੇ ਪਹਿਨੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖ ਪਹਿਰਾਵੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀਅਤ ਲੁਕੋ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਹਰਕਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਅੱਬਾਸ ਅਤੇ ਇਲਿਆਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਕਿਹਾ, ''ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹੋ।'' ਅੱਬਾਸ ਨੂੰ ਅਗਸਤ 2008 'ਚ ਉਦੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਯੂਰਪ ਜਾਣ ਲਈ ਫਲਾਈਟ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਸੂਟਕੇਸ 'ਚੋਂ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸੇਟ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ''ਅਸੀਂ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ।'' ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਯੂਰਪ ਇਸ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਥੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਿਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਤੇ ਛਾਣਬੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਤਵਾਦੀ ਅੱਬਾਸ ਇਕਬਾਲ ਦੇ ਸਿੱਖ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਦੋ ਰੂਪ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਦਮਾਨ ਚੌਕ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ 79ਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਣੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਚੌਕ ਵਿਚ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਚੌਕ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਚੌਕ ਰੱਖੇ। ਦਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਚੌਕ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਜੇਲ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 1960 ਵਿਚ ਢਾਹ ਕੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਰੇ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਲਈ ਅਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰ ਫੜ ਕੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਹਰੇ ਲਾਏ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਕੁਨ ਸਈਦਾ ਦੀਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਲੋਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਸੀ ਕਾਲੋਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲੋਨੀ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਕਰ ਭਲਾ ਹੋ ਭਲਾ ਅੰਤ ਭਲੇ ਦਾ ਭਲਾ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ:916-273-2856

ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਲਾਹ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਤੇ ਉਭਾਰਨ ਵਿਚ ਰੰਗਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਰੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲਲਾਰੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਏ। ਕੱਚੇ ਰਾਹਾਂ ਉਪਰ ਸੁੱਟੇ ਰੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਲੁੱਕ ਹੀ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਹਾਂ ਉਪਰ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋੜੀਆਂ ਖਿੱਚਣਾਂ, ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਕੰਡੇ ਵਿਛਾਉਣ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀੜੇ ਤੇ ਕੀੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬੰਗਲੇ ਬਣਾ ਲਏ ਪਰ ਕੀੜੀਆਂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਗਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਹਿਲੀਜਾਂ ਟੱਪ ਅੰਦਰ ਵੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਕਿਰਪਾਲੂ-ਦਿਆਲੂ ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਭੌਣ ਲੱਭ ਕੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਦਾਣੇ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੁਰੀ ਸੰਗਤ ਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਰਹਿ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਲੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਰੂਪੀ ਸ਼ਬਦ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਯਾਦ ਹਨ। 'ਕਰ ਭਲਾ ਹੋ ਭਲਾ, ਅੰਤ ਭਲੇ ਦਾ ਭਲਾ, ਵਿੱਦਿਆ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਤੀਜਾ ਨੇਤਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਚਾਹ ਉੱਥੇ ਰਾਹ, ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਆਓ ਸੇਵਾ ਲਈ ਜਾਓ' ਆਦਿ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਈਦਾ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲ ਬਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਝ ਆਈ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਉਸਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਜਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਕਰ ਭਲਾ ਹੋ ਭਲਾ, ਅੰਤ ਭਲੇ ਦਾ ਭਲਾ' ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੱਡ ਬੀਤੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ:

ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਦਿਨ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਡ, ਧੁੰਦ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹਨੇਰਾ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਸੂਰਜ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਬਣੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਗੱਪ-ਸ਼ੱਪ ਲਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਹ ਪੌੜੀਆਂ ਮਿੰਨੀ ਸੱਥ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਸਾਹਮਣੇ ਚੌੜਾ ਰਸਤਾ, ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵੱਡਾ ਛੱਪੜ। ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਪਰ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਦਲਦਲ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਇਸ ਬਦਬੂਦਾਰ ਦਲ-ਦਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਨੱਕ ਤਾਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਘਰ ਆਏ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ ਭੱਜ ਚੱਲ ਸੋਹਣਿਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਛੱਪੜ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਰਾਤ ਰੁਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦਲਦਲ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਵਧੀਆ ਪਾਰਕ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵਲੋਂ ਡਰਾਈ ਤੇ ਭਜਾਈ ਗਾਂ ਸਾਡੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਛੱਪੜ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ। ਗਾਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਜੋਰ ਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਉਹ ਹੋਰ ਫਸਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਵੇਖੋ-ਵੇਖ ਲੋਕ ਜੁੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਠੰਡ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਕੱਢੇ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਗਾਂ ਦੀ ਨਿਕਲੀ ਜੀਭ ਵੇਖ ਪਿਘਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆ ਕੇ ਮੇਰਾ ਖੇਸ ਖਿੱਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਉਠ ਕੇ ਗਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ। ਏਜੰਟਾਂ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਉਠ ਕੇ ਭਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ, ਵੇਖੀ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਯੂਰਪ ਜਾਣ ਲਈ ਤਰਲੋ-ਮੱਛੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਸੀਸ ਵਾਂਗ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਖੇਸ ਤੇ ਪਜ਼ਾਮਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਦਲ-ਦਲ ਵਿਚ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਹਮ ਉਮਰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਆ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਪਿੱਛੋਂ ਗਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆਏ। ਗਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨੁਹਾਇਆ ਉਸ ਉਪਰ ਕੰਬਲ ਦੇ ਕੇ ਗੁੜ ਖਵਾ ਕੇ ਅੱਗ ਦੀ ਧੂਣੀ ਕੋਲ ਬਿਠਾਇਆ। ਗਾਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋ ਘੰਟੇ ਬੈਠੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਂਦੀ ਰਹੀ।

ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਅਸੀਸਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਜਿੱਤੀ ਹੋਈ ਫੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉਚਾ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਈ ਦਿਨ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਲਦਲ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਪਰ ਕੋਈ ਭਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਬਹੁਤ ਹੋਈ। ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇ ਗਾਂ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਨਰਥ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਗਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਭਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ ਅਵਾਰਾ ਫਿਰਦੀਆਂ ਗਾਵਾਂ ਨੂੰ। ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੇਰਾ ਮੋਢਾ ਥਾਪੜ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਨੇ ਵੀਹ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਲੇ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਅਸੀਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਸ਼ਟਰ ਜਗਰਾਉਂ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਸੌਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਘਰ ਤੱਕ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਸ਼ਟਰ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਦਾ ਇਕ ਬਾਬਾ ਸੀ। ਜੋ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਪੇਟੀਆਂ ਢੋਣ ਵਾਲੇ ਰਿਕਸ਼ੇ ਉਪਰ ਸ਼ਟਰ ਲੱਦ ਕੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਤੱਕ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ ਵੀਹ ਬਾਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਸਫਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਭਾਰੀ ਸ਼ਟਰ ਰਿਕਸ਼ੇ ਉਪਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਫਤਾ, ਅੱਤ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਲੰਮੇ ਕੱਟ। ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਸਾਹ ਨਾਲ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਲ ਰਿਹਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬਿਠਾਇਆ। ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਸਾਹ ਟਿਕਾਣੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਸ਼ਟਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਰੁਕ ਗਏ। ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਖ ਕੇ ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਧੁਆਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਕੱਦੂਆਂ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਵਿਚ ਮਖਣੀ ਪਾ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤਵੇ ਤੋਂ ਲਹਿੰਦਾ-ਲਹਿੰਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਇਆ। ਠੰਡੀ ਲੱਸੀ ਪੀ ਕੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਅੱਖ ਲੱਗ ਗਈ।

ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਬਾਰ ਵਾਲਿਆਂ (ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਹੁੰਦੇ ਨੇ) ਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਘਰ ਆਏ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਦੋਂ ਉਠੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਢਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਘਰ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲੀਂ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਸਖਤ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਕੀ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡਾ ਪੁੱਤ ਜਾਂ ਪੋਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਨਹੀਂ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ- ਪੁੱਤਰਾ ਮੇਰਾ ਵੀ ਇਕ ਪੁੱਤ ਸੀ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ ਜੋ ਜੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਖੂਹੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਖੂਹੀ ਡੂੰਘੀ ਕਰਨ ਗਿਆ, ਵਿਚ ਹੀ ਦੱਬਿਆ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਨਾਲ ਦੋ ਹੋਰ ਮੁੱਕ ਗਏ। ਇਕ ਖੂਹੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੱਥਰ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੇ। ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਥੱਲੇ ਜਾਣਾ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੂਹੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦੀਵੇ ਗੁੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਪਿੱਛੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਨੂੰਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦਾ ਹਾਂ। ਪੋਤੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਹੰਝੂ ਤ੍ਰਿਪ-ਤ੍ਰਿਪ ਕਰਕੇ ਪੈਰਾਂ ਉਪਰ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗੇ।

ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਛੇੜ ਬੈਠਾ।

ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਰੱਬ ਵੱਲ ਜੋੜ ਕੇ ਅਸੀਸ ਦੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਆਖਿਆ- ਪੁੱਤਰੋ ਇਕ ਦਿਨ ਇਸ ਦਹਿਲੀਜ ਤੱਕ ਸੰਗ ਮਰਮਰ ਚਮਕੂਗਾ। ਇੱਥੇ ਮਾਇਆ ਖੇਲੂਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੱਲ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਇਆ। ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਭਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਬਾਬਾ ਜੀ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਅਤੇ ਘਰਵਾਲੀ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਉਸ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਉਸ ਟਾਈਮ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲੇ ਸ਼ਬਦ ਸੱਚ ਹੋਣੇ ਔਖੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬੋਲ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੱਚ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਉਹ ਬੋਲਾਂ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਡਬੀਤੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿਰਫ ਇਹੋ ਦੱਸਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਐਸਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੰਗਰ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਮਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾ ਕੇ, ਕੀੜਿਆਂ ਦੀ ਭੌਣ 'ਤੇ ਦਾਣਾ ਆਟਾ ਪਾ ਕੇ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਰਗੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਲੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰੀਏ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲੀ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਅਸੀਸਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੀਏ। ਅਸੀਸਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ-ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗ਼ਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ | ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ | ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ | ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ | ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖ਼ੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)
MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com
Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

Law Office of Navdeep S. Jhaj
Immigration Law Attorney
General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj
Member, American Immigration Lawyers Association

Estate Planning
Personal Injury
Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622
Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277
email: navjhaj@me.com

ਐਥੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ

ਇੰਨੀ ਕੁ ਬਾਤ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਲਾਡੀ, ਸਾਡੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਯਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੀਝ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਜੁਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਫਲ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਜੋ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਰਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਚ ਆ ਕੇ ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਨ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਭੌਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਤੜਪਦਾ ਰਿਹਾ ਪਿਛਲੇ ਯਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਪਿਛਲੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਖੂਨ ਖੌਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਡੌਲੇ ਫਰਕ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਉਸ ਨੇ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰ ਕਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲੁੱਟ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਲਾ ਦੇਣੀਆਂ ਸਨ। ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ੀਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ; ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਗੁਰਭਾਈ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ; ਸਟੋਰਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਚਿੱਪਕ ਜਾਣਾ ਸੀ; ਜਾਂ ਫਿਰ ਟੈਕਸੀਆਂ ਦੇ ਸਟੇਰਿੰਗ ਨਾਲ ਜੱਫਾ ਪਾ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਡਾਢੀ ਹਲਚਲ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟਕਾ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

...ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲ, ਸ਼ੋਸ਼ੇਬਾਜ਼, ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ, ਲਾਡੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਟੋਲੇ ਦੀ ਰੂਹੇ-ਰਵਾਂ ਸੀ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਪੰਗੇ ਲੈਣੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅੱਗੇ ਯੱਕੜ ਤੋਲੀ ਜਾਣੇ- ਲਾਡੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਉਘੜਵੇਂ ਲੱਛਣ ਸਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਦੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਲਾ, ਇਕ ਸਲੀਕਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤ ਅਕਸਰ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਰੋਟੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪਾਈ ਨਦੀ ਵੱਲ ਦੌੜਦੇ ਕੁਤੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਲਾਲਚ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ; ਲਾਡੀ ਇਕ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਤੁਰੀ ਫਿਰਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪੀਰੀਅਡ ਸਿਰ 'ਤੇ ਖੜਾ ਸੀ ਤੇ ਊਂਘਦੀ ਕਲਾਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਕਠੋਰ ਜ਼ਬਤ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਲਾਡੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਯਕਾਯੱਕ ਡੈਸਕ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਵੱਲ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਸਭ ਨੇ ਕੀ ਦੇਖਿਆ, ਲਾਡੀ ਉਚੀ ਉਚੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪੜ੍ਹਦਾ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪਊੜੀਆਂ ਦੀ ਧੁਨੀ 'ਤੇ ਸਟੈਪ ਰੱਖਦਾ ਉਸਦਾ ਭੰਗੜਾ ਇਕ ਵਚਿਤਰ ਸੁਮੇਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਭੰਗੜੇ ਦਾ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਇਆ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਮੰਤਰ ਮੁਗਧ ਹੋ ਬੈਠੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨਾਚ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਤੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੀ ਵੀ ਗੰਵਾਰ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਦੇ ਗਾਇਨ ਦਾ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਅਜਬ ਨਾਚ ਵਿਚ ਮਸਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਆ ਕੇ ਲੈਕਚਰ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਘੋਰ ਅਨਰਥ ਕਾਰਨ ਲਾਲ ਪੀਲਾ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਾਡੀ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹ ਪਿਆ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਲਾਸ ਛੱਡ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਲਾਡੀ ਬੁਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਹੱਸਦਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚੁਕ ਕੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਲਾਸ ਸਹਿਮ ਗਈ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਏਹੀ ਪੀਰੀਅਡ ਆਇਆ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਐਨਕਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਏਧਰ ਉਧਰ ਝਾਕਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਲਾਡੀ ਕਿਧਰ ਹੈ। ਸਭ ਚੁੱਪ। ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਡੈਸਕ ਹੇਠੋਂ ਲਾਡੀ ਜੀ ਉਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਉਭਰਦੇ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਡੈਸਕ ਹੇਠਾਂ ਛੁਪ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਾ ਠਹਾਕਾ ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।

"ਤੂੰ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਨਾਲ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਕੇ ਇਸਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਮ ਹੈ?" ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਰਮੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਲਾਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਵੀ ਚਿਤਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। "ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਤੇ ਝੂਮ ਝੂਮ ਕੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਰੋਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ?" ਲਾਡੀ ਬੋਲਿਆ।

"ਕਾਕਾ ਮੈਂ ਕਲਾਸ ਰੂਮ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਪਾਠ ਥੋੜੀ ਕਰ ਰਿਹਾਂ।" ਅਧਿਆਪਕ ਬੋਲਿਆ। "ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕਲਾਸ ਰੂਮ 'ਚ ਭੰਗੜਾ ਪਾ ਰਿਹਾਂ, ਪਾਠ ਥੋੜੀ ਕਰ ਰਿਹਾਂ।" ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਖਿੜ੍ਹ ਖਿੜ੍ਹਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈ। ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਲਾਡੀ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਉਸਦੀ ਦਾਹੜੀ ਵਿਚ ਦੀ ਬੁਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਕਰੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦੀ ਲਕੀਰ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਲਾਡੀ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੋਖ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਲਾਡੀ ਉਸ ਦਿਨ ਮਗ਼ਜ਼ ਚੱਟਣ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੁੰਨੇ ਬਲਾਕਾਂ 'ਚ ਇਕੱਲਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਚਹੁੰ-ਤਰਫੀਂ ਸੁੰਦਰ ਮਕਬਰਿਆਂ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਘਰ ਸਨ ਪਰ ਕਿਧਰੇ ਚਿੜੀ ਵੀ ਫੜਕਦੀ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਹੋਵੇਗਾ, ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਤਾਂ ਕਾਰਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਹੀ ਵੜਦੀਆਂ ਸਨ ਅੰਦਰ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅੜਿੰਗਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ। ਲਾਡੀ ਦਾ ਦਿਲ ਅੱਜ ਭੁੜਕ ਭੁੜਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਕੁੱਝ ਕਰਕੇ ਰਹੇਗਾ। ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤਿਆਂ। ਉਸਨੇ ਸੁਣ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁੜ੍ਹੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕਮਾਲ ਹੋ ਗਈ, ਉਹ ਸੋਚਦਾ, ਬੁੜਾ ਮਰ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮੱਖੀ ਮਰ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਮਾਤਮੀ ਹਰਕਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਾਡੀ ਕੋਲ ਬਹਾਨਾ ਸੀ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ, ਅਫਸੋਸ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਵੀ ਕਰ ਲਈਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਣਪ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਰਦਾ ਤੁਰਦਾ ਉਹ ਮਰਗ ਵਾਲੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਡਰਾਈਵ ਵੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕਈ ਕਾਰਾਂ ਖੜੋਤੀਆਂ ਸਨ। ਲਾਡੀ ਨੇ ਘੰਟੀ ਵਾਲੇ ਬਟਨ ਦਾ ਉਭਾਰ ਨੱਪਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੂਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਉਹ ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਸੋਫਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਬੰਦਿਆ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਦੁੜਾਈ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਠਹਿਰ ਗਈ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨਾਸ਼ਵਾਨਤਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

"ਹਾਂ ਬਈ ਗੱਭਰੂਆ" ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖਸ ਨੇ ਕੁੰਡੀ ਬੰਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸਵਾਲੀਆ ਫਿਕਰਾ ਸੁਟਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਜੋ ਧੁੱਸ ਦੇ ਕੇ ਆ ਵੜਿਆ ਹੈਂ, ਆਪਣਾ ਅੱਗਾ ਪਿੱਛਾ ਦੱਸ। ਲਾਡੀ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਫੇਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੱਡ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਘਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੋਫਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਸਰ ਕੇ ਬੁੜੇ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਸੋਸ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਾਡੀ ਮਰਿਯਾਦਾ। ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਮਰਨੇ ਤੇ ਸਫ ਵਿਛਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭੁੰਜੇ ਬੈਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਡੀ ਸਹਿਜੇ ਜਿਹੇ ਕਾਰਪੈਟ 'ਤੇ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰਾਂ ਪਰਨੇ ਤੇ ਫਿਰ ਚੌਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। "ਓਹ ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ ਕਾਕਾ, ਭੁੰਜੇ ਕਿਉਂ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਐਧਰ ਆ, ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਬੈਠ।" ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਥਾਂ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। "ਨਹੀਂ ਜੀ, ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਐਥੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹਾਂ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਾਡੀ ਰੀਤੀ ਏਹੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।... ਕੀ ਹੋਇਆ ਭਲਾ, ਬਾਬੇ ਬਿਮਾਰ-ਠਮਾਰ ਸੀ।?" ਸੋਫਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੰਜੋੜੇ ਗਏ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਏਥੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਭਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲਟੇ ਖਾਧੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਕ ਗੋਡਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਨਹੁੰ ਸਿਰ ਖੁਰਕਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੈਠਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੀ ਬਦਲ ਲਈ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਪਰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਨੀਵੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਮਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਸੀ, ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਆਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਬਲਾਅ ਆ ਗਈ ਹੈ ਮੱਤਾਂ ਦੇਣ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੱਥ ਥੋੜੀ ਧਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਮੂਹਕ ਕਸ਼ਟ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਤਰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਏਹੀ ਹੋਇਆ: ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਹੌਂਸਲਾ ਫੜਿਆ ਤੇ ਆਈ ਬਿਪਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਕੀਤੀ, "ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਠੀਕ ਹੈ ਬਈ, ਕਿਧਰੋਂ ਆਇਆਂ ਕਾਕਾ?... ਕੁੜੀਏ ਚਾਹ ਲਿਆਈਂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰਾ,... ਇਕ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਠੰਡ ਨਹੀਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦਿੰਦੀ।" ਬੋਲਣਵਾਲੇ ਨੇ ਚਤੁਰਾਈ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕਈ ਤੀਰ ਲਪੇਟ ਕੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਖਦੇੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਔਖੇ ਔਖੇ ਜਿਹੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਗਿਆ ਪਰ ਆਹ ਇਕ ਓਪਰੇ ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਰਨਹਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

"ਬੱਸ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਹੋਏ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਹੋ ਆਵਾਂ।" ਮੀਸਣਾ ਬਣਿਆ ਲਾਡੀ ਇਕ ਗੋਡੇ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖੀ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਬਈ ਕਾਕਾ ਤੇਰੀ, ਕਿਹੜਾ ਪਿੰਡ ਤੇਰਾ?" ਪਿੰਡ ਪੁੰਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਰੁਚੀ ਸੀ, ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧੁਖਧੁਖੀ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਛੋਕਰਾ ਭੁੰਜੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ, ਸੋਫਿਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨੇ ਪਰਨੇ ਦੀ ਰੀਤ ਸਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲਾਡੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਬੁੜਬੁੜਾਏ ਪਰ ਜਦ ਨੂੰ ਮੱਗਾਂ ਵਾਲੀ ਟਰੇਅ ਫੜੀ ਕੁੜੀ ਚਾਹ ਲੈ ਆਈ ਤੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲੈਚੀ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਦੀ ਚਹਿਚਹਾਟ ਫੈਲ ਗਈ। ਦਲੇਰ ਬੰਦੇ ਨੇ ਫਟਾ ਫੱਟ ਟਰੇਅ ਫੜੀ ਤੇ ਚਾਹ ਦੇ ਮੱਗ ਵਰਤਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਖੀਰ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹੱਥ 'ਚ ਮੱਗ ਫੜਦੇ ਹੋਏ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪੱਟਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, "ਐਥੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ" ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਹੇ ਕਾਰਪੈਟ 'ਤੇ ਭੁੰਜੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। "ਓਦਾਂ ਬਈ ਥੱਲੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਮਜ਼ਾ।" ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਸੁਲਾਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦਾ ਭਾਰ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਕਮਰੇ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹੋਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰੀਂ ਤਰਥੱਲੀ ਮਚ ਗਈ। ਉਹ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਖੂੰਜੇ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਣ ਲੱਗਾ ਸੋਫੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਥੱਲੇ ਆ ਕੇ ਟੁੱਟ ਜਾਣਗੇ। ਘੇਸਲ ਵੱਟੀ ਬੈਠਾ ਲਾਡੀ ਸੁੜ੍ਹਾਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਕਮਰੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਖਬਰ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਸਲਵੱਟੇ ਲਏ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਐਨਕਾਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਅਚਾਨਕ ਬੋਲ ਉਠਿਆ, "ਇਕ ਤਾਂ ਸਾਲਾ ਐਸ ਉਮਰੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਨਹੀਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦਿੰਦਾ।" ਉਹ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਵਾਸ਼ ਰੂਮ ਵੱਲ ਵੱਧਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ, ਬਾਹਲੀ ਨਾ ਪੀਆ ਕਰੋ।" "ਬੱਸ ਆਹ ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ।" ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਅਹੁਲ ਕੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਇਆ, ਡਰਦਾ, ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਦਰਿਆਫ਼ਤ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਛੇਤੀ ਹੀ ਵਾਪਿਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੇਜ਼ ਤੋਂ ਚਾਹ ਵਾਲਾ ਮੱਗ ਚੁੱਕਦਾ ਲਾਡੀ ਦੇ ਕੋਲ ਕਾਰਪੈਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। "ਸੁਣਿਆ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਐਤਕੀ ਮੀਂਹ ਬੜੇ ਪਏ, ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਕਾਕਾ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਦੇਸੋਂ ਆਇਆ?" ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਮੀਂਹ ਦੀ ਗੱਲ ਥੱਲੇ ਆਪਣਾ ਥੱਲੇ ਬੈਠਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਲਗਦਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਾਕੀ ਜਣਿਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਦੀ ਬਣ ਗਈ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਦਾਅ ਪੇਚ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਹਿਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਸਰੀਰ ਸਿਧਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦਵਾ ਸੱਟ ਉਠਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, "ਓਏ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਲੇਟ ਹੋ ਗਿਆਂ, ਚੱਲਦਾਂ ਬਈ, ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲੋਂ ਆਉਣ ਦਾ ਟੈਮ ਹੋ ਗਿਆ।" "ਅੱਜ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੈ" ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਮ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸੁਣੀ-ਅਣਸੁਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਫਟਾਫਟ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕੀਤੀ। ਸੋਫਿਆਂ 'ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਜਣੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਡਟੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਮੋਰਚਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਜੁਗਤ ਔੜ ਗਈ, "ਕਦੋਂ ਦੇ ਯਾਰ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਦਾ ਤਾਂ ਲੱਤਾਂ ਚ ਖੂਨ ਹੀ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਪੈਰ ਸੌਂਦੇ ਲਗਦੇ ਹਨ।" ਤੇ ਉਹ ਪਿਠ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸੋਫੇ ਨਾਲ ਘਿਸੜਦਾ ਘਿਸੜਦਾ "ਐਥੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ।" ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਮਲਕੜੇ ਜਿਹੇ ਸੋਫੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਰਹਿ ਗਏ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਚਾਰ ਉਤਰ, ਚਾਰ ਲੱਥਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਾਣਸੂਤੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਸਭ ਦਾ ਰਾਖਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਬੰਨ ਸੁਬ ਕਰੂਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੈਜ ਰੱਖੂਗਾ।

ਏਨੇ ਚਿਰ ਬੈਠਿਆਂ ਲਾਡੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੱਲਜੁੱਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੂੰ 'ਦੋ ਨੰਬਰ' ਦੀ ਹਾਜਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ- ਚਾਹ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਭਲਿਆਂ ਦਾ ਕਰੂਰਾ ਕੱਢ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਕੇ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਸਿਖਿਆ ਸੀ 'ਵਾਸ਼ ਰੂਮ'। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਬੋਲ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, "ਵਾਸ਼ ਰੂਮ ਕਿਧਰ ਹੈ ਜੀ?" ਉਹ ਘਰੋੜ ਕੇ ਬੋਲਿਆ। ਘਰ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਣਬੁਲਾਈ ਆਫਤ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੁੱਬ ਕੇ ਲਾਡੀ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਸਮਝਾਈ। ਉਸਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ 'ਚ ਵਿਗੜਿਆ ਸੰਤੁਲਨ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਰੌਣਕ ਆ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਪਸਰ ਗਏ।

ਜਦ ਲਾਡੀ ਹਲਕਾ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ 'ਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਮਰੇ 'ਚ ਉਤਲੀ ਹੇਠਾਂ ਆਈ ਪਈ ਸੀ। ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿ ਗਏ ਬਾਕੀ ਦੋ ਨਗ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੌਕਾ ਤਾੜਦਿਆਂ 'ਭੁੰਜੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ' ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹ ਨਿੰਮਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਾਇਆ ਪਰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਝੁਕਿਆ। ਉਹ ਖੜਾ ਖੜਾ ਘੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ, "ਚੰਗਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਆਏ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਚੱਲਦਾਂ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਫਿਆਂ ਤੋਂ ਭੁੰਜੇ ਲਾਹ ਕੇ ਲਾਡੀ ਤੁਰਦਾ ਬਣਿਆ।

ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਕਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਤੇ ਕਦੇ ਖਾਲੀ ਸੋਫਿਆਂ ਵੱਲ ਬਿਟ ਬਿਟ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ।

#

ਸ਼ਾਇਰ ਜਗਤਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗਜ਼ਲਾਂ

ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ

ਸੋਚਦਾਂ ਹਾਂ ਮਹਿਕ ਦੀ ਲਿੱਪੀ 'ਚ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਲਿਖਾਂ।
ਪਰ ਕਿਤੇ ਮਹਿਫ਼ੂਜ਼ ਕੋਈ ਥਾਂ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਤਾਂ ਲਿਖਾਂ।

ਨਾਮ ਤੇਰਾ ਮੈਂ ਲਿਖਾਂ ਆਗ਼ਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ,
ਅੰਤ ਖ਼ਤ ਵਿੱਚ ਬਸ ਲਹੂ ਦੇ ਨਾਲ 'ਤੇਰਾ ਹਾਂ' ਲਿਖਾਂ।

ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਲ ਪਲ ਦਾ ਲਿਖਾਂ ਸਾਰਾ ਹਵਾਲ,
ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਜਰਾਂ ਤੇ ਲੰਘਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਾਂ ਲਿਖਾਂ।

ਫੇਰ ਸੋਚਾਂ, ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਖ਼ਤ, ਐਂਵੇ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਉਦਾਸ,
ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ, ਸਦਮਾ ਲਿਖਾਂ।

ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਤੀਕ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਨਹੀਂ ਇਕ ਹਰਫ਼ ਵੀ,
ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਹਰਫ਼ ਦੇਵਣ ਸਾਥ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਲਿਖਾਂ।

ਫੇਰ ਸੋਚਾਂ ਸਾਡਾ ਹੁਣ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਕਿਹੜਾ ਰਹਿ ਗਿਆ,
ਜੇ ਲਿਖਾਂ ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਨਾਤੇ ਖ਼ਤ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖਾਂ।

ਮੈਂ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹਾਂ

ਮੈਂ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾਵੇਂ ਮੁਸਕਰਾਵਾਂਗਾ।
ਜ਼ਰਾ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਵਟ ਵੇਖੇ, ਉਥਾਂਈਂ ਤਿੜਕ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਜ ਕਲ੍ਹ ਕਰਫ਼ਿਉ ਲੱਗੈ,
ਨਤੀਜਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਕਲੇ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ।

ਜੇ ਬਣ ਕੇ ਬਿਰਖ ਤੂੰ ਉਗੀ ਤਾਂ ਤੇਥੋਂ ਜਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ,
ਜਾਂ ਬਿਜੜਾ ਬਣ ਕੇ ਤੇਰੀ ਹਰ ਲਗਰ ਤੇ ਘਰ ਬਣਾਵਾਂਗਾ।

ਕਦੇ ਜੁਗਨੂੰ, ਕਦੇ ਤਾਰਾ, ਕਦੇ ਮੈਂ ਅੱਥਰੂ ਬਣ ਕੇ,
ਤਿਰੇ ਵਿਹੜੇ, ਕਦੇ ਝਿੰਮਣੀ ਤਿਰੀ ਤੇ ਝਿਲਮਿਲਾਵਾਂਗਾ।

ਮਿਰੀ ਨਗਰੀ ਹੈ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਧਰਤ ਪਥਰੀਲੀ,
ਲਿਜਾ ਕੇ ਰਾਤ ਦੀ ਰਾਣੀ ਮੈਂ ਕਿਸ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਲਾਵਾਂਗਾ।

ਉਡੀਕਾਂਗਾ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪਰ ਜੇ ਆ ਸਕੀ ਨਾ ਤੂੰ,
ਕਹੇਗੀ ਫਜ਼ਰ ਕੀ ਜਦ ਹਾਰ ਕੇ ਦੀਵੇ ਬੁਝਾਵਾਂਗਾ।

ਜੁਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹੋਵਾਂਗਾ ਜੁਦਾ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਥੋਂ,
ਨਿਭੀ ਤਾਂ ਰੰਗ ਵਾਂਗੂੰ ਆਖ਼ਰੀ ਦਮ ਤਕ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ।

ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਜਦ 'ਜਗਤਾਰ' ਨੂੰ ਸਦਿਆ ਬੁਲਾਇਆ ਤੂੰ,
ਹਵਾ ਰੁਮਕਣ ਤੇ ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਦੁਆ...

ਹਰਿਕ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਲੋਅ ਲੱਗੇ, ਹਰਿਕ ਆਂਗਣ 'ਚ ਰੰਗ ਉਗੇ।
ਦੁਆ ਕੀ ਹੋਰ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਇੱਕੋ ਦੁਆ ਪੁੱਗੇ।

ਸਿਹਰ ਟੁੱਟੇ, ਭਰਮ ਫੁੱਟੇ, ਇਹ ਕਿਸਨੇ ਆਹਲਣੇ ਲੁੱਟੇ,
ਕਰਮ ਤੇਰੇ ਗੁਨਾਹ ਮੇਰੇ, ਹੋ ਜਾਵਣ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਉਘੇ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੱਥਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਲੇਖ ਖ਼ੰਜਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖੇ ਜ਼ੋਰੀਂ,
ਬਦਲ ਜਾਵਣ ਮੁੱਕਦਰ ਕਾਤਿਲਾਂ ਦੀ ਆਸ ਨਾ ਪੁੱਗੇ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਖ਼ਾਕੀ ਸੂਰ ਪਾ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ ਘੁਰਨੇ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਰ ਰੰਗ ਉਡਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਮਹਿਕ ਉਗੇ।

ਕਿਤੇ ਲੋਰੀ, ਕਿਤੇ ਘੋੜੀ, ਕਿਤੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਦੀ ਸਦ ਉਭਰੇ,
ਗਰਾਂ ਜੋ ਹੋ ਗਏ ਖੋਲੇ, ਜੋ ਆਂਙਣ ਹੋ ਗਏ ਲੁੱਗੇ।

ਚਿੜੀ ਚੂਕੇ, ਸੁਣੇ ਮੋਰਾਂ ਦੀ ਰੁਣਝੁਣ, ਫ਼ਜ਼ਰ ਜਦ ਜਾਗੇ,
ਨਾ ਥੋਹਰਾਂ ਬੀਜ ਕੇ ਬਾਗੀਂ ਗੁਲਾਬਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖੁੱਗੇ।

ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਜੋ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ

ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਜੋ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਪਰਤੇ ਨਾ ਘਰਾਂ ਨੂੰ
ਰਾਵ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ
ਸੜਦੇ ਹੋਏ ਵਣਾਂ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਹੀ ਗੌਲਦਾ ਹੈ
ਲਗਦੀ ਹੈ ਲਾਸ ਅੱਗ ਦੀ ਆਪਣੇ ਜਦੋਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ
ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ, ਜੋ ਝੋਲ ਪਾਉਣ ਘੋਗੇ
ਆਓ ਨਕੇਲ ਪਾਈਏ, ਉਹਨਾਂ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ
ਤਪਦੇ ਥਲਾਂ 'ਚ ਏਦਾਂ, ਆਈ ਹੈ ਯਾਦ ਤੇਰੀ
ਕਮਲਾਂ ਦੇ ਖ਼ਾਬ ਆਵਣ ਜਿਉਂ ਸੁੱਕ ਗਏ ਸਰਾਂ ਨੂੰ
ਤਨਹਾਈ ਨੇ ਹੀ ਮੇਰਾ, ਆਖ਼ਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਫੜਿਆ
ਸਭ ਲੋਕ, ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਤੁਰ ਗਏ ਘਰਾਂ ਨੂੰ
ਭੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੰਭੇ, ਝੱਖੜ ਦੇ ਨਾਲ ਝੰਬੇ
ਲੋਕੀ ਉਡੀਕਦੇ ਨਾ, ਰੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਬਰਾਂ ਨੂੰ
ਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਅੰਤ ਉਡਣਾ, ਅੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗੇਰੇ
ਪਾਏਗਾ ਡੋਰ ਕੋਈ, ਕਦ ਤੀਕ ਭਲਾ ਪਰਾਂ ਨੂੰ।

ਜੱਟ ਹੁਣ ਦਮਾਮੇ ਮਾਰਦਾ ਮੇਲੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ?

ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਵਿਹਲੜ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਜੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਯਕੀਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਬਹਿਸ ਵਾਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਵੇਖਿਓ ਤਾਂ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਤੀਰ ਜਾਂ ਕਮਾਨ ਹੋਣ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਗੱਲ ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਿਚ ਫਸੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਮਲਾਹ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਸਿਰ ਉਪਰੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੱਚਣ-ਟੱਪਣ ਕਰਕੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਵਸਣ ਜਿਹੜੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚੋਂ ਨਾ ਨਿਕਲਣ।' ਲੱਠੇ ਦੀ ਚਾਦਰ ਉੱਤੇ ਸਲੇਟੀ ਰੰਗ ਮਾਹੀਆ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਢੰਗ ਹੈ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲਾਹਨਤ ਏਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ, 'ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਨਾ ਆਵੀਂ ਮਿੱਤਰਾ, ਸੁੱਤੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਭਰਜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਐ...ਜਾਂ 'ਦੱਸ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਆਵਾਂ ਵੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਬੱਲਬ ਜਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਐ...।' ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਦੇ ਉਜੱਡ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗੀਤਕਾਰ ਤੇ ਬੇਸੁਰੇ ਗਾਇਕ ਗਾਇਕੀ ਵਰਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਤੇ ਪੂਜਣਯੋਗ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਏ ਹਨ ਸਮਾਜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਭੁਚਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਦੀ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਆਮ ਕਰਕੇ ਜੱਟ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਤੇ ਇਸ ਧੰਦੇ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੇਂਡੂ ਜਨਜੀਵਨ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। 'ਜੱਟਾ ਵੇ ਤੇਰੀ ਜੂਨ ਬੁਰੀ ਹਲ ਛੱਡ ਕੇ ਚਰ੍ਹੀ ਨੂੰ ਜਾਣਾ, 'ਪੈਂਦੇ ਸੱਪ ਦੀ ਸਿਰੀ ਤੋਂ ਨੋਟ ਚੱਕਣੇ...' ਇਹ ਅਲੰਕਾਰ ਨੇ। ਇਸ ਮਿਹਨਤੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਿਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ 'ਚ ਮਸਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨਿਸ਼ਚੇ ਜੱਟ ਜਾਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨ੍ਹੀਂ ਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਥੱਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਊ। 'ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦੈ, ਚਮਚਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣੈ ਚਾਹੀਦੈ' ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਢਿੱਡ ਵਜਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਮੇਲਿਆਂ 'ਚ ਬਾਘੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਕਾਟੋ ਬਿਠਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਕੋਡਾ ਹੋ ਗਿਐ ਫਿਰ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹਦੇ ਚਾਵਾਂ 'ਚ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਵਾਲੀ ਕਿੱਲ ਠੋਕੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਵੇਚਣ ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਘੱਟ ਹੀ ਹੁੰਦੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਨੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੋਰਾਂ ਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਿਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਧੀ ਜੰਮਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਬਾਪ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਮੁਕਲਾਵੇ ਵੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੋਤੇ ਨੂੰ ਗੋਦ ਖਿਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿਵਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਸੁੰਗੜ ਕੇ ਪਗਡੰਡੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਫੁੱਟਬਾਲ ਤਾਂ ਬੜਾ ਖੇਡਿਆ ਹੈ ਪਰ ਗੋਲ ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਨਾਲੋਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੀ ਵੱਧ ਲਗਾਏ ਨੇ।

ਜਿਵੇਂ ਸੁਰ ਤੇ ਤਾਲ ਅਲਹਿਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਵੇਂ ਸੰਕਟ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਸਿਰਫ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਫਰੇਮ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕਸਿਆ ਤਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹਦੇ 'ਤੇ ਫੁਲਕਾਰੀ ਵਾਂਗ ਤੰਦ ਪਾਉਣੇ ਸੁਖਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅੱਥਰੂ ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਹੌਕਿਆਂ ਦੇ ਤੰਦ ਖੜਾਕ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼, ਸਮਾਜ ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲਵੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਕਸ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ ਦੀਆਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਾਂ 'ਜਾਹ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਲੋਕ ਗੀਤ ਜਿੰਨੀ ਲੰਬੀ ਹੋਵੇ' ਤੇ ਜੇ ਬਦ-ਦੁਆ ਜਾਂ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ 'ਜਾਹ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ।' ਭਾਵੇਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਖੇਗੀ ਕਿ 'ਆਹ ਲੈ ਮਾਏ ਸਾਂਭ ਕੁੰਜੀਆਂ ਧੀਆਂ ਕਰ ਚੱਲੀਆਂ ਸਰਦਾਰੀ...' ਲੋਕ ਗੀਤ ਹੈ ਜਾਂ 'ਅਸਾਂ ਨਹੀਂ ਕਨੌੜ ਝੱਲਣੀ ਗੱਲ ਸੋਚ ਕੇ ਕਰੀਂ ਤੂੰ ਜੈਲਦਾਰਾ...' ਗੀਤ ਦਾ ਰਚਨਹਾਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਡਾ ਮਹਾਨ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਗੀਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ ਹੁਣੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਉੱਠ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ ਦਾ ਇਕ ਦੋ ਗਾਣਾ 'ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਕੀ ਏ ਲਾਲ ਮੇਰਾ..' ਨ੍ਹੀਂ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਨਿਰਾ ਸੁਨਿਹਰੀ..' ਪਖੰਡਵਾਦ ਤੇ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਚੋਟ ਸੀ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਬੜਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਇਹ ਫਰਮਾਇਸ਼ੀ ਗੀਤ ਵੱਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿਚ ਅੱਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਸੰਗ-ਸ਼ਰਮ ਸਾਡੇ 'ਕੱਠਿਆਂ ਹੀ ਚੁਪੇੜਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦੀ ਇਕ ਅਮਰ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ-

ਤੂੜੀ-ਤੰਦ ਸਾਂਭ ਹਾੜੀ ਵੇਚ ਵੱਟ ਕੇ
ਲੰਬੜਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕੱਟ ਕੇ
ਕੱਛੇਮਾਰ ਵੰਝਲੀ ਅਨੰਦ ਛਾ ਗਿਆ
ਮਾਰਦਾ ਦਮਾਮੇ ਜੱਟ ਮੇਲੇ ਆ ਗਿਆ...

ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਏ ਜਦੋਂ ਜੱਟ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਤੋਹਫਾ ਯਾਨਿ ਕਿ ਲੰਬੜਦਾਰ ਮਾਲੀਆ ਵਸੂਲਦੇ ਸਨ ਤੇ ਸ਼ਾਹੂਕਰ ਦੇ ਤਾਂ ਹਾੜ੍ਹੀ ਸਾਉਣੀ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੈਂਕਾਂ ਮਨਫੀ ਸਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਣੀਏ ਜਾਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਜੱਟ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਤੇ ਫਸਲ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਉਹਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰਕੇ, ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਕੇ ਜੱਟ ਫੁੱਲ ਵਰਗਾ ਹੌਲਾ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਗਿਣਵੇਂ-ਚੁਣਵੇਂ ਮੇਲੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਕਿਤਕਾ ਉਦੋਂ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਜਾਂ ਬੱਬੂ ਮਾਨ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਬੋਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਸੰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਡਾਂਗ ਘੁਮਾ ਕੇ, ਜਲੇਬੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਪੈਦਲ ਜਾਣਾ ਤੇ ਪੈਦਲ ਆਉਣਾ ਤੇ ਆਉਣਾ ਵੀ ਟੋਲੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਤੇ

ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚਾਅ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਫਸਲ ਹਾਲੇ ਸਾਉਣ ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬੀਜਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਫਿਰ ਦਮਾਮੇ ਮਾਰਨੇ, ਕੱਛਾਂ ਵਜਾਉਣੀਆਂ ਜੱਟ ਦਾ ਚਾਅ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ ਪਰ ਕਦੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦਮਾਮੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਜੱਟ/ਕਿਸਾਨ ਹੁਣ ਫਾਹੇ ਲੈ ਕੇ, ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਸਲਫਾਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਮਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਆਂ ਕਿ ਜੱਟ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਮੈਂ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬਰਾਦਰੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਦੂਜੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਜੱਟ ਹੀ ਹੈ ਇਕ ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਹੈ-

ਰੜਕੇ! ਰੜਕੇ! ਰੜਕੇ!
ਵਿਚ ਜਗਰਾਵਾਂ ਦੇ
ਜੱਟ ਤੇ ਬਾਣੀਆਂ ਲੜ ਪਏ
ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਜੱਟ ਢਾਹ ਲਿਆ
ਉੱਤੇ ਪਏ ਦਾ ਕਾਲਜਾ ਧੜਕੇ
ਜੱਟ ਕਹਿੰਦਾ ਉੱਠ ਲੈਣ ਦੇ
ਤੇਰੀ ਖਬਰ ਲਊਂਗਾ ਖੜ੍ਹ ਕੇ...।

ਇਸ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਮੇਲੇ-ਮੁਸਾਬਿਆਂ 'ਤੇ ਢੋਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤਾਲਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਚ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਣੀਆ ਜੱਟ ਨੂੰ ਢਾਅ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਰਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਬਹੀ ਉਤੇ 'ਗੂਠੇ' ਲੁਆ ਕੇ ਉਹਨੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢਾਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤੇ ਬਾਣੀਏ ਦਾ ਉਤੇ ਪਏ ਦਾ ਵੀ ਕਾਲਜਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਧੜਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਜੱਟ 'ਚ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਫੱਕਾ ਨ੍ਹੀ ਛੱਡਣਾ ਇਹਨੇ।

ਤੇ ਜੱਟ ਵੀ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲ ਲੈਣ ਦੇ ਫੇਰ ਨ੍ਹੀ ਤੇਰੀ ਹੱਡੀ ਪੱਸਲੀ ਛੱਡਣੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੇ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਏ ਤਾਂ ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਲੀਆਂ ਵੱਧ ਸਨ-ਪਰਿਵਾਰ ਛੋਟੇ ਸਨ, ਇਕ ਮੱਧਵਰਗੀ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਇਕ ਹੇਠਲਾ ਵਰਗ-ਦੋ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸੱਤ ਕਿੱਲਿਆਂ ਵਾਲਾ। ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਾਂਗ ਜਿਹੜੇ ਉਪਰਲੇ ਸੀ ਉਹ ਹੋਰ ਉਤਾਂਹ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਉਹ ਵੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਜੱਟ ਦਾ ਲਹੂ ਜਗੀਰਦਾਰੀਆਂ, ਜੈਲਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਲੰਬੜਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪੀਂਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੋਹਫੇ 47 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਇਵਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ 'ਚ ਇਹ ਇਥੇ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਲੋਕ ਮਹਿਲਾਂ ਤੇ ਹਵੇਲੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਉਹੀ ਲੋਕ ਸਨ ਜੀਹਨੂੰ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਅੰਨਦਾਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਗਲ 'ਚ ਟੱਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਗਾਧੀ ਦੀ ਟਿਕ ਟਿਕ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਸੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰੀਆਂ ਮਿੱਧਣ ਵਾਲਾ ਮਿਹਨਤੀ ਕਾਮਾ। ਇਥੇ ਹੀ ਜੱਟ ਤੇ ਸੀਰੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਗੂੜੀ ਸਾਂਝ ਰਹੀ। ਉਦੋਂ ਬਲਦਾਂ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਕਰਨ, ਹਲਟ ਨਾਲ ਸਿੰਚਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਕਰਜ਼ਈ ਏਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਫਿਰਦੈ।

ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਜੱਟ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਢਿੱਡ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਧੰਦਿਆਂ ਵਲ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਚਿੱਟੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣਾ ਤੇ ਪੁੱਤ ਵੇਚਣਾ ਹੁਣ ਇਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਉਹ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਭਾਜੀਆਂ ਬੀਜ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਖਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਪੀੜਿਆ ਗਿਆ, ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਕਿਸਾਨ। ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਕਿਰਲੀ ਵਾਂਗ ਅਸਲ 'ਚ ਉਹ ਫਸਿਆ। ਜੱਟੀ ਭੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤ ਜਾਣੋਂ ਹਟ ਗਈ। ਕੱਚਾ-ਪਿੱਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਪੁੱਤ ਭੱਈਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਵਿਹਲ 'ਚ ਫਸ ਗਿਆ।

ਜੱਟ ਦੀ ਸੰਘੀ 'ਤੇ 'ਗੂਠਾ ਰੱਖ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਹੇਠ ਲੈ ਲਏ। ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਲ ਪੰਜਾਲੀ ਛੱਡੇ ਤੇ ਫਿਰ ਟਰੈਕਟਰ। ਜੇ ਜੀਨ ਪਾਈ ਹੋਵੇ, ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਮੁੰਦਰਾਂ ਹੋਣ, ਪੁੱਠਾ ਬੋਦਾ ਵਾਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਹੇਠਾਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਹੋਵੇ, ਉੱਪਰ ਖੱਟਾ ਪਰਨਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਭੰਨਿਆ ਮੂੰਹ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅੰਨਦਾਤੇ ਦਾ ਘਰ ਉਜੜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਇਹਦਾ ਪੁੱਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਡ 'ਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਏਜੰਟ ਕੋਲ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਫਸਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਆਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੁੱਤ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਬੇਸਿਰ ਪੈਰ ਵਾਲੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲਿਖਵਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, 'ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ ਦੇ...ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਸ਼ੇਰ, ਜਿੰਦ ਜੱਟਾਂ ਦੀ, ਮਰਨੋਂ ਮੂਲ ਨ੍ਹੀ ਡਰਦੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਈ ਬੇਲੱਜ ਏਨੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਵੱਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਲਗਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਹਦੇ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟਾ ਪਵਾਈ ਜਾਣਗੇ।

ਜੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਬਾਣੀਏ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਭਾਵੇਂ ਪੁਰਾਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਜੱਟਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸੁਰਜੀਤ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਨੇ ਇਹ ਗੀਤ ਗਾਇਆ '...ਗਲਾਸ ਵਰਗੀ...' ਉਹ ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਕੇ ਛੁੱਟਿਆ। ਪਰ ਜੱਟ ਗੀਤ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਖੌਰੇ ਕਿਉਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ ਜਾਂਦੈ? ਜੇ ਹੁਣ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਜੱਟ ਦਾ ਅਕਸ ਇਉਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਜੱਟ ਸਮਾਜ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕਚਿਹਰੀਆਂ 'ਚ ਰਫਲਾਂ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੈ, ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਿੱਛੇ ਖੂਨ ਕਰਦਾ ਫਿਰਦੈ, ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਮਾੜੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਵੇਖਦੈ-ਨਮੂਨਾ ਵੇਖੋ ਜੇ ਤੇਰੇ ਮਾਪੇ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਜੱਟ ਭਜਾ ਕੇ ਲੈ ਜੂ... ਜੱਟ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਟੱਬਰ ਫੂਕ ਦੂ...ਜਾਣਦੇ ਨ੍ਹੀ ਭਾਈ ਤੇਰੇ ਜਿੰਦ ਜੱਟ ਦੀ...ਦੋ ਕੰਮ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਦਾਰੂ ਪੀਣੀ ਅਤੇ ਬੱਕਰੇ ਬਲਾਉਣੇ...ਜੱਟ ਜਾਂ ਠੇਕੇ ਜਾਂ ਠਾਣੇ...ਤੂੰ ਜੱਟ ਦੀ ਪਸੰਦ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਜੂ...ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੈਗ ਰੱਖ ਕੇ ਦਾਰੂ ਪੀਣੀ ਜੱਟਾਂ ਨੇ...।ਦਰਜਨਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜੱਟ ਟਾਈਟਲ ਹੇਠ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਥੇ ਹੈ? ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਐ 'ਜੱਟ ਫਿਰਦੈ ਲੜਾਈ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਨੂੰ...।'

ਚਲੋ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗੀਤ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਜਾਂ ਸਾਰਥਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦੈ ਕਿ 'ਭੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੀ ਖੇਤ ਨੂੰ ਜੱਟੀ ਪੰਦਰਾਂ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਵਾਲੀ...।' ਪਰ ਇਸ ਗੀਤ 'ਤੇ ਤਾਂ ਹਾਸਾ ਵੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਆਉਂਦੈ 'ਜੱਟੀ ਨਹਾ ਕੇ ਛੱਪੜ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਸੁਲਫੇ ਦੀ ਲਾਟ ਵਰਗੀ...।' ਗਹੁ ਨਾਲ ਵਾਚੋ ਜੇ ਸੁਲਫੇ ਦੀ ਲਾਟ ਵਰਗੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹੜਾ ਬਾਪ ਆਗਿਆ ਦਊ ਧੀ ਨੂੰ ਛੱਪੜ ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਤੇ ਜੇ ਵਿਆਹੀ ਤਾਂ ਕਿਹੜਾ ਮਰਦ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਏਨੀ ਸੋਹਣੀ ਵਹੁਟੀ ਨੂੰ ਉਥੇ ਨਹਾਉਣ ਦਊ ਜਿਥੇ ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਛੱਪੜ ਦੁਆਲੇ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਐ? ਮੰਨੋ ਜਾਂ ਨਾ ਪਰ ਜੇ ਕਿਤੇ ਬਿੰਦਰਖੀਏ ਦੇ ਗੀਤ ਵਾਂਗ ਜੱਟ ਵੀ ਜਾਗ ਉੱਠਣ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧੌਣਾਂ ਦੇ ਮਣਕੇ ਹਿਲਾਉਣ। ਪਤਾ ਨ੍ਹੀ ਕਿਉਂ ਜੱਟੀ ਬਾਰੇ ਏਨੇ ਘਟੀਆ ਅਲੰਕਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਜੱਟ ਖੁਸ਼ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ?

ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਕ ਅੱਧਾ ਡੋਡੇ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਅਮਲੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਮੈਕ ਸਮੇਤ ਜਿੰਨੇ ਮਹਿੰਗੇ ਨਸ਼ੇ ਹੁਣ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ ਇਹ ਖਤਰਨਾਕ ਰੁਝਾਨ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੱਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਜੱਟ ਗੀਤਾਂ ਜਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਗੁੱਸਾ ਮੰਨੋ ਜਾਂ ਰਾਜ਼ੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਣੀਏ ਤੋਂ ਢਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਹੁਣ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਬਦਮਾਸ਼ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਧੀ-ਭੈਣ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 32 'ਤੇ)

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਸੁਪਨਾ

ਚੂਹਾ ਚੂਹੀ ਨਾਲ ਕਰੇ ਦਲੀਲਾਂ ਚੱਲ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜਾਈਏ।
ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹਟਵਾਈਏ
ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਰਾਜ ਭਾਗ ਨ੍ਹੀਂ ਮਿਲਣਾ,
ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਦੜ ਵੱਟ ਲੈ ਭਾਈ ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਨਾ ਭਰਮਾਈਏ।
ਤੈਥੋਂ ਨ੍ਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਹੈ ਬਣਨਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਮਿੱਤਰਾ,
ਪਿਓ ਦੀ ਗੱਦੀ ਲੈ ਲੈ ਛੇਤੀ ਸੁਖਬੀਰਾਂ ਸਮਝਾਈਏ।
ਸਾਡੇ ਲਈ ਏ ਉਹ ਧਰਤੀ ਜਿਹੜੀ ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਵਾਲੀ,
ਕਰਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹਿੰਮਤ ਆਪਾਂ ਬਾਦਲ ਭਰੇ ਭਜਾਈਏ।
ਮਹਿਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕਹੀਏ ਛੱਡੋ ਪਰੇ ਅਰੂਸਾ
ਇਸ਼ਕ-ਮੁਸ਼ਕ ਦੀ ਉਮਰ ਨ੍ਹੀਂ ਥੋੜੀ ਹੱਥ ਅਕਲ ਨੂੰ ਪਾਈਏ।
ਜਾ ਕੇ ਫੇਰ ਜਲੰਧਰ ਆਪਾਂ ਡਿਗਰੀ ਇਕ ਲੈ ਲਈਏ
ਫਿਰ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਸੱਚੀਂ ਨਵੀਂ 'ਖਬਾਰ ਚਲਾਈਏ।
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਹਿ ਕੇ ਲੋਕੀਂ ਪਿੱਛੇ ਲਾ ਕੇ
ਕਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਬਣੂ ਹਾਣ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ੇ ਨਵੇਂ ਉਡਾਈਏ।
ਫਿਰ ਆਪਾਂ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਡਰਾਈਏ
ਫੌਜਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਰਾ ਕੇ ਹੱਲਾ ਤਾਲਿਬਾਨ ਮੁਕਾਈਏ।
ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਅੱਖ ਸੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਿੱਲੀ ਕਹੇ ਮੈਂ-ਆਊ'
ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਨ, ਮਾਸੀ ਕੋਲੋਂ ਖਹਿੜਾ ਕਿਵੇਂ ਛੁਡਾਈਏ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਦਾਤਿ ਪਿਆਰੀ ਵਿਸਰਿਆ ਦਾਤਾਰਾ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ.)

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ.)

ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ- "ਜੋ ਮਾਂਗਹਿ ਠਾਕੁਰ ਅਪੁਨੇ ਤੇ ਸੋਈ ਸੋਈ ਦੇਵੈ"। ਭਾਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਅਸਲ ਦਾਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸ਼ੈ ਦੀ ਵੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਤਵੱਕੋ ਕਰੀਏ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ਨੂੰ, ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵ ਵਿਚ, ਦਾਤ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਲਈ ਦਾਤਾਰ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: "ਤੂ ਦਾਤਾ ਦਾਤਾਰੁ ਤੇਰਾ ਦਿਤਾ ਖਾਵਣਾ। ਤੂ ਦਾਤਾ ਦਾਤਾਰੁ ਸਰਬ ਦੂਖ ਭੰਜਨੋ ਜੀਉ"। ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੀ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਹਾਂ ਦਾਨੀ ਅਤੇ ਦਾਤਾ ਵੀ ਆਖਿਆ ਹੈ: "ਸੰਤਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਹੋ ਕਿ ਦਾਤਾ ਮਹਾਦਾਨ ਹੋ, ਭੂਪਨ ਕੇ ਭੂਪ ਹੋ ਕਿ ਦਾਤਾ ਮਹਾਦਾਨ ਹੋ"।

ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਲੈਣ ਦੇਣ ਹਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਅਸੀਂ ਖ਼ਰੀਦ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ; ਕਦੀ ਉਧਾਰ ਮੰਗ ਕੇ ਵੀ ਕੰਮ ਸਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗਿਫ਼ਟ, ਸੌਗ਼ਾਤ ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ, ਸੰਘਣੀ ਧਰਮ ਨਿਸ਼ਠਾ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਵਸਤੂ ਨੂੰ, ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ, ਵਡਮੁਲੀ ਦਾਤ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਸੌਗ਼ਾਤ ਦਾ ਆਪੋ ਵਿਚ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਸੱਚੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ, ਮਨਮੋਹਕ ਮੁਸਕਾਨਾਂ, ਮਾਸੂਮ ਅਦਾਵਾਂ, ਤੋਤਲੇ ਬੋਲਾਂ ਤੇ ਭੋਲ਼ੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੌਗ਼ਾਤਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਲਾਡਾਂ, ਲੋਰੀਆਂ, ਚਾਵਾਂ, ਮਲਾਰਾਂ, ਝੂਟੇ ਮਾਟੇ ਤੇ ਨਿਕੀਆਂ ਨਿਕੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਪਿਆਰ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜ਼ਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਸ਼ੈ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਡਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ੈ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਰੱਬੀ ਦਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਕੇਵੇਂ, ਉਕਤਾਹਟ ਜਾਂ ਬੋਝ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਫੁਲ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੰਦਮਈ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਦਰ ਅਸਲ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲ਼ੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ਹੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਭਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਸ਼ੈ ਦੀ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਬਕ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਕੀਮਤ ਤੈ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਵਸਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਵਧੇਰੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਦਾਤ ਅਨੁਮਾਨਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ, ਲਗ਼ਜ਼ਰੀ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ "ਇਹ ਭੀ ਦਾਤ ਤੇਰੀ ਦਾਤਾਰ" ਲਿਖਿਆ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਜਦਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤੁਕ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਹੈ। ਉਥੇ ਤਾਂ "ਦੂਖ ਭੂਖ ਸਦ ਮਾਰ" ਨੂੰ ਦਾਤ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿਬਰ ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾਂ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਕਾ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ, ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਕੋੜ੍ਹੀ ਆਖ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਕੋੜ੍ਹ ਦੇ ਦਾਗ਼ ਨਿਕਲ਼ ਆਏ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰਦੇਵ ਤੋਂ, ਦਾਗ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਛ ਲਿਆ। ਅੱਗੋਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ: "ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦਾਗ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਏਹੁ ਦਾਗ਼ ਹੈ, ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਾ! ਅਮਰੇ ਕਹਿਆ, ਜੀ ਗੁਰਾਂ ਏਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ? ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਤੀ ਅਸਾਂ ਸੋਈ ਲੀਤੀ!"

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਕੋੜ੍ਹ ਦੇ ਦਾਗ਼ ਨੂੰ ਵੀ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਦਾਤ ਕਰਕੇ ਜਾਣਨ ਦਾ, ਅਭਿਆਸ ਮੁਖੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ। ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਜੋੜ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵ ਤੇ ਸੇਵਾ ਬਦਲੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਲੋਂ, ਸਾਲ ਬਾਦ, ਇਕ ਗਜ਼ ਖੱਦਰ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਦੋ ਜਹਾਨ ਦੇ ਵਾਲੀ, ਕੁਲ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ, ਮਹਾਂ ਖ਼ਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਦਾਤਾਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਗਜ਼ ਖੱਦਰ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੇਮ ਪਟੋਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ, ਸੀਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਅਰਸ਼ੀ ਅਗੰਮੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਰਉਂ ਵਿਚ, ਹਰ ਸਾਲ ਉਸੇ ਦੇ ਉਪਰ ਹੀ ਨਵਾਂ ਸਿਰੋਪਾ ਵਲੇਟ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕਿਡਾ ਲਾਮਿਸਾਲ ਵਾਕਿਆ ਹੈ! ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਦੇ ਅਨਾਦੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਏ, ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਲਿੱਦ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਮੁਫ਼ਤ ਵਿਚ ਮਿਲ਼ਦੀ ਨਵਾਬੀ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਜਾਣਿਆਂ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਅਸੀਂ ਲੰਗਰਾਂ ਦੇ ਭੋਰਿਆਂ 'ਤੇ ਵਾਰ ਦੇਈਏ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ"।

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਮੁੱਲੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦਾਤ ਭਾਸਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਤੁੱਛ ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਨਮੋਲ ਦਾਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਲੇਖਕ ਇਬਸਨ ਦੇ ਇਕ ਨਾਟਕ ਲਿਟਲ ਯੌਲਫ਼ ਵਿਚ, ਇਕ ਅਧਰੰਗ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਬਾਲ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ, ਨਿਰੋਈ ਪਰਵਰਿਸ਼, ਚੰਗੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਾਈ ਤੇ ਅਦਭੁਤ ਸੌਗਾਤਾਂ ਨਾਲ ਵਰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਨੰਨ੍ਹਾਂ ਬਾਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਮਾਮ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਜਾਣਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਰੀਝਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਦੇਹ ਦੀ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਦੇਹ ਨਾਲ਼ ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਵਾ ਦੇ ਅਮੁੱਕ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਜਲ ਸਰੋਤ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕਰਨ ਹਿਤ ਅਗਨ ਅਤੇ ਤਪਸ਼ ਦੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀ ਵਨਸਪਤੀ ਤੇ ਸੀਤਲ ਪੌਣਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਾਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਝੀਲਾਂ, ਝਰਨੇ, ਜੰਗਲ, ਪਰਬਤ, ਸੂਰਜ, ਚੰਦ ਅਤੇ ਤਾਰੇ, ਬੱਦਲ਼ ਆਦਿ, ਧਰਤੀ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਹਨ। ਛੱਤੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਭੋਜਨ ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਪਰਵਦਗ਼ਾਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਗਲੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ, ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਰੱਬੀ ਦਾਤਾਂ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਚੁਰਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਦਾ ਸਿਰਦਾਰ ਥਾਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਸੁੰਦਰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਹੋਏ ਹਨ "ਇਸੁ ਪਾਨੀ ਤੇ ਜਿਨਿ ਤੂ ਘਰਿਆ। ਮਾਟੀ ਕਾ ਲੇ ਦੇਹੁਰਾ ਕਰਿਆ। ਉਕਤਿ ਜੋਤਿ ਲੈ ਸੁਰਤਿ ਪਰੀਖਿਆ। ਮਾਤ ਗਰਭ ਮਹਿ ਜਿਨਿ ਤੂ ਰਾਖਿਆ। ਜਿਨਿ ਦੀਏ ਤੁਧੁ ਬਾਪ ਮਹਤਾਰੀ। ਜਿਨਿ ਦੀਏ ਭ੍ਰਾਤ ਪੁਤ ਹਾਰੀ। ਜਿਨਿ ਦੀਏ ਤੁਧੁ ਬਨਿਤਾ ਅਰੁ ਮੀਤਾ। ਜਿਨਿ ਦੀਆ ਤੁਧੁ ਪਵਨੁ ਅਮੋਲਾ। ਜਿਨਿ ਦੀਆ ਤੁਧੁ ਨੀਰੁ ਨਿਰਮੋਲਾ। ਜਿਨਿ ਦੀਆ ਤੁਧੁ ਪਾਵਕੁ ਬਲਨਾ। ਛਤੀਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਿਨਿ ਭੋਜਨ ਦੀਏ। ਅੰਤਰਿ ਥਾਨ ਠਹਰਾਵਨ ਕਉ ਕੀਏ। ਬਸੁਧਾ ਦੀਓ ਬਰਤਨਿ ਬਲਨਾ। ਪੇਖਨ ਕਉ ਨੇਤ੍ਰ ਸੁਨਨ ਕਉ ਕਰਨਾ। ਹਸਤ ਕਮਾਵਨ ਬਾਸਨ ਰਸਨਾ। ਚਰਨ ਚਲਨ ਕਉ ਸਿਰੁ ਕੀਨੋ ਮੇਰਾ। ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਪਵਿਤ੍ਰੁ ਜਿਨਿ ਤੂ ਕਰਿਆ। ਸਗਲ ਜੋਨਿ ਮਹਿ ਤੂ ਸਿਰਿ ਧਰਿਆ"।

ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, "ਦੇਦਾ ਦੇ ਲੈਦੇ ਥਕਿ ਪਾਹਿ। ਜੁਗਾ ਜੁਗੰਤਰਿ ਖਾਹੀ ਖਾਹਿ"। ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਫ਼ਿਤਰਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਾਤਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਦੇ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗੌਲਦੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ। ਬਿਨਾ ਮੰਗੇ ਮਿਲੀਆਂ ਸੌਗਾਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਤੁੱਛ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਭ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਦੀਨ ਇਮਾਨ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, "ਦਸ ਬਸਤੂ ਲੇ ਪਾਛੈ ਪਾਵੈ। ਏਕ ਬਸਤੁ ਕਾਰਨਿ ਬਿਖੋਟਿ ਗਵਾਵੈ"। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਜੇ ਉਹ, "ਏਕ ਭੀ ਨ ਦੇਇ ਦਸ ਭੀ ਹਿਰਿ ਲੇਇ। ਤਉ ਮੂੜਾ ਕਹੁ ਕਹਾ ਕਰੇਇ"। ਮਨੁੱਖ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਮੂਰਖਤਾ ਕਾਰਨ ਬਿਲਾ ਮੁਸ਼ੱਕਤ, ਮੁਫ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਤੁੱਛ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਵਿਚ, ਤਮਾਮ ਉਮਰ, ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸੜਦਾ ਬਲਦਾ ਤੇ ਭੁੱਝਦਾ ਹੈ- "ਬਿਰਧਿ ਭਇਓ ਅਜਹੂ ਨਹੀ ਸਮਝੈ"।

ਪਰ, ਛਿਣ ਭੰਗਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਖ ਦੇਖ, ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਫੁਲਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦਾ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੇਹੇ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ਼ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ "ਕਹਾ ਨਰ ਗਰਬਸਿ ਥੋਰੀ ਬਾਤ। ਮਨ ਦਸ ਨਾਜੁ ਟਕਾ ਚਾਰਿ ਗਾਂਠੀ ਐਂਡੌ ਟੇਢੌ ਜਾਤੁ"। ਬਿਰਖ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦੀ ਨਿਆਈ ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਧੰਨ ਦੌਲਤਾਂ ਦੀ ਤੁਛਤਾ ਅਤੇ ਛਿਣ ਭੰਗਰਤਾ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ: "ਬਹੁਤੁ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਗਾਂਉ ਸਉ ਪਾਏ ਦੁਇ ਲਖ ਟਕਾ ਬਰਾਤ। ਦਿਵਸ ਚਾਰਿ ਕੀ ਕਰਹੁ ਸਾਹਿਬੀ ਜੈਸੇ ਬਨ ਹਰ ਪਾਤ"।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ, ਮੂੜ੍ਹਮੱਤ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਾਯਾਬ ਦਾਤਾਂ ਪਿਛੇ, ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਕਾਦਰ ਨੂੰ, ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਪਾਉਂਦਾ, "ਮਨ ਮੂਰਖ ਅਜਹੂ ਨਹ ਸਮਝਤ ਸਿਖ ਦੈ ਹਾਰਿਓ ਨੀਤ"। ਤਮਾਮ ਸੌਗਾਤਾਂ ਵਿਕ੍ਰਾਲ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਹੈ, "ਨਾ ਕੋਊ ਲੈ ਆਇਓ ਇਹੁ ਧਨੁ ਨਾ ਕੋਊ ਲੈ ਜਾਤੁ। ਰਾਵਨ ਹੂੰ ਤੇ ਅਧਿਕ ਛਤ੍ਰਪਤਿ ਖਿਨ ਮਹਿ ਗਏ ਬਿਲਾਤ"।

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦੁਰਗਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸੌਗਾਤਾਂ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ, ਉਸ ਦਾਤਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੁਲ ਨੇਮਤਾਂ, ਦਾਤਾਂ, ਸੌਗਾਤਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: "ਚੰਦੁ ਸੂਰਜੁ ਜਾ ਕੇ ਤਪਤ ਰਸੋਈ। ਬੈਸੰਤਰੁ ਜਾ ਕੇ ਕਪਰੇ ਧੋਈ। ਇਕੁ ਲਖੁ ਪੂਤ ਸਵਾ ਲਖੁ ਨਾਤੀ।

ਤਿਹ ਰਾਵਨ ਘਰ ਦੀਆ ਨ ਬਾਤੀ"। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਸਲ ਤਾਤਪਰਜ ਅਤੇ ਮਨੋਰਥ, ਮਨੁਖ ਨੂੰ, ਉਸ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਯਾਦ, ਸਿਮਰਣ ਜਾਂ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ, ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ;

"ਅਜਹੂ ਸਮਝਿ ਕਛੁ ਬਿਗਰਿਓ ਨਾਹਿਨਿ" ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦਾਤ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਦਾਤਾਰ ਵਿਸਰ ਗਿਆ ਹੈ: "ਦਾਤਿ ਪਿਆਰੀ ਵਿਸਰਿਆ ਦਾਤਾਰਾ"।

ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ, ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ 'ਤੀਰ'

ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 13 ਵਿਸਾਖ, 1636 ਬਿਕਰਮੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਦੇਵਾ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਸੰਭਲੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ, ਪਿੰਡ ਛੀਨਾ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਹੁਣ ਜ਼ਿਲਾ ਤਰਨਤਾਰਨ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਨਾਨਕੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਘਰ ਹੀ ਬੀਤਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਮਾਲ-ਡੰਗਰ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਹੀ ਬਣ ਗਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ, ਸਰੀਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਡੀਲ-ਡੌਲ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਤਕੜੇ ਜਿਗਰੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੀ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜਾਨ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵਾਹਰਾਂ ਮਗਰ ਲੱਗ ਤੁਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਮਾਰੂ ਵੀ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਇੱਜ਼ਤ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਵਾਰ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਵੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਮੱਝਾਂ ਚੋਰੀ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਹਰ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਤੁਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਭੈਣੀ ਪਿੰਡ (ਹੁਣ ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ) ਲਾਗੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕ ਝੰਗੀ ਵਿਚਲੇ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਵਾੜ ਆਪ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਹਲ ਵਾਹ ਰਹੇ ਕਿਰਸਾਨ ਪਾਸ ਜਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਮਗਰ ਵਾਹਰ ਲੱਗੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਏ। ਇਹ ਕਿਰਸਾਨ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਭਾਈ ਅਦਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵਾਹਰ ਦੇ ਪੁੱਜਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਛੱਪੜ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਚਾਨਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇੰਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੱਝਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਬਦਲ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆ ਰਹੀਆਂ। ਭਾਈ ਅਦਲੀ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਮੱਝਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਲੈ ਜਾਣ। ਵਾਹਰ ਦੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਅਦਲੀ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਤੌਬਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਣ ਦੀ ਨਸੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇਕ ਮੋੜ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਤੌਬਾ ਕਰ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ। ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਕਰੋੜੀ ਮੱਲ ਕੋਲੋਂ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਦੋ ਇਰਾਨੀ ਘੋੜੇ 'ਦਿਲਬਾਗ' ਅਤੇ 'ਗੁਲਬਾਗ' ਖੋਹ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਭੇਟਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਧੱਕਾ ਸੀ ਜੋ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਰਗੇ ਸੂਰਬੀਰ ਲਈ ਵੰਗਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੁਗਤ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਘੋੜੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਕਿਲੇ 'ਚੋਂ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਕੱਢ ਲਿਆਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਮੁੱਖ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਇਕ ਸੀ।

ਪੱਟੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 'ਭੱਠਾ ਸਾਹਿਬ' ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੱਜ ਵੀ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਪੱਟੀ, ਪੱਟੀ ਹੈਬਤਪੁਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੌਂ ਲੱਖੀ ਪੱਟੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਵਿਚੋਂ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਆਂਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੱਟੀ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਮੁਗਲ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਖੋਹ ਲਏ ਸਨ। ਇਹ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਹੀ ਇਸ ਜ਼ੋਖਮ ਭਰੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਰਅੰਜ਼ਾਮ ਦੇ ਸਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਤਾਂ ਕੱਢ ਲਏ ਸਨ ਪਰ ਸਖ਼ਤ ਪਹਿਰਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਉਸ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੋਈ ਹੋਰ ਚਾਰਾ ਨਾ ਵੇਖ ਉਹ ਦੁਸ਼ਾਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਇਕ ਭਠਿਆਰੇ ਦੇ ਭੱਠ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਵੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭੱਠ ਗਰਮ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ 'ਤੇ ਖੇਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਰੱਖੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੌਣ ਮਾਰੇ। ਉਹ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਬਚ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦੁਸ਼ਾਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦਾ ਜਿਗਰੀ ਮਿੱਤਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗਣਗੇ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਦੋਂ ਸੁਦੀ 3 ਸੰਮਤ 1695 (14 ਅਗਸਤ, ਸੰਨ 1640) ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜਦੋਂ ਦੇਵ ਨਗਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ਗਾਹ 'ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਇਸ ਫਾਨੀ ਜਹਾਨ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਇਹ ਚੋਲਾ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਗਰਜ਼ਾ ਸਿੰਘ ਜੀ : ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਗੋਲੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੋਲੀ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੀ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਦਾ ਸੂਰਜ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਕਾਲੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਦੋ ਸੂਰਮੇ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਭਾਈ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਮਾਝੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੜਾਣਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਪੂਰਨ ਸਿਦਕਵਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਨ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਹ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕ-ਲੁਕਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਜਾਂਦੇ। ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਨਿੱਤ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਉਥੇ ਖਲੋਤੇ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਬਹਿਰੂਪੀਆ ਹੋਣਾ ਏ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁਕ-ਛਿਪ ਕੇ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਜਾਨ ਤਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸੁਣ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੱਢ ਕੇ ਖਾ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸ਼ਰੇਆਮ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਨੂਰਦੀਨ ਦੀ ਸਰਾਂ, ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਨੂਰਦੀਨ ਨਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਬਣਵਾਈ ਸੀ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੋਂ ਝਬਾਲ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਪੰਜ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਫਾਸਲੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਸਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੁਝ ਖਸਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ, ਉਸ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਗਰਜਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਥੇ ਸੱਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਸਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਚੈਲੰਜ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਹ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲਿਆਂ ਗੱਡਿਆਂ, ਖੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਦਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਵਸੂਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੇ ਮਾਲ-ਧਨ ਦੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋੜਨੇ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਕੋਲ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਹਾ-ਲਾਖਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਸਤੇ ਫੌਜ ਦਾ ਇਕ ਦਸਤਾ ਭੇਜਿਆ। ਨੂਰਦੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਮੁਗਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਨਾਲ ਇਕੱਲਾ ਭਿੜਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਿਪਾਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਦੋ-ਦੋ ਇਕ-ਇਕ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਦੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਇਕੱਠੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਿੱਠਾਂ ਜੋੜ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਏਥੇ ਜੰਮ ਕੇ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਬੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਖਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਝੈਲ ਯੋਧੇ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀ ਗਏ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ

10 ਅਪਰੈਲ, 2010

(ਦਿਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਕੈਂਟਨ)

ਫੋਨ: 734-397-7281

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ
*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਇਵਰ ਬਣੋ

National Truck Driving School

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Rana
Cell:916-502-7733

4585 Pell Dr. Secramento CA, 95838

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਚੋਣਾਂ

ਆਜ਼ਾਦ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਝੂਠ

ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਝੂਠ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਝੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ (27 ਮਾਰਚ, 2010) ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੰਨੇ ਉਤੇ ਛਪਿਆ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ)।

ਸੱਚ ਕੀ ਹੈ?

21 ਮਾਰਚ, 2010 ਨੂੰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਅਤੇ ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਨਵੇਂ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ. ਝੱਜ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੈਲਟ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਐਨ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ (ਸ. ਝੱਜ ਵੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ) ਆਉਂਦੀ 4 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਇਸੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ। ਸ. ਦਿਓਲ ਜੋ ਕਿ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ ਦੇ ਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਗਰੁਪ (ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ-ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਂ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ) ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ. ਝੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜਾ ਗਰੁਪ ਕਦੀ ਇਕ ਬਹਾਨੇ ਅਤੇ ਕਦੀ ਦੂਜੇ ਬਹਾਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਚਲੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਅਰਥਾਤ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਸਲੇਟ-ਪੁਰਾਣੇ ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ) ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਬੋਰਡ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਬਿਲਕੁਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਸਲੇਟ ਵੀ ਹੁੰਦਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ 2006 ਤੋਂ ਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ (ਹੁੰਦਲ ਗਰੁਪ) ਨੇ ਜੋ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ ਛਪਵਾਏ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨੇ ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ ਅਤੇ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਤੁਸੀਂ ਬੇਸ਼ਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿਓ।" ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਕੌਣ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਆਪ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਂ ਦੂਜੇ ਦਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੱਲ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਘੜੀਸਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਅੱਜ ਗੱਲ ਗੱਲ 'ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਕੀ ਭਲਾ ਕਰਨਗੇ?

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਆਫ ਗਰੇਟਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ।

Advt.

ਮਾਝੇ ਦੇ ਰੰਗ

ਮਝੈਲਾਂ ਦੇ ਰੋਮ-ਰੋਮ 'ਚ ਰਚੀ ਹੈ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ

ਰਘੁਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੀਰ

ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਰਾਵੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ 'ਮਾਝਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੂਸਰਿਆਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਝੇ ਦਾ ਪਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਅੰਦਰ ਕਾਦੀਆਂ, ਹਰਚੋਵਾਲ, ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ 'ਰਿਆੜਕੀ' ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਮਾਂਹ ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਇਲਾਕਾ ਜੋ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਬਟਾਲਾ, ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਕਲਾਨੌਰ ਆਦਿ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੂੜ੍ਹ ਮਾਝੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦਾ ਉਪਰਲਾ 'ਧਾਰ ਬਲਾਕ' ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਝੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਮਾਝਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਅੱਧ-ਪਚੱਧੀ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਬਟਾਲਾ ਤੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਮਾਝੇ ਦਾ ਉੱਤਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਖੇਮਕਰਨ ਅਤੇ ਪੱਟੀ ਇਹਦਾ ਦੱਖਣੀ ਭਾਗ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ 'ਖਾਰਾ ਮਾਝਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮਾਝੇ ਦੀ ਸਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਮਾਝੇ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਜਾਂ ਮਾਝੇ ਦੀ ਧੁਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ 'ਮਝੈਲ' ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹੱਡਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ, ਸੁਹਣੀ ਡੀਲ-ਡੌਲ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਆਦੀ, ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਸੱਜਣ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੁਭਾਓ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਤੂਤ ਦੇ ਮੋਛੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਛੇਤੀ ਕੀਤਿਆਂ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਦਾ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਇਹ ਆਲਮ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਵੀ ਕੀ ਕਹਿਣਾ! ਇਹ ਵੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੈਰ ਝੋਟੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੈਰੀ ਲਈ ਦਿਲੋਂ ਵੈਰ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਉਂਦੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੈਰ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੱਬਰਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿਚ ਬੱਝੇ ਜਦੋਂ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਤਰੀਕਾਂ ਭੁਗਤਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛਣਕਦੀਆਂ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗਹਿਣਾ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਖੜ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਦੀ ਹੈ।

ਮਾਝੇ ਦੇ ਮਝੈਲ ਨਾਲ ਕੌਣ ਮੱਥਾ ਲਾਊਗਾ?
ਨਾਲ ਇਹਦੇ ਖਹਿ ਕਿੱਦਾਂ ਸੁੱਕਾ ਜਾਊਗਾ?
ਹੱਸ ਹੱਸ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਦੇ,
ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਕਹਾਂ ਇਹ ਭੁੱਖੇ ਪਿਆਰ ਦੇ।
ਮਾਝੇ ਤੋਂ ਹੈ 'ਤੀਰ' ਵਾਰੀ ਸਦਕੇ,
ਮਾਝੇ ਦੇ ਮਝੈਲ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵੱਸਦੇ।''

ਮਾਝੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾਚਾਰੀ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਰਾਹਗੀਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ ਪੁੱਛ ਲਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮਝੈਲ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਲ-ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਆਪ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਉਸ ਨਾਲ ਭੇਜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਮਾਣ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਮਝੈਲ ਦਾ ਨਹੁੰ ਮਾਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਮਝੈਲ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਆਪਣਾ ਪਸੀਨਾ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਡੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਵਿਹਲੇ ਵੇਲੇ ਉਹ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਮਾਣਨੋ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਕਵੀ ਧਨੀ ਰਾਮ 'ਚਾਤ੍ਰਿਕ' ਨੇ ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ''ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜੱਟ'' ਵਿਚ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ:

''ਤੂੜੀ ਤੰਦ ਸਾਂਭ ਹਾੜ੍ਹੀ ਵੇਚ ਵੱਟ ਕੇ,
ਲੰਬੜਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕੱਟ ਕੇ।
ਮੀਂਹਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਤੇ ਸਿਆੜ ਕੱਢ ਕੇ,
ਮਾਲ ਟਾਂਡਾ ਸਾਂਭਣੇ ਨੂੰ ਚੂਹੜਾ ਛੱਡ ਕੇ।
ਪੱਗ-ਝੱਗਾ-ਚਾਦਰਾ ਨਵਾਂ ਸਵਾਏ ਕੇ,
ਸੰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਡਾਂਗ ਉਤੇ ਤੇਲ ਲਾਏ ਕੇ।
ਕੱਛੇ ਮਾਰ ਵੰਝਲੀ ਅਨੰਦ ਛਾ ਗਿਆ,
ਮਾਰਦਾ ਦਮਾਮੇ ਜੱਟ ਮੇਲੇ ਆ ਗਿਆ।''

ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਸਾਣੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਨੇ ਬੇਸ਼ਕ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਆਬੇ ਮਾਲਵੇ ਵਾਂਗ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਸੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਸਾਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਾਝੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਪਜਾਊ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਿੰਜਣ ਲਈ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੂਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਿੰਜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚਾਹੀ' ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁੱਖ ਨਹਿਰਾਂ ਅਪਰ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਅਤੇ ਲੋਅਰ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਹਨ ਜੋ ਮਾਧੋਪੁਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਸਰ ਦੀ ਨੀਲ ਨਦੀ ਵਾਂਗ ਅਪਰ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਵੱਗਦੀ ਹੋਈ ਪੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੰਜਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਲੋਅਰ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਸਿੰਚਾਈ ਸਰੋਤ ਹੈ।

ਚਾਹੀ ਵਾਹੀ ਦੇ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਹੀ ਲੱਦ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪਹੁ-ਫੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਗਲ਼ ਪਈਆਂ ਮਹੇਲਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀਂ ਪਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਲ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ ਝਾਕਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਸਵਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗੀ। ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਨੇ ਤਾਂ ਵਾਹੀ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬੈਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ, ਮਹੇਲਾਂ, ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਟਿੰਡਾਂ ਦਾ ਕਲ-ਕਲ ਕਰਦਾ ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ, ਖੂਹ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਟਿੱਕ-ਟਿੱਕ, ਚਾਟੀ ਵਿਚ ਪਾਈ ਮਧਾਣੀ ਦੀ ਘੁੰਮਕਾਰ ਸਭ ਭੂਤ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬੀ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਦਾਦੇ ਅਤੇ ਦਾਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰਿਆਂ-ਦੋਹਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰੀ ਲੋਕ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਮਾਝੇ ਦੀ ਵਾਹੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਾਦ, ਕਪਾਹ ਅਤੇ ਕਣਕ ਮੁੱਖ ਫਸ਼ਲਾਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਝੋਨਾ ਅਤੇ ਕਣਕ ਹੀ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਖੂਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ (ਬੰਬੀਆਂ) ਨੇ ਮੱਲ ਲਈ ਹੈ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਪੱਠੇ ਕੁਤਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਦੀ ਕਸਰਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਟਨ ਦੱਬਿਆ ਤੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦਾ ਕੁਤਰਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜਾਤ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਉਪਰੋਂ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਈਆਂ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹਨ। ਮਨੂੰ ਸਿਮਰਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੰਡ ਚਹੁੰ ਵਰਣਾਂ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੱਤਰੀ, ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਤ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਕੰਮ ਵੰਡ ਸੀ ਜੋ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਲੋਹੇ 'ਤੇ ਲਕੀਰ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ 'ਚੋਂ ਭੇਦ ਭਾਵ ਦਾ ਬੀਜ ਪੁੰਗਰਿਆ। ਊਚ-ਨੀਚ ਅਤੇ ਦੁਰਕਾਰ ਵਰਗੀ ਲਾਹਣਤ ਵੀ ਇਸੇ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਣਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿੱਦਿਆ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ (ਸਫਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਕਾਮੇ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ) ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਵੰਡ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਫੇਰ ਨੇ ਇਹ ਤ੍ਰੇੜ ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪਾੜਾ ਵਧਦਾ ਹੀ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਾਪ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ, ਗੋਤਾਂ ਅਤੇ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਆਦਾ ਵਸੋਂ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਜੱਟਾਂ ਵਿਚ ਰੰਧਾਵਾ, ਢਿੱਲੋਂ, ਕਾਹਲੋਂ, ਰਿਆੜ, ਮੱਲ੍ਹੀ, ਬਾਜਵਾ, ਭੁੱਲਰ ਆਦਿ ਗੋਤ ਹਨ। ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੰਬੋਅ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਕਮਾਊ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ:

''ਕੁਕੜ, ਕਾਂ ਕੰਬੋਅ ਕਬੀਲਾ ਪਾਲਦਾ।
ਜੱਟ, ਮਹਿਆਂ ਸੰਸਾਰ ਕਬੀਲਾ ਗਾਲਦਾ।''

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਬੱਲ, ਖਹਿਰਾ, ਢਿੱਲੋਂ, ਮਾਨ, ਗਿੱਲ, ਭੈਲ, ਭੁੱਲਰ ਗੋਤ ਹਨ। ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਖਹਿਰਿਆ ਦਾ ਖਡੂਰ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਖਹਿਰਾ ਗੋਤ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਜੱਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਵੱਸਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਬਰਾਦਰੀ-ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਵਸਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਭਵਨ ਕਲਾ, ਚਿੱਤਰ ਕਲਾ, ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸੰਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ ਮਰਜੀਵੜਿਆਂ ਨੇ ਆਪਾ ਨਾ ਵਾਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਵਰਗੇ ਜਰਨੈਲ (ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਮਿਸਲ) ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਗੋਤ-ਬਮਰਾਹ, ਭੂਈ, ਵਿਰਦੀ, ਕਲਸੀ, ਪਨੇਸਰ, ਢਿੱਲੋਂ, ਸੱਗੂ, ਭੁੱਲਰ, ਮਠਾੜੂ, ਸੰਧੂ, ਭੋਗਲ, ਸੌਂਧ, ਮਾਨ, ਨਾਗੀ, ਸਹਿੰਬੀ, ਜੰਡੂ ਆਦਿ ਹਨ।

ਅਰੋੜਾ ਬਰਾਦਰੀ-ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਦੀ ਵਸੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਤਰਨਤਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਕਾਫੀ ਅਮੀਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪੇਸ਼ਾ ਵਿਉਪਾਰ ਹੈ।

ਮਹਾਸ਼ੇ-ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿਚ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤ ਗੋਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ।

ਮਜ਼ਬੀ ਸਿੱਖ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਸੋਂ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਜਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹੀਜੋਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਚੰਗੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੱਟ ਦਾ ਜੂਲਾ ਆਪਣੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹ ਦੇਣ ਦੀ ਧਾਰ ਲਈ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ, ਖੱਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਣੀਏ-ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਆਟੇ ਵਿਚ ਲੂਣ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ।

ਰਾਅ ਸਿੱਖ-ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿਚ ਲੁਬਾਣੇ ਅਤੇ ਸੈਣੀ ਗੋਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ।

ਮਾਝੇ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ: ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-ਰਫ਼ਤਾਰ, ਗੁਫ਼ਤਾਰ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ। ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚਾਲ, ਬੋਲਚਾਲ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵਾ। ਮਝੈਲ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੜੀ ਮਟਕ ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਤੋਰ ਵਿਚ ਹਾਥੀ ਵਰਗੀ ਮਸਤੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਸਰੀਰਕ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਵਿਉਂ ਅਤੇ ਕਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਜੁੱਸਾ ਉਸਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਦਾ ਹੈ। ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ''ਭਾਊ'' ਕਹਿ ਕੇ ਬਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ-ਭਰਾ। ਉਸਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਸ਼ਮਲੇ ਵਾਲੀ ਪੱਗ, ਤਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਗਲ ਕੁੜਤਾ, ਤੇੜ ਧੂਵਾਂ ਚਾਦਰਾ ਅਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ੍ਹਿਆ ਕੋਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਖੂੰਡਾ ਦੂਰੋਂ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਝੈਲ ਹੈ।

ਮਾਝੇ ਦੀ ਬੋਲੀ: ਉਂਜ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲੀ ਹਰ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਕੋਹਾਂ 'ਤੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸੱਚ ਵੀ ਹੈ। ਤਰਨਤਾਰਨ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਮਾਝੇ ਦੀ ਧੁਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਟਕਸਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਡੁੱਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਇਲਾਕਾ (ਧਾਰ ਬਲਾਕ) ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਝੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮਝੈਲ ਆਮ ਕਰਕੇ ਦੂਸਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ:

1. ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਸ਼ੈਕਲ
2. ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਰ੍ਹਾ ਸਿਹੁੰ
3. ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਬੁੱਢੀ
4. ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਚੈਨ ਨੂੰ ਮਾਹਲ
5. ਤੇਰੇ ਪੱਲੇ ਕੀ ਹੈ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਮੁੱਢ ਕੀ ਏ।

ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਮਝੈਲਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਯੁਗ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਯੁਗ ਹੈ, ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਬੋਲ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਠੇਠਤਾ ਤੇ ਸੂਧਤਾ ਨੇ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੋਲੇ-ਭਾਅ ਬੋਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੰਨ ਤਰਸਦੇ ਹਨ।

ਮਾਝੇ ਦਾ ਪਸ਼ੂ ਧਨ: ਮਾਝੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲਵੇਰਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਮੱਝਾ-ਗਾਂਵਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸਦਾ ਰੁਝਾਨ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਲਵੇਰਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਕਿਰਸਾਣੀ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿਚ ਫਸਲ ਬੀਜਣਾ, ਖੂਹ ਗੇੜਨੇ, ਗਹਾਈ ਦਾ ਕੰਮ, ਫਸਲ ਦੀ ਖੇਤਾਂ 'ਚੋਂ ਢੋਅ-ਢੁਆਈ ਵਰਗੇ ਕੰਮ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਸਨ ਜਿਸ ਲਈ ਡੰਗਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਝੋਟੇ, ਬਲਦ ਅਤੇ ਊਠ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਦੀ ਲੋੜ ਘਟ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਧਨ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾਂਵਾਂ-ਮੱਝਾਂ ਦੁੱਧ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੀਆਂ ਮਾਲ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ, ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮੱਸਿਆ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਡੰਗਰ ਖਰੀਦਦੇ-ਵੇਚਦੇ ਹਨ।

ਮਾਝੇ ਦੇ ਰੁੱਖ: 'ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਸੌ ਸੁੱਖ' ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। 'ਆਮ ਕੇ ਆਮ, ਗੁਠਲੀਓਂ ਕੇ ਦਾਮ' ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਉਸ ਬਾਬੇ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅੰਬ ਖਾ ਕੇ ਗੁਠਲੀਆਂ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਬੀਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇਸ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਅੰਬਾਂ ਦੇ ਬੂਟਿਆਂ ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਅੰਬ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ-ਪੋਤਰੇ ਖਾਣਗੇ। ਹਰਿਆਲੀ ਪੱਖੋਂ ਮਾਝਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਨਵਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਟਾਹਲੀ, ਜਾਮਣ, ਕਿੱਕਰ, ਬੇਰੀ, ਅੰਬ, ਤੂਤ (ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਵੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਰ ਲੋਕ ਤੂਤਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ), ਸ਼ਹਿਤੂਤ, ਨਿੰਮ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਰੁੱਖ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਰੱਬੇਬੰਦੀ ਦੀ ਕੁਹਾੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਏਨੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਚੱਲੀ ਕਿ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰੁਖ ਇਸ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਹੋਰ ਰੁੱਖ ਲਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੀ ਫਿੱਕਾ ਪੈਂਦਾ ਗਿਆ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਲਣ, ਫਰਨੀਚਰ, ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁੱਖ ਵੱਢੀਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਘਟਦੀ ਗਈ। ਅੱਜ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਟਾਹਲੀ, ਕਿਕਰ, ਨਿੰਮ, ਅੰਬ, ਜਾਮਣ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੇਰੀਆਂ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਦੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੰਡੋਰੀ ਦੇ ਬੇਰ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਬੇਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਜਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਕੇ ਲੱਗਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ-''ਬੇਰ ਪੰਡੋਰੀ ਦੇ। ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਬੇਰ ਪੰਡੋਰੀ ਦੇ। ਲੱਡੂ ਬੇਰ ਪੰਡੋਰੀ ਦੇ।''

ਮਾਝੇ ਦੇ ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜ਼: ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮਾਝੇ ਦੀ ਆਪਣੇ ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰੀਝ ਵੱਖ ਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਆਈ ਹੋਈ ਬਰਾਤ ਇਕ ਖਾਸ ਘਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਹਤਬਰ ਆਦਮੀ ਬਰਾਤ ਦੀ ਟਹਿਲ-ਸੇਵਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲੈ ਲੈਣ ਵਿਚ ਫ਼ਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਜੰਞਾਂ ਘੋੜੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਘੋੜੀਆਂ ਦੇ ਦਾਣੇ-ਪੱਠੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜੰਞ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ (ਬੰਦੂਕਾਂ ਆਦਿ) ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ਼ ਸੀ। ਹੁਣ ਕਾਰਾਂ, ਮੋਟਰਾਂ, ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ, ਬੱਸਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਘੋੜੀਆਂ 'ਤੇ ਜੰਞਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਰਗਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਘੋੜੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿਆਹੁਣ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਜਵਾਈ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜਵਾਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਾਹਲ, ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਗਰਜੀ ਨੇ ਇਸ ਮਿਠਾਸ ਨੂੰ ਚੱਟ ਹੀ ਲਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਮਾਝਾ ਵੀ ਇਸ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਵਟਣਾ ਲਾਉਣਾ, ਸੁਹਾਗ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ, ਘੋੜੀਆਂ ਗਾਉਣਾ, ਜਾਗੋ ਕੱਢਣੀ, ਨਾਨਕਿਆਂ-ਦਾਦਕਿਆ ਵਲੋਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਜੰਞ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿੱਠਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਫਸੋਸ! ਇਸ ਮਿਠਾਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਡਿਸਕੋ ਦਾ ਰੌਲਾ ਆ ਵੜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੀ ਪੁੱਟ ਸੁੱਟੀ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਮਿਲਣੀ ਕਰਨੀ, ਬਰਾਤ ਉੱਤੋਂ ਪੈਸੇ ਸੁੱਟਣਾ ਮਾਝੇ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਅੰਗ ਹੈ। ਮਝੈਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਆਹ ਜਾਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਚਾਰ ਫਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਸੈਂਟ ਲਾ ਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਰੋਹਬ ਵੀ ਪਾਉਣੋ ਨਹੀਂ ਟਲਦਾ। ਇਸ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ:

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਗੋਡਣੀਆਂ ਲਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਰਨੈਲ-ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ

ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰੇ ਜੈਸਲਮੇਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸੰਨ 1735 ਵਿਚ ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪਲਾਇਨ ਕਰਕੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਜਗਰਾਓਂ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ 'ਕਾਉਂਕੇ' ਵਿਚ ਆ ਵੱਸੇ। ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਸਰਦਾਰ ਗੌਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੇਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਦੂਸਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਕਾਉਂਕੇ' ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੈਰਾਗੀ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸ. ਗੌਹਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਥੇਹ 'ਤੇ ਜਾ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਚੀ ਅਟਾਰੀ (ਮਕਾਨ) ਪਾ ਲਈ ਸੀ। ਉਚੇ ਉਚੇ ਅਟਾਰੀਆਂ ਵਰਗੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ 'ਅਟਾਰੀ' ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ 'ਅਟਾਰੀ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ' ਅਖਵਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਚੰਗੇ ਰੁਤਬਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸ. ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਭੰਗੀ ਮਿਸਲ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਨੌਕਰ ਸੀ।

ਸੰਨ 1795 ਤੋਂ 1798 ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਈ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਸ. ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਕਮਾਂਡਰ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਵੱਡੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਸੂਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮੁਲਤਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ।

ਸ. ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਬਹਾਦਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਸਪੂਤ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਨੇ ਘੋੜ-ਅਸਵਾਰੀ, ਤਲਵਾਰਬਾਜ਼ੀ, ਤੀਰ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾਇਆ ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਪਾਰਖੂ ਅੱਖ ਨੇ ਭਾਂਪ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਧੜਕ ਯੋਧਾ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਕ ਹੀਰਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਇਕ ਹੀਰਿਆਂ ਜੜ੍ਹੀ ਕਲਗੀ ਮਹਾਰਾਜੇ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਸੁਖੋ ਇਲਾਕੇ ਦੇ 50,000 ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਜਾਗੀਰ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਨ 1818 ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਏ ਸਨ। ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸਮੇਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ 'ਭੰਗੀਆਂ ਦੀ ਤੋਪ' ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਣ ਦਾ ਗੋਲਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਘਮਸਾਣ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ 20,000 ਗਾਜ਼ੀ ਨਵਾਜ ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਖਾਨ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਹਾਲ ਮੁਣਸ਼ੀ ਗੁਲਾਮ ਜ਼ੀਲਾਨੀ ਨੇ 'ਜੰਗਨਾਮਾ ਮੁਲਤਾਨ' ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

''ਮੈਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਭੇਸ ਬਣਾ ਕੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਮੁਜ਼ੱਫਰ ਖਾਨ ਦੇ ਸੂਹੀਏ ਵਜੋਂ ਫਿਰ-ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 2 ਜੂਨ, 1818 ਈ. ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਰੌਲੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 12-13 ਸਿੰਘ ਆਪਸ ਵਿਚ ਝਗੜ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਡਿੱਠਾ ਕਿ 'ਭੰਗੀਆਂ ਵਾਲੀ ਤੋਪ' ਦਾ ਇਕ ਪਹੀਆ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਕੇਵਲ ਇਸੇ ਹੀ ਤੋਪ ਵਿਚ ਸੀ। ਤੋਪਚੀ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਪਹੀਏ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ ਡਾਹੁਣੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਏ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਮੋਢੇ ਡਾਹ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਇਸ ਲਾਸਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਦਕਾ ਤੋਪ ਗੋਲੇ ਦਾਗਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਢਾਹੁਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਦੀਵਾਰ ਢਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਅਕਾਲੀ ਫੌਜ' ਟੁੱਟੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਟੱਪ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੜੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਹੱਥੋ-ਹੱਥੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜੂਝ ਕੇ ਫਤਿਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।''

ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਨਵਾਬ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਕਿਰਪਾਨ ਦਾ ਫੱਟ ਲੱਗਾ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਗਦ-ਗਦ ਹੋ ਉਠੇ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਧ ਗਈ ਸੀ।

ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਏ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਸਦਕਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ 'ਸ਼ਪਈਆ' ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਅਤੇ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ 'ਨਾਨਕੀ' ਦੀ 1835 ਈ. ਵਿਚ ਮੰਗਣੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 1837 ਈ. ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਾਨ-ਪੁੰਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਲ ਕੁੜਮਾਚਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਨ 1841 ਵਿਚ ਸ਼ਾਹ ਸ਼ੁਜਾਹ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਜਾਰਜ ਬ੍ਰਾਡਫੁੱਟ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤਕ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹ ਸ਼ੁਜਾਹ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ 600 ਔਰਤਾਂ, ਕੁਝ ਨੌਕਰ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਸਾਜੋ ਸਾਮਾਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਬ੍ਰਾਡਫੁੱਟ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਫਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਕਾਬੁਲ ਪੁੱਜਾ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਡਫੁੱਟ ਨੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਕਸਾ ਕੇ ਖਿਝ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਚਿੱਤ ਰਹਿ ਕੇ ਬੜੀ ਹੀ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਸੀ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ, ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੀਆਂ ਕੂਟ ਚਾਲਾਂ ਨੇ 15.9.1843 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਰਲੋਮੱਛੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਹਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦਰਬਾਰ ਕਤਲੋਗਾਰਦ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਚੇਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਫੌਜੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੌਰੰਗਾਬਾਦ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋਪ ਦੇ ਗੋਲੇ ਨਾਲ ਉਡਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਪਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਅਟਾਰੀ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪਾਟੋਧਾੜ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵੇਖ ਕੇ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰੱਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸ. ਅਟਾਰੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਭੈੜੀ ਨੀਅਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੋਗਰਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਦੁਖੀ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਡੋਗਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਸਨ।

ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਖੋਖਲਾ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਨੀਚ ਕਾਰੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸੀ। 12 ਦਸੰਬਰ, 1844 ਈ. ਦਾ ਦਿਨ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਲਈ ਮਨਹੂਸ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾ ਨਾਬਾਲਗ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਕਿਹਾ, ''ਖਾਲਸਾ ਜੀ! ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੀ, ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਉਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਅੱਜ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।''

ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪੰਡਿਤ ਜੱਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਜੰਮੂ ਵਲ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਡੋਗਰੇ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਲਿਆਂਦਾ ਹੋਇਆ ਧਨ ਡੋਗਰਾ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਲੜ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ 'ਚੋਂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਨਾ ਬਚ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਦਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁਆ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਦਾ। ਡੋਗਰਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਤਲਵਾਰ ਸ. ਅਟਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਧਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਡੋਗਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਠੋਕਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨਮਕਹਰਾਮੀ ਡੋਗਰਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਦੇ ਭੇਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਤਲੁਜ ਦੀ ਸੰਧੀ ਤੋੜ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਣ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਸੀ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜ ਲੜਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁਦਕੀ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਫੇਰੂ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਬੱਦੋਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਆਲੀਵਾਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਸਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਹ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ 'ਕਕਰਾਲੇ' ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਅਟਾਰੀ ਆ ਗਏ। ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿਛੋਂ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸਨ। ਆਪਹੁਦਰੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੰਡ 'ਕਕਰਾਲੇ' ਤੋਂ ਅਟਾਰੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਸਨ।

ਫੇਰੂ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹੋਈ ਹਾਰ ਪਿਛੋਂ ਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ, ''ਸਰਦਾਰ ਜੀ! ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਓ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੋ।'' ਇਹ ਰੁੱਕਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਦਾ ਖੂਨ ਖੌਲ ਉਠਿਆ। ਉਹ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਕੇ ਫੌਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਹਾਰੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਜਿਊਂਦਾ ਵਾਪਸ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। 10 ਫਰਵਰੀ 1846 ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਘਮਸਾਣ ਦਾ ਯੁਧ ਹੋਇਆ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਬੋਲੇ ਹੋਏ ਹੱਲੇ ਅਤੇ ਗੱਦਾਰ ਡੋਗਰੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੀਤੇ ਧਰੋਹ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਉਖੜ ਗਏ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ 'ਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਬੇੜੀਆਂ ਦਾ ਪੁਲ ਵੀ ਤੁੜਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਗੱਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਦਾਰੀ ਰੰਗ ਲਿਆਈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਸ. ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਦਾਰ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਛੇ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਢਹਿ ਪਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਗਿਆ।

('ਮਾਝਾ ਦਰਸ਼ਨ' ਵਿਚੋਂ)

ਮਾਝੇ ਦੇ ਰੰਗ

''ਕਿੱਥੇ ਨੇ ਉਹ ਸਾਲੂ ਸੂਹੇ, ਕਿੱਥੇ ਨੇ ਉਹ ਥਿੰਦੇ ਬੂਹੇ?
ਚੁੱਕ ਅੱਡੀਆਂ ਪੰਜਾ ਲਾਇਆ, ਕੁੜੀਆਂ ਗਾਏ ਸੋਹਲੇ।''

ਮਾਝੇ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਤੀਆਂ (ਸਾਵੇਂ): ਦੁਆਬੇ-ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਜ ਵਿਆਹੀਆਂ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਲੋਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਵ-ਵਿਆਹੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਾਵਣ ਪੇਕੇ ਘਰ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਆਂ 'ਤੇ ਬਣ-ਠਣ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹਰ ਲੜਕੀ ਦੀ ਰੀਝ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਵਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਖੀਆਂ-ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਦੀਆਂ, ਪਤੀ ਦੀਆਂ, ਜੇਠ-ਜਠਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਜਾਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਛੱਪੜ ਕੰਢੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਿੱਪਲਾਂ-ਬੋਹੜਾਂ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਪੀਘਾਂ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ, ਪੱਤੇ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਤੀਆਂ (ਸਾਵਿਆਂ) ਸਮੇਂ ਖੀਰ ਅਤੇ ਪੂੜੇ ਪਕਾਉਣੇ ਇੱਕ ਸੁਗਾਤ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਲਾ! ਇਹ ਰੀਝਾਂ ਸਦਾ ਜਵਾਨ ਰਹਿਣ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਲੇ-ਮਸਾਧੇ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਮਝੈਲਾਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਰਗਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਮੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੱਸਿਆ ਸੁੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤਰਨਤਾਰਨ ਆ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਮੰਡੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ-

''ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਘਰ ਦੀ, ਦੀਵਾਲੀ ਅੰਬਰਸਰ ਦੀ।''

ਮਾਝੇ ਦੀਆਂ ਆਨਾਜ ਮੰਡੀਆਂ: ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ ਹੈ। ਮਾਝੇ ਦੀਆਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬੀਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬੇਸ਼ਕ ਮਾਝੇ ਦੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਖੰਡ ਮਿੱਲਾਂ ਹਨ ਉੱਥੇ ਕਮਾਦ ਵੀ ਬੀਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਮਾਦ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ ਘੱਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਝੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ-

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਭਗਤਾਂਵਾਲਾ, ਰਈਆ, ਅਜਨਾਲਾ, ਰਮਦਾਸ, ਮਜੀਠਾ, ਵੇਰਕਾ, ਜੈਂਤੀਪੁਰ ਅਤੇ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ।

ਤਰਨਤਾਰਨ: ਤਰਨਤਾਰਨ, ਪੱਟੀ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਭਿੱਖੀਵਿੰਡ, ਝਬਾਲ, ਅਟਾਰੀ, ਗੋਇੰਦਵਾਲ।

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਬਟਾਲਾ, ਕਾਦੀਆਂ, ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ, ਕੋਟਲੀ ਸੂਰਤ ਮੱਲ੍ਹੀ, ਦੀਨਾ ਨਗਰ, ਪਠਾਨਕੋਟ।

ਮਝੈਲ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ: ਮਾਝੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੌਮਾਂ ਜੱਟ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫੌਜ 'ਚੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਮਝੈਲ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਹਾਰਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ-ਮਲਾਇਆ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਮਾਲਟਾ, ਫਿਜੀ, ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲ ਮੋੜ ਪਰਵਾਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚੌਕੀਦਾਰਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਉਸਾਰੇ। ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਕਨਾ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਵਸਾਖਾ ਸਿੰਘ, ਪੰਡਿਤ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਪਾਠਕ, ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਾਝੇ ਦੇ ਸਨ।

ਮਝੈਲ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤੇਲ ਨਾਲ ਚੋਪੜੀ ਸੰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਡਾਂਗ, ਕੋਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹਿਆ ਖੂੰਡਾ, ਧਰਤੀ ਹੂੰਝਦਾ ਹੋਇਆ ਤੇੜ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਚਾਦਰਾ ਅਤੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ਮਲਾ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਸਭਨਾ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਦਿੱਖ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਹਵਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਤੇੜ ਬੰਨ੍ਹੀਂ ਹੋਈ ਚਾਦਰ ਉੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਲੀਆਂ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੋਰਨੀਆਂ ਉਡ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਝੈਲ ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੀ, ਬੱਕਰੇ ਵੱਢਣੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬੱਕਰੇ ਬੁਲਾਉਣੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਆਏ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਕਬਾਬ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਅਫਸੋਸ!

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਕਾਰਨ ਖੂੰਡੇ ਹੁਣ ਤੁਰਨ ਲਈ ਖੂੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਵਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਸਰੂ ਵਰਗਾ ਮਝੈਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਦੁੱਧ ਵਲ ਪਿੱਠਾ ਕਰ ਚਾਹ ਦਾ ਦੀਵਾਨਾ ਹੈ। ਕਸਰਤ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਉਹਨੂੰ ਬੈਡ-ਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਿਸਤਰੇ 'ਚੋਂ ਉੱਠਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਤਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੇਠਾਂ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਇਹ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਮਾਝਾ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਹੀ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਅਜੋਕੇ ਮਝੈਲ ਮੁੰਡੇ ਹੁਣ ਹਲਾਂ ਦੀ ਜੰਘੀ ਨਹੀਂ ਫੜ੍ਹਦੇ ਸਗੋਂ ਉਹ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੇ ਹੈਂਡਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਕੀਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਰਸਾਨੀ ਵਲ ਰੁਝਾਨ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ, ਸਪਰੇਆਂ, ਖਾਦਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਕਿਰਸਾਨੀ ਦਾ ਕਚੂਮਰ ਕੱਢੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਝੇ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ ਸੋਚ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਕ ਚੀਸ ਜਿਹੀ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਭਲਾ ਕਰੇ!

''ਤਾਰੂ ਪੰਜ ਦਰਿਆ ਦਾ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਪਿਆਲੇ।''

ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਦਾ ਬੁਲੰਦਵੀ

ਗੁਰਬਚਨ
98725-06926

ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੀਚ ਕਰਕੇ ਵਲਾਇਤੀ ਘੁੰਮਕੜਾਂ ਦਾ ਮੱਕਾ ਹੈ, ਰਮਣੀਕ ਸ਼ਹਿਰ। ਧੁੱਪ/ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੋਰੇ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਚਮਕਦੇ ਸੂਰਜ ਹੇਠ ਪਿੰਡੇ ਨੂੰ ਲਾਖਾ ਕਰਨ ਏਥੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਦਿਸਣ ਵਾਲਾ ਅਜੂਬਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਚ।

ਵਲਾਇਤ 'ਚ ਮੇਰਾ ਤੀਸਰਾ ਗੇੜਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਦੋ ਵੇਰ ਮੈਂ ਸਾਊਥਾਲ ਰਿਹਾ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾ ਸੁਣਿਆ। ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਨਾਲ ਪਿਤਰੀ ਨਾਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਯੌਰਪ ਦੀ ਭੋਇੰ 'ਤੇ ਲੜਨ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿਵੇ ਏਥੇ ਬਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਫੌਜੀ ਬਣ ਕੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ 'ਡਿਫੈਂਡ' ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲੜੇ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਮੋਰਚੇ 'ਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਚੈਨਲ ਪਾਰ ਕਰਾ ਕੇ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰੌਇਲ ਪੈਵਿਲੀਅਨ ਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹਸਪਤਾਲ ਗੈਰ-ਗੋਰੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਸਮੇਟਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਹ ਏਥੇ ਫੂਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਆਪਣਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਨਾ ਸੋਗ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਪਿਛਾਂਹ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਲਾਮ 'ਤੇ ਗਏ ਪਤੀ ਦੀ ਸੁਖ-ਸਾਂਦ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੀਆਂ, ਇਧਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਵਾ ਬਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਹਿਰਦੇ-ਵੇਦਕ ਘਟਨਾ ਇਸ ਬੀਚ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਤੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਦਿਨ ਫੌਤ ਹੋਏ 33 ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਨ-ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਥਾਂ 'ਛਤਰੀ' ਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਰਕ ਹੈ- ਕਮਾਲ ਇਹ ਕਿ ਸਾਊਥਾਲ 'ਚ ਏਨੀ ਦੇਰ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਬੰਦਾ ਭੋਇੰ ਤੋਂ ਟੁੱਟਦਾ ਤਾਂ ਯਾਦਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ। ਪੱਛਮ 'ਚ ਬੰਦਾ ਯਾਦ-ਮੁਕਤ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਯਾਦਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟਾ ਬੰਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਵੀ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਫੁਕੂਯਾਮਾ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ।

ਦੂਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਬਾਰੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਥੇ ਬੀਚ ਕਿਨਾਰੇ ਗਰੈਂਡ ਹੋਟਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਮਾਰਗ੍ਰੇਟ ਥੈਚਰ ਦੀ ਕੈਬਨਟ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਬੰਬ ਚਲਾਇਆ। ਮੰਤਰੀ ਉਲਟੇ-ਧੜ ਹਵਾ 'ਚ ਉੱਡੇ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਹੱਡੀ-ਪਸਲੀ ਚੂਰ ਹੋਈ। ਇਕ-ਅੱਧ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਜਾਂ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਕਰਕੇ। ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਡਾਕਟਰ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੋਲਿਆ, ਜਦ ਉਹ ਵਲਾਇਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਦਿੱਲੀ ਪਰਤਿਆ- 'ਓਏ ਦਰਸ਼ਨ ਬੁਲੰਦਵੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਬੰਦਾ।' ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ। ਪਿਛਲੀ ਵੇਰ ਇਕ 'ਕੱਠ 'ਚ ਇਸ ਕਵੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਟਾਕਰਾ ਹੋਇਆ। ਸਾਊ ਤੇ ਨਿਮਰ ਬੋਲ। ਥੱਕਿਆ ਚਿਹਰਾ। ਘਸਮੈਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ। ਉਸ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਬੁਲੰਦਵੀ ਹਾਂ।" ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ।

ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਮੇਰਾ ਘਰ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਸਮੁੰਦਰ ਕਿਨਾਰੇ। ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਦੋ ਹਫਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰਿਹਾ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਏਨੀ ਲੰਮੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾਚਾਰੀ! ਹੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਹੀ ਬੁਲੰਦਵੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਗਰਾ ਵੀ ਬੁਲੰਦ ਏ।"

ਬਾਅਦ 'ਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ- ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾਚਾਰੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਚੁਕਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਵੇਂ? ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਹਦਾ ਨਾਂ ਸੀ-'ਚੌਥੇ ਦੀ ਉਡੀਕ'। ਸਮਰਪਣੀ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬੁਲੰਦਵੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਊਥਾਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਨਾਲ ਚੋਖਾ ਨਾਤਾ ਹੈ। ਜਿੰਨੇ ਧੜੇ ਉਨੀਆਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ। ਹਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਸ਼ਵ ਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ। ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਲੇਖਕੀ ਮਖੌਟੇ ਪਹਿਨੀ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੈਲਫ਼-ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨੀ ਮੱਖ ਕਰੀਬ ਸਭ ਨੂੰ ਲੜਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਹਨੂੰ ਮੱਖ ਦਾ ਡੰਗ ਗਹਿਰਾ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਦਾ, ਦੇਸ ਤੋਂ 'ਇੰਟ੍ਰਨੈਸ਼ਨਲ' ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਮੰਗਵਾਂਦਾ। ਥ੍ਰੀਪੀਸ ਸੂਟ ਪਹਿਨੀ ਪੌਣੀ ਦਰਜਨ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦਾ ਲਸ਼ਕਰ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਸੱਜ ਜਾਂਦਾ। ਮੂੰਹਾਂ 'ਤੇ ਮਖੌਟੇ। ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਕਸ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ।

ਏਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ ਜਾ ਵੱਜਦਾਂ। ਏਨੇ ਮੁਖੌਟੇ ਦੇਖ ਮੈਂ ਬੈਗ 'ਚੋਂ ਆਪਣੇ ਮਖੌਟੇ ਦੀ ਝਾੜ-ਪੂੰਜ ਕਰਦਾਂ, ਇਹਨੂੰ ਚਮਕਾਨਾਂ- ਵਰਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਹਿਚਾਨਣਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਦੁੱਤੀ ਮਖੌਟਾ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਮਖੌਟਾ। ਇਸ ਥਾਂ ਫਿਰ ਉਹੀ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਵਾਲਾ ਬੁਲੰਦਵੀ ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ। ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਦ ਉਹਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਘਸਮੈਲਾ, ਹੁਲੀਆ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ, ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਥਕਾਵਟ, ਜਿਵੇਂ ਸੁੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਆਵਾਜ਼ ਭੌਰ-ਭੌਰ। ਮੈਂ ਕਹਿਨਾਂ, "ਬੁਲੰਦਵੀ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਕਵੀ ਏਂ, ਤੇਰਾ ਮਖੌਟਾ ਕਿੱਥੇ?" ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, "ਦੌੜ-ਭੱਜ 'ਚ ਮਖੌਟਾ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।" ਫਿਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, "ਮੈਂ 'ਫਿਸ਼ ਐਂਡ ਚਿੱਪਸ' ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਦਾਂ, ਉੱਥੋਂ ਸਿੱਧਾ ਏਥੇ ਪੁੱਜਾਂ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਮੈਂ ਕਰਨਾਂ। ਮੇਰਾ ਬਿਨਾਂ ਮਖੌਟੇ ਦੇ ਸਰ ਜਾਂਦਾ।"

'ਫਿਸ਼ ਐਂਡ ਚਿੱਪਸ' ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਤੇਲ ਦੀ ਕੜਾਹੀ 'ਚ ਤਲਦੀ ਮੱਛੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੱਚਣ ਲੱਗਦਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹਰਨਾਮ, ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਦਾਰੂ ਦੀ ਬੋਤਲ ਕੱਛਾਂ 'ਚ ਅੜੁੰਗੀ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੋਡ ਦੇ ਚੌਰਾਹੇ 'ਚ ਤਲੀ ਮੱਛੀ ਖਾਂਦਿਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਤੀਹ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ। ਏਨੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਤਲੀ ਹੋਈ ਮੱਛੀ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਉੱਤਰ-ਆਧੁਨਿਕੀ ਨਾਤਾ ਮੈਂ ਵਲਾਇਤ 'ਚ ਬੁਲੰਦਵੀ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਦਾਂ। ਇਹ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਖੌਟੇ ਦੇ ਖੜਾ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਯੁਗ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦ ਲੇਖਕ ਮਖੌਟਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ, ਨਾ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਨੇ ਸਰਕਸ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਸੀ।

ਮਖੌਟਾ-ਹੀਣ ਕਵੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਖਦਾਂ, "ਸ੍ਰੀਮਾਨ, ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਹਰੇਕ ਦਾ ਮਖੌਟਾ ਲਿਸ਼ਕੋਰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ। ਮਖੌਟੇ ਬੋਲਦੇ ਨੇ। ਸੁਣਨ 'ਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ। ਕਾਰਵਾਈ ਪਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਲਟਕ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਵਰਕੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜਾਣਦਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕਦੇ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਨਾ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਜੁ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਲਟਕ ਰਿਹਾ। ਨਾਲੇ ਤੂੰ ਵਲਾਇਤ 'ਚ ਰਹਿਨੈਂ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਦਿੱਲੀ/ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਪਰ ਤੂੰ ਐਸ ਪਲ ਆਪਣਾ 'ਫਿਸ਼ ਐਂਡ ਚਿੱਪਸ' ਵਾਲਾ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕੀ ਖੜਾਂ। ਤੇਰੀ ਫੋਟੋ 'ਐਤਵਾਰਤਾ' ਵਿਚ ਛਪੇਗੀ; ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ ਨਹੀਂ। ਏਨਾ ਸਾਊ ਨਾ ਬਣ, ਮਖੌਟਾ ਪਹਿਨ।"

ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਮੈਂ ਗਹਿਰੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾਂ। ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਗਹਿਰੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਟਿੱਚਰ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਧਿਆਨ ਮੇਰੇ ਬੌਧਿਕੀ/ਆਲੋਚਕੀ ਮਖੌਟੇ ਵਲ ਜਾਂਦਾ, ਮੈਂ ਮੌਕੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾਂ ਤੇ ਆਖਦਾਂ, "ਤੇਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਦੇਖਣੈਂ।" ਉਹ ਬੋਲਦਾ: "ਤੁਹਾਡਾ ਮਖੌਟਾ ਚਮਕ ਮਾਰਦਾ, ਮੈਂ ਨਾਂਹ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾਂ? ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਈ ਲੱਲੂ-ਫੱਲੂ ਮਖੌਟੇ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਮੈਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਰਨੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਲੱਲੂ-ਫੱਲੂ ਮਖੌਟਾ ਪਹਿਨਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਦ ਵੀ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚੰਦਨ ਹੋ ਕੇ ਗਿਆ। ਉਹਦਾ ਧੌਂਸੀ ਮਖੌਟਾ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਘਬਰਾਇਆ। ਤਦ ਅਚਾਨਕ ਉਹਨੇ ਦੋਸਤ ਵਾਲਾ ਮਖੌਟਾ ਪਹਿਨ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਘੁੱਟ ਲਿਆ।"

ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾਂ, 'ਕਦ ਆਵਾਂ ਬ੍ਰਾਈਟਨ?' ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, "ਐਤਵਾਰ ਮੈਂ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਰੱਖਦਾਂ, ਉਦੋਂ ਆਓ। ਐਤਵਾਰ ਮੇਰਾ ਸੌਣ ਦਾ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਓ। ਹਫਤੇ ਭਰ ਦੀ ਨੀਂਦ ਮੈਂ ਐਤਵਾਰ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕਰਦਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਓ। ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ, ਮੈਂ ਬਿਜ਼ੀ ਹੋਨਾਂ, ਤਦ ਨਾ ਆਓ।"

ਮੈਂ: "ਐਤਵਾਰ ਤੇਰਾ ਸੌਣ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ, ਤੂੰ ਕਿਹਾ।"

ਉਹ: "ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਉਣ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਵੋ। ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਰਾਤ ਤੱਕ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਮੱਛੀ ਤਲਦਾਂ। ਚਿੱਪਸ ਤਲਦਾਂ। ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਮੱਛੀ ਤੇ ਚਿੱਪਸ ਸਰਵ ਕਰਦਾਂ। ਜੂਠੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾਂ। ਪੇਮੈਂਟ ਲੈਨਾਂ। ਬਕਾਇਆ ਮੋੜਦਾਂ। ਸਾਹੋ-ਸਾਹ ਹੋਇਆ ਰਹਿਨਾਂ। ਉਦੋਂ ਆਉਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ, ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਨਾ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ, ਨਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਣ ਸਕਣੀ। ਇਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਐਤਵਾਰ ਹੀ ਆਉਣਾ, ਯਾਨਿ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਉਣਾ।"

ਮੈਂ: "ਪਰ ਤੇਰਾ ਸੌਣਾ?"

ਉਹ: "ਮੈਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਸੌਂ ਸਕਦਾਂ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਪੂਰੀ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੁੱਤਾ। ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਸੌਨਾਂ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਕਿ ਮੈਂ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾਂ ਪਿਆਂ ਹੁਣ, ਬਸ ਮੇਰਾ ਮੂੰਹ ਹੀ ਬੋਲਦਾ, ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾਂ, ਸੁੱਤਾ ਵੀ ਹੋਇਆਂ। ਹੁਣ ਬੰਦੇ ਏਦਾਂ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਟੂ-ਇਨ-ਵੰਨ ਕੰਮ ਦਾ ਦੌਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਏਥੇ ਆਉਣ ਦਾ ਉੱਕਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ 'ਫਿਸ਼ ਐਂਡ ਚਿਪਸ' ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਇਕ ਚੀਨੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਦੌੜਿਆ ਆਇਆਂ, ਰਾਹ 'ਚ ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ, ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਾਰ ਵੀ ਚਲਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਹੋਰ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੈ, ਮੈਂ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾਂ ਤੇ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਮਖੌਟਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਣਾ। ਮੈਂ ਮਾਈਕ ਅੱਗੇ ਬੋਲੀ ਜਾਣਾ, ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਨੀਂਦ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਏਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਏਦਾਂ ਹੀ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੈ ਜਾਂ ਜਲੰਧਰ ਜਿੱਥੇ ਬੰਦੇ ਨਿਤ ਸੁੱਤੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਆ।"

ਮੈਂ: "ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ ਤੇਰੇ ਤੋਂ। ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਏਂ। ਤੂੰ ਸੱਚਮੁਚ ਖੁਸ਼ ਏਂ, ਜਾਂ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆਂ?"

ਉਹ: "ਜੁਆਬ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਆਓਗੇ ਤਦ ਦਿਆਂਗਾ, ਐਤਵਾਰ।"

ਮੈਂ ਕਹਿਨਾਂ, "ਪਰ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮੱਛੀ ਤਲਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁਨਾਂ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਗਾਹਕ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁਨਾਂ। ਤੂੰ ਸੌਂਦਾ ਨਹੀਂ, ਔਰਾਈਟ ਐ, ਪਰ ਖਾਂਦਾ ਕੀ ਏਂ, ਉਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁਨਾਂ।"

ਉਹ: "ਮੈਂ ਖਾਂਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਦਿਨ ਭਰ ਡਾਈਟ ਕੋਕ ਪੀਵੀ ਜਾਈਦਾ, ਪੇਟ ਖਾਲੀ ਰਹਿੰਦਾ, ਭੁੱਖ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪੇਟ 'ਚ ਦਰਦ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਖਾਣ ਦਾ ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਖਾਣਾ ਵਾਧੂ ਦਾ ਝੰਜਟ ਹੈ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ। 'ਫਾਸਟ ਫੂਡ' ਰੈਸਤਰਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੇ ਨੇ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੈਪਸੂਲ ਮਿਲਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਕੈਪਸੂਲ ਮੂੰਹ 'ਚ ਤੇ ਭੁੱਖ ਗਾਇਬ। ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲ ਸਕਦਾ, ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।"

ਮੈਂ: "ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਤੂੰ ਨਕੋਦਰ ਤੋਂ ਏਂ, ਪਾਸ਼ ਦਾ ਦੋਸਤ। ਨਕੋਦਰੀ ਨਿਵਾਣ ਤੋਂ ਵਲਾਇਤੀ ਬੁਲੰਦੀ ਤੱਕ ਤੂੰ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹ ਗਾਹ ਕੇ ਪੁੱਜਾ, ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀਆਂ।"

ਉਹ: "ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪਾਸ਼ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਬੁਲਾਇਆ।"

ਮੈਂ: "ਕਵਿਤਾ ਤੇਰੀ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕੈਪਸੂਲ ਖਾ ਕੇ ਭੁੱਖ ਮਿਟ ਜਾਵੇਗੀ ਹੁਣ ਬਿਨਾਂ ਕਵੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੇ ਉਹਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ, ਸਪਾਟ। ਤੂੰ ਮਖੌਟਾ ਪਹਿਨਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੌਖ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਤੇਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ/ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਤੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ 'ਨਿਵੇਕਲਾ ਹਸਤਾਖਰ' ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਹੀ ਸੀ। ਤੂੰ ਚਰਚਿਤ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਟੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਸਮਰਪਣੀ ਵਰਕੇ 'ਤੇ ਟੰਗਿਆ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਇਮ।"

ਉਹ: "ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ 'ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਹਰ ਲੇਖਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲਿਖਵਾਣ ਲਈ ਤਰਸ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁਨਾਂ, ਪਰ ਤੂੰ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ ਭਰ ਰਿਹਾ।'"

ਮੈਂ: "ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਔਰਾਈਟ ਐ, ਪਰ ਮਖੌਟਾ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ..."

ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗਦਾ। ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਭਰੀ ਮੁਸਕ੍ਰਾਹਟ 'ਚ ਬੋਲਦਾ: "ਮਖੌਟੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਵਧੀਆ। ਚੰਗਾ ਮਖੌਟਾ ਮਿਲਦਾ ਕਿੱਥੋਂ ਹੈ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ।" ਮੈਂ: "ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਪੁੱਜ ਕੇ ਦੱਸਾਂਗਾ।" ਉਹ ਹੱਸ ਦਿੰਦਾ।

ਦੋ ਐਤਵਾਰ ਬਾਦ ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਲਈ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਦਾਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, "ਆ ਜਾਓ, ਮੈਂ ਪੌਣੇ ਦਸ ਵਜੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੋਵਾਂਗਾ।" ਗੱਡੀ 'ਚ ਬੈਠਾ ਮੈਂ ਰੀਝ ਨਾਲ 'ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ' ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾਂ, ਸੋਚਦਾਂ ਏਨਾ ਸਾਊ/ਸੁਹਿਰਦ ਬੰਦਾ ਟਕਰਣ ਵਾਲਾ। ਮੈਂ ਬੌਧਿਕੀ/ਆਲੋਚਕੀ ਮਖੌਟਾ ਉਤਾਰ ਤਹਿ ਕਰਦਾਂ, ਤੇ ਬੈਗ 'ਚ ਰੱਖ ਦੇਨਾਂ।

ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਹ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ।

ਪੱਛਮੀ ਦੇਸਾਂ 'ਚ ਏਦਾਂ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ। ਰਿਸੀਵ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਰ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਏਦਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਪੜ੍ਹਦਾਂ। ਦੇਖਦਾਂ, ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁੜੀ ਤੇ ਗੋਰਾ ਮੁੰਡਾ, ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਚਿਪਕੇ ਹੋਏ, ਭੁੱਲ ਇਕ ਪਲ ਫੁਸ-ਫੁਸ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਲ ਚੁੰਮ-ਚੂਸਣ 'ਚ ਬਿਜ਼ੀ ਹਨ। ਲੰਡਨ ਟਿਊਬ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਐਕਸਲੇਟਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੰਡਾ/ਕੁੜੀ ਦੀ ਚੁੰਮਣ-ਚੂਸਣ ਆਮ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, 'ਟੂ-ਇਨ-ਵੰਨ' ਥਿਊਰੀ ਵਾਂਗ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ 'ਲਵ' ਵੀ। ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਚਿਪਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਸੱਜੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਬੈਗ ਲਟਕ ਰਿਹਾ; ਉਹ ਲੰਡਨ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਕੁੜੀ ਉਹਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਆਈ ਹੈ।

ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਬਾਦ ਇਕ ਗੱਡੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਘੁੰਮਕੜ ਦੀਆਂ ਹੇੜਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀਆਂ। ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਘਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਹਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੀਚ ਹੁਣ ਮੰਡੀ/ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਾਂਗ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਦੀ ਬੀਚ 'ਤੇ ਏਦਾਂ ਹੀ ਹੋਣਾ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਦਾ ਘਰ 'ਚ ਛੁੱਟੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ? ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਮਨੁੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ 'ਚ ਘਰ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਗ ਬੋਲਦੀ ਸੀ; ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਬੱਝੇ ਪਸ਼ੂ ਵੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਵਾਲਾ ਬੁਲੰਦਵੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਘਰ ਫੋਨ ਕਰਦਾਂ। ਜੁਆਬ ਮਿਲਦਾ: "ਉਹ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।" ਮੈਂ ਦੱਸਦਾਂ ਮੈਂ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੀ ਖੜਾਂ। ਡਬਲਯੂ. ਐਚ. ਸਮਿੱਥ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾਂ।

ਆਵਾਜ਼: "ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ?" ਮੈਂ: "ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ।" ਆਵਾਜ਼: "ਇਹ ਤਾਂ ਵਰਦਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਗਏ ਹਨ।" ਮੈਂ: "ਵਰਦਿੰਗ ਕੀ ਸ਼ੈਅ ਹੈ, ਕਿੱਥੇ ਹੈ?" ਆਵਾਜ਼: "ਵਰਦਿੰਗ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਰ੍ਹਾਂ ਨਿੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡਾ ਘਰ ਹੈ।" ਮੈਂ: "ਤਾਂ ਫਿਰ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?" ਆਵਾਜ਼: "ਸਾਡੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੀਲਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਰਦਿੰਗ ਉਤਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।"

ਮੈਂ ਆਵਾਜ਼ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾਂ ਕਿ ਬੁਲੰਦਵੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੈੱਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਕਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾਂ। ਆਵਾਜ਼: "ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੈੱਲ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰ ਲਵੋ।" ਮੈਂ: "ਮੈਂ ਸਿੱਕੇ ਪਾ ਕੇ ਫੋਨ ਕਰ ਰਿਹਾਂ ਤੇ ਸਿੱਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।" ਆਵਾਜ਼: "ਔਰਾਈਟ, ਉਡੀਕ ਕਰੋ।"

ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ 'ਟੂ-ਇਨ-ਵੰਨ', ਯਾਨਿ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਸੌਣ ਵਾਲਾ, ਜੁਮਲਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਸੁੱਤਿਆਂ ਹੀ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ: ਮੈਂ ਪੌਣੇ ਦਸ ਵਜੇ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵਰਦਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁੱਤਿਆਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਲੈਣ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ 'ਚੌਥੇ ਦੀ ਉਡੀਕ' ਕਵਿਤਾ ਫਿਰਕੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਂਦੀ ਹੈ। ਚਿੱਤ 'ਚ ਆਉਂਦਾ, ਬੁਲੰਦਵੀ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਉਹਦੇ ਸੌਣ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਕ ਪੌਂਡ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਤੁੜਵਾ ਕੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਫੋਨ ਕਰਦਾਂ। ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਉਹ ਸੱਚਮੁਚ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ 'ਚ ਮੈਂ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਪੁੱਜਾਂ ਉੱਨੀ ਦੇਰ ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਧੀਰਜ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾਂ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੱਕਾ ਫੋਨ ਮੋਰੀ 'ਚ ਠੋਕਦਾਂ, ਬਟਨ ਦਬਾਂਦਾ। ਆਵਾਜ਼: 'ਬੁਲੰਦਵੀ ਹੁਣ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਾਰ ਪਾਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹਨ।' ਤਦ ਦੂਰੋਂ ਇਕ ਚਿਹਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦਾ। ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ: "ਤੁਸੀਂ ਆ ਹੀ ਗਏ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ: "ਤੇਰੇ ਸੌਣ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?" ਉਹ ਦੱਸਦਾ: "ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਬਲਦੇਵ ਆ ਗਿਆ, ਅਸੀਂ ਲੰਡਨ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਮੈਂ ਸੈਟੀ 'ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਨਾ ਬੋਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰਦਾਂ, ਜੇ ਤੁਰ

ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਤੁਰੀ ਵੀ ਜਾਨਾਂ। ਪਰ ਉਦੋਂ ਨੀਂਦ ਨੇ ਬੋਲਤੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।'' ਮੈਂ: ''ਹੁਣ ਇਸ ਵੇਲੇ ਲੱਗਦਾ 'ਟੂ-ਇਨ ਵੰਨ' ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।'' ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ: ''ਉੱਕਾ ਨਾਰਮਲ ਹੈ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ, ਫ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਏਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਏਦਾਂ ਹੀ ਚਲਦੀ ਹੈ।'' ਮੈਂ: ''ਕਿੱਦਾਂ ਦੀ ਹੈ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ?'' ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦਾ, ਤੁਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਰਿਹਾਂ।

> ***ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਪੰਜ-ਛੇ ਲੱਖ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਪੁੱਜਦਾ ਹਰੇਕ ਬੰਦਾ ਉਹਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਂਦਾ ਕਿ ਮੋਰਚਾ ਫਤਿਹ ਕਰ ਲਿਆ, ਉਹ ਨਾਖੁਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ? ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਭੈਣ ਭਰਾ, ਆਪਣਾ ਘਰ, ਪਿੰਡ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕੀ ਪਿਆ ਉੱਥੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਬੰਦਾ 'ਮਿਸ' ਕਰੇ? ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਮਿਸ' ਕਰੋਗੇ; ਜਸਵੰਦ ਦੀਦ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ, ਉਹ ਛੱਡ ਕੇ ਏਥੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਪਿਛਾਂਹ 'ਮਿਸ' ਕਰੇਗਾ।***

ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਦਸਦਾ: ''ਓਹੋ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੇ ਨਿੱਕੇ ਭਰਾ ਦੀ 'ਫਿੱਸ਼ ਐਂਡ ਚਿੱਪਸ' ਦੁਕਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਐਤਵਾਰ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹਦਾ, ਟੂਰਿਸਟ ਸੀਜ਼ਨ ਹੈ। ਇਹ ਜਰਮਨੀ 'ਚ ਨੌਂ ਸਾਲ ਰਿਹਾ। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਦੇ ਕੇ ਲੌਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸਮਗਲ ਹੋ ਕੇ ਏਥੇ ਪੁੱਜਾ। ਏਥੋਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ, ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ 'ਫਿੱਸ਼ ਐਂਡ ਚਿੱਪਸ' ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਦਾ, ਚੰਗੀ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਖੁਸ਼ ਹੈ।'' ਮੈਂ: ''ਤੂੰ ਖੁਸ਼ ਏਂ ਜਾਂ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਏਂ? ਸਾਊਥਾਲ 'ਚ ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਇਹਦਾ ਜੁਆਬ ਤੂੰ ਬ੍ਰਾਈਟਨ 'ਚ ਦੇਵੇਂਗਾ।''

ਦਰਸ਼ਨ: ''ਰੱਜ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਖੁਸ਼ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਮਰਨਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿਪੋਕ੍ਰੇਟਾਂ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅੰਬ ਚੂਪੀ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਖੱਟੇ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਪੰਜ ਛੇ ਲੱਖ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਪੁੱਜਦਾ ਹਰੇਕ ਬੰਦਾ ਉਹਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇਂਦਾ ਕਿ ਮੋਰਚਾ ਫਤਿਹ ਕਰ ਲਿਆ, ਉਹ ਨਾਖੁਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ? ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਭੈਣ ਭਰਾ, ਆਪਣਾ ਘਰ, ਪਿੰਡ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹਦਾ ਹੁਣ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕੀ ਪਿਆ ਉੱਥੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਬੰਦਾ 'ਮਿਸ' ਕਰੇ? ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਮਿਸ' ਕਰੋਗੇ; ਜਸਵੰਦ ਦੀਦ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ, ਉਹ ਛੱਡ ਕੇ ਏਥੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਪਿਛਾਂਹ 'ਮਿਸ' ਕਰੇਗਾ। ਲਿਟਲ ਹੈਂਪਟਨ 'ਚ ਮੇਰੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਆਇਆ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ, ਬੜਾ ਔਖਾ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨਕੋਦਰ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਕੁਝ ਦਿੱਸਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਦਸ ਅਸੀਂ ਮੁੰਡੇ, ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਨਿਕਲੇ ਉੱਥੋਂ। ਦੌੜ ਆਏ ਨਕੋਦਰੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ। ਅਸੀਂ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਲਾਈਫ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਜਿਹਨੂੰ 'ਮਿਸ' ਕਰੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁਬਿਧਾ ਨਹੀਂ। ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੱਧੂ ਹੈ। ਮੋਹਾਲੀ 'ਚ ਕੋਠੀ ਬਣਾ ਲਈ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ, ਪਰ ਪੁਤ-ਪੋਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ। ਦੁਬਿਧਾ ਉਹਨੂੰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਾਂਹ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਲੈਣਾ? ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਰਿਹਾ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਿਛਾਂਹ ਸਿਮਟ ਜਾਣਾ, ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।''

ਅਸੀਂ ਇਕ ਰੈਸਤਰਾਂ 'ਚ ਜਾ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੀਅਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਗਿਲਾਸ ਲਿਆਂਦਾ, ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਿੱਕਾ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਲੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੈ। ਭੀੜ ਬਾਹਰ ਬੀਚ ਵਲ ਜਾਂਦੀ ਸਟ੍ਰੀਟ 'ਤੇ ਵੀ ਹੈ। ਬੀਅਰ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਿਆ, ਉਹਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨੂੰ ਗਿਲਾਸ ਦਿੱਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ। ਬੀਅਰ ਪੀਂਦਾ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇਖਦਾਂ। ਉਹ ਨਾ ਬੀਅਰ ਪੀ ਰਿਹਾ, ਨਾ ਕਿਤੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਆਖਦਾਂ ''ਤੂੰ ਕਿੱਥੇ ਬੈਠਾਂ? ਕਿੱਥੇ ਗ਼ਾਇਬ ਹੈਂ? ਤੂੰ ਨਾ ਦਰਸ਼ਨ ਲੱਗਦਾਂ ਨਾ ਬੁਲੰਦਵੀ ਦਿੱਸਦਾਂ।'' ਇਹ ਡਾਇਲਾਗ ਮੇਰੀ ਫਿਰਕੀ 'ਚੋਂ ਉੱਛਲਦਾ ਪਰ ਮੇਰੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਿਆਂ ਸੈਂਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ: ''ਏਥੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਸਹੇੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਮੈਂ ਦਿਨ ਭਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਥੱਕ ਜਾਨਾਂ। ਸੋਚਦਾਂ, ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਦ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਾਂ। ਫਿਰ 'ਸੇਲ' ਬਾਰੇ ਲਾਲਚ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ। ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਜੋ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚੀਦਾ ਪਰ ਕਰੀਦਾ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਰਸਾਲੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ।'' ਫਿਰ ਦੱਸਦਾ: ''ਦੁਕਾਨ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਫੱਸ ਗਿਆਂ। ਹੁਣ ਵੇਚਣੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਾਗ਼ਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣਾ। ਚਿੱਤ 'ਚ ਆਉਂਦਾ, ਚਲੋ ਚੰਗਾ, ਉੱਨੀ ਦੇਰ ਕਮਾਈ ਆਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਲੋਭ ਦੇ ਪੱਟੇ ਹੋਏ ਹਾਂ; ਲੋਭ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ, ਬਾਕੀ ਔਰਾਈਟ ਐ।''

ਅਸੀਂ ਬੀਚ 'ਤੇ ਜਾ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਆ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਥੱਕ-ਟੁੱਟ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਖਦਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢ ਬਾਰੇ ਬੋਲ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ: ''ਸਾਡੀ ਗੋਤ ਧੰਜਲ ਹੈ, ਪਿਤਾ ਤਖਾਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗਰੀਬੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਚਪਨ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਗੁਜ਼ਰਿਆ; ਘਰ 'ਚ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਨ।''

ਦੇਸ ਕਿਵੇਂ ਛੱਡਿਆ?

ਨਕੋਦਰ ਕਾਲਜ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ; 10 ਮੁੰਡਿਆਂ ਰਲ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨਿਕਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਦਸੇ ਮੁੰਡੇ ਇਕੱਠੇ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਯੂਨਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਏਥਨਜ਼ ਪੁੱਜੇ; ਰਾਹ 'ਚ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਨ, ਤੁਰਕੀ, ਬਲਗਾਰੀਆ ਗਾਹਿਆ; ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਤਜੁਰਬੇ ਹੋਏ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ, ਕੱਚਾ ਡਰਾਫਟ ਅੱਧ-ਪਚੱਧਾ ਲਿਖਿਆ ਪਿਆ, ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਹੋ ਗਏ, ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।''

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ: ''ਯੂਨਾਨ 'ਚ ਇਕ ਟਾਪੂ ਹੈ ਸਕਾਲਾਰੋਪੋ; ਉੱਥੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ਹੋਰ ਮੁੰਡੇ ਗੋਰੀਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਜਾਂਦੇ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਬਾਦ ਵਿਚ ਛੇ-ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਇਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੈਂ ਇਕੱਲੀ ਜਾਨ, ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਨਾ। ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਕਈ ਮਾੜੇ ਤਜੁਰਬੇ ਹੋਏ। ਸਾਡੇ ਬੌਸ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਾਮੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਦੁਰ-ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਉਜਰਤ ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਬੌਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਦ ਜਹਾਜ਼ ਇਟਲੀ ਪੁੱਜਾ ਉਦੋਂ। ਬੜੇ ਉਦਾਸੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਨ ਉਹ। ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਜਹਾਜ਼ ਖੜਾ ਰਿਹਾ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਬੜਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਕੇਸ ਲੜਿਆ। ਇਹ 1975 ਤੋਂ 1978 ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ।''

ਵਲਾਇਤ ਪੁੱਜਣ ਬਾਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦਾ: ''1978 'ਚ ਅਜੇ ਮੈਂ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਵਰਦਿੰਗ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਕੁੜਮਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਏਥੇ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਭਰਨੀ ਸੀ, ਸੋਚਿਆ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਕਿਤੋਂ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸੌਖਿਆਂ ਬਣੇਗੀ। ਮੈਂ ਸਾਈਪ੍ਰਸ 'ਚ ਜਾ ਕੇ 'ਚੀਜ਼' ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਜਰਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਲਦੀ 'ਫੈੱਡ-ਅੱਪ' ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹੀ ਯੂਨਾਨੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ 'ਚ ਜਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੁੱਜਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਯੂ.ਕੇ. ਅੰਬੈਸੀ ਵਾਲੇ ਟਾਲਮ-ਟੋਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਮੇਰਾ ਜਹਾਜ਼ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਸੀ ਜਦ ਸਾਈਪ੍ਰਸ 'ਚ ਯੂ. ਕੇ. ਅੰਬੈਸੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। 1981 'ਚ ਮੈਂ ਏਥੇ ਆਇਆ ਤੇ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ।''

ਸੁਆਲ: ''ਏਹੋ ਜਿਹੀ ਬਲਾਈਂਡ ਮੈਰਿਜ ਬਾਰੇ ਤੇਰਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ?''

ਦਰਸ਼ਨ: ''ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਣ, ਵਹੁਟੀ 'ਤੇ ਰੋਅਬ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਏਥੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ 'ਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਏਥੇ ਕੋਈ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਨੇ। ਬੱਚੇ ਵੀ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।''

ਸੁਆਲ: ''ਹੁਣ ਇਹ ਦੱਸ, ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਹੁਲੀਆ ਏਨਾ ਕਿਉਂ ਵਿਗਾੜ ਰੱਖਿਆ? ਗੱਲਾਂ ਤੂੰ ਏਨੀਆਂ ਸਿਆਣੀਆਂ ਕਰਦਾਂ, ਪਰ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਤੰਤ ਸੁੱਕ ਰਹੇ ਨੇ; ਤੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਉਨੀਂਦਰੇ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਦਿੱਸਦਾ। ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਤੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆ?''

ਉਹ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ: ''ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਮੈਂ ਦਿਨ ਭਰ ਕੰਮ 'ਚ ਖੁੱਭਾ ਰਹਿਨਾਂ। ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਕੋਕ ਪੀਵੀ ਜਾਈਦਾ, ਭੁੱਖ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੇਟ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਦਰਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੋਚਦਾਂ ਰੈਸਤਰਾਂ ਢਾਈ ਤੋਂ ਪੰਜ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਾਂ, ਰੋਟੀ ਖਾਵਾਂ, ਆਰਾਮ ਕਰਾਂ, ਪਰ ਨਹੀਂ...ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਾ। ਏਥੇ ਬੰਦੇ ਬੜੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨੇ।''

''ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਿਹਨੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ?''

ਦਰਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦਾ: ''ਲੇਖਕ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੇ। ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਲੇਖਕ ਬਣਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਵੱਧ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਇਹਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਕਿੰਨੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖ ਬੈਠਾ, ਨਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਂਦਾ, ਆਪਣਾ ਗਰੁਪ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਚੈਨ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਕਹੋ ਤਾਂ ਲੜਨ ਨੂੰ ਪੈਂਦਾ।''

ਸੁਆਲ: ''ਹਰਜੀਤ ਅਟਵਾਲ ਵੀ ਖ਼ੂਬ ਲਿਖਦਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਧੀਰ... । ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਨੇ ਸੈਲਫ਼-ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ।'' ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ: ''ਚੈਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ...।'' ਸੁਆਲ: ''ਯਾਨਿ ਕਿ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਆਪ ਪਾਤਰ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਨੇ।'' ਉਹ: ''ਇਹਦਾ ਨਿਰਣਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬੌਧਿਕੀ ਮਖੌਟਿਆਂ ਨੇ ਕਰਨਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ, ਜਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ। ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।'' ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁਨਾਂ ਸੰਕਟ ਬਾਰੇ। ਉਹ: ''ਜਿਵੇਂ ਆਮ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਹੜਾ ਘਰ ਖਰੀਦਦਾ, ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਦ ਉਹੀ ਨਿੱਕਾ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗਦਾ। ਵੱਡਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਹੋਰ...। ਇੰਡੀਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸੋਚਦਾ ਇਕ ਘਰ ਉੱਥੇ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਏਦਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਂਦਾ।'' ਸੁਆਲ: ''ਏਥੇ ਆਪਣਾ ਬੰਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਕਦ ਹੈ?'' ਦਰਸ਼ਨ: ''ਜੁਆਬ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਣਾ। ਬੌਧਿਕੀ ਮਖੌਟਾ ਪਹਿਨੀ ਏਨੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੋ, ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਣਾ। ਮੈਂ ਤਦ ਹੀ ਮਖੌਟਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਲੱਭਣ ਲੱਗਦਾ ਜਿਹਦਾ ਉੱਤਰ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪ ਸੁਆਲ ਬਣਿਆ ਪਿਆ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ: ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਜੋ ਹਨ ਉਹ ਦਿੱਸਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਲੇਖਕ ਵੀ ਬੰਦੇ ਹੀ ਨੇ।''

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਵਾਪਿਸ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦਾ, ''ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਲਿਟਲ ਹੈਂਪਟਨ ਨਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੋਂ ਲੰਡਨ ਲਈ ਗੱਡੀ ਫੜ ਲੈਣਾ।'' ਉਹਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ। ਉਹਦੀ 'ਫਿੱਸ਼-ਐਂਡ-ਚਿੱਪਸ' ਦੁਕਾਨ ਦੇਖ ਲਵਾਂਗਾ; ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲੀ ਹੋਈ ਮੱਛੀ ਖਾਵਾਂਗਾ, ਇਹਦੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਂਗਾ।

ਰਾਹ 'ਚ ਉਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬੋਲਦਾ: ''ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ 'ਚ ਪਾਰਟ-ਟਾਈਮ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਪਾਕਿਟ ਮਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਮੁੰਡਾ ਤੇਜ਼ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਹੀਨ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਉਹਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਫ਼ਿਕਰ ਰਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿਤੇ ਡਰੱਗਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਏ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਜਿਹਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਕੈਨੇਬੀਜ਼ ਲੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬੜੀ ਟੈਂਸ਼ਨ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕੋਈ ਗਰਲ ਫਰੈਂਡ ਬਣਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਦਤ ਬਦਲ ਜਾਵੇ। ਉਹਨੇ ਗੋਰੀ ਫਰੈਂਡ ਬਣਾਈ; ਕੁੜੀ ਨੇ ਡਰੱਗ ਦੀ ਆਦਤ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ। ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ 14 ਸਾਲਾਂ ਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਹੋਣ ਦਾ ਬੜਾ ਫ਼ਖਰ ਹੈ।

ਗੱਲ 'ਚ ਖੰਡਾ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਦਾ ਲੋਗੋ ਪਾਉਂਦਾ। ਉਹਨੇ ਢੋਲ ਵਜਾਣਾ ਸਿਖਿਆ। ਪਰ ਜ਼ਿਹਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਹੁਣ ਏਥੋਂ ਦੇ ਨੇ। ਘਰ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੋ, ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ, ਐਵੇਂ ਸਤਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਕਤੀ। ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਗੋਰੇ ਨੇ। ਬੇਟੀ ਕੱਲ੍ਹ ਲੰਡਨ ਗਈ, ਰਾਤ ਆਈ। ਹੁਣ ਵੱਡਾ ਮੁੰਡਾ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਹੌਲੀਡੇਅ 'ਤੇ ਜਾਣਾ, ਸੌ ਪੌਂਡ ਦੇ ਕੇ ਆਇਆਂ। ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਮੁੰਡਾ ਆਉਂਦਾ ਮੰਗਲਵਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁੜੀ ਵੀਰਵਾਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਪੌਂਡ ਘੰਟੇ ਦੇ ਦੇਨਾਂ; ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਖਰਚਾ: ਕਾਰ-ਪੈਟਰੋਲ, ਮੋਬਾਈਲ ਦਾ ਬਿੱਲ, ਹੋਰ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਖੁੱਭੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਦੂਜੇ ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ...ਏਦਾਂ ਦੀ ਹੈ ਏਥੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ।''

ਫਿਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ: ''ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫ਼ਿਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਡਰੱਗਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਮੇਰੀ ਵਾਈਫ ਦੀ ਮਾਸੀ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਡਰੱਗਾਂ ਕਰਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਕੈਨੇਬੀਜ਼ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ ਅਸਰ ਵਾਲੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਦਿਲ ਕਰਦਾ...ਇਹਦਾ ਅਗਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ ਕਿ ਗੈਸ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਗੈਸ 'ਤੇ ਸੀ। ਕਬਰਾਂ 'ਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ, ਕਹਿੰਦਾ: ਕਬਰਾਂ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਦਿੱਸਦੇ ਆ। ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ।''

ਅਸੀਂ ਨਿੱਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਿਟਲ ਹੈਂਪਟਨ ਪੁੱਜਦੇ ਹਾਂ। ਬੜਾ ਚੁੱਪ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਇਹ। ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ, ਬੇਆਵਾਜ਼। ਵਲਾਇਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਗਾਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ? ਲੋਕ ਬੇਆਵਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਹਨ?

ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੱਜਦੀ ਠੱਗੀ

ਰਮੇਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ

ਠੱਗਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ੀ, ਬਹੁ-ਧਰਮੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਠੱਗਾਂ ਦੇ ਹਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜ਼ੁਬਾਨ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਠੱਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮਹਿਜ਼ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲਗਭਗ 38 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਠੱਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਰੀਲ ਵਾਂਗ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ।

ਘਟਨਾ 1972 ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਰੇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਮੱਝ, ਗਾਂ ਪਾਲਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਇਕ ਫੁੱਫੜ ਮੱਝਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪਾਰਖੂ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਮੱਝਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਉਸਦੇ ਕੋਈ ਮੱਝ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਉਂਦੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਧੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਇਸੇ ਭਾਲ 'ਚ ਲੰਘ ਗਈਆਂ। ਘਰ ਅੰਦਰ ਦੁੱਧ ਦੀ ਤੋਟ ਕਰਕੇ ਘਰੇ ਛੇਤੀ ਮੱਝ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਆਖਦੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸ ਪਾਈ ਕਿ ਬੁਢਲਾਡੇ ਦੀ ਮਾਲ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਮੱਝ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੁੱਫੜ ਨੂੰ 40 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਲਿਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਉੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰ-ਘੇਰ ਕੇ ਕੁੱਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਾਲਮੰਡੀ 'ਚ ਵੜ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀ 'ਚ ਵੜਦੇ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਚੰਗੀ ਝੋਟੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਦੇਸੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਝਗੜਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮੱਝ ਨੀ ਦੇਣੀ, ਜੱਟ ਭਾਈ ਚਾਹੇ ਪੰਜਾਹ ਘੱਟ ਦੇ ਦੇਵੇ।' ਅੱਗੇ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਹ ਚੱਕ ਪੈਸੇ ਮੈਨੂੰ ਮੱਝ ਦੇ ਤੈਂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ, ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਚੱਕ ਮੈਨੂੰ ਗੱਡੀ ਭਰਨ ਦੇ।' ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਬੰਦਾ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ-ਮੇਰੀ ਬਾਲਟੀ ਦਿਓ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਐ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਦੁੱਧ ਡੋਲ੍ਹ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਬਾਬਤ ਨਾ-ਸਮਝ ਸੀ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਮੇਰਾ ਫੁੱਫੜ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਗੀ ਭਾਈ। ''ਹੋਣੀ ਕੀ ਐ ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਇਸਨੇ ਸਾਈ ਦੇ ਕੇ ਧਾਰ ਕੱਢ ਲੀ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਮੈਂ ਨੀ ਇਸਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਮੱਝ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਘੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।''

ਇਕ ਦੋ ਨੇ ਹਾਂ 'ਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਈ। ਕਦੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਦੁੱਧ ਡੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਫੁੱਫੜ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ 950 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਮੱਝ ਲੈ ਲਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਚੀ ਵੀ ਨਾ ਕੱਟਣ ਦਿੱਤੀ।

ਮੱਝ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਪਸ ਚਲ ਪਏ ਤਾਂ 10 ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੁਰਨ ਮਗਰੋਂ ਮੱਝ ਦਾ ਕੱਟਰੂ ਰਾਹ 'ਚ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਕੱਲੀ ਮੱਝ ਲੈ ਕੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਥਣੇ ਅਲੀਸ਼ੇਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਧਾਰ ਕੱਢਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੱਝ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਥਣ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਮੱਝਾਂ ਦੇ ਪਾਰਖੂ ਫੁੱਫੜ ਨੂੰ ਠੱਗ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੱਟਰੂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੱਝ ਦਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੱਝ ਲੈ ਕੇ ਲਹਿਰੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਪ ਸੁੰਘ ਗਿਆ। ਬਥੇਰੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਪਰ ਜਮਾਂਦਰੂ ਮਰੇ ਥਣ ਕਿੱਥੋਂ ਚਾਲੂ ਹੋਣ। ਮੇਲਾ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਚੱਲਣ ਕਰਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਠੱਗਾਂ ਨੂੰ ਭਾਲਣ ਵੀ ਗਏ ਪਰ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਤੇ ਐਨਾ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਤਰਕ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਤੋਲਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਖਰੀਦਣ ਲੱਗਿਆ।

ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਘਟਨਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ਜ਼ਹਿਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਪੰਡਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਇਕ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਾਂਝ ਸੀ। ਇਕ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਂ ਉਹ ਆਉਣਗੇ ਜਾਂ ਅਸੀਂ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਆਉਣਾ ਨਾ ਆਉਣਾ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਉਹ ਰੁਸੇਵੇਂ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਇਕ ਵਾਰ ਲਹਿਰਾ ਤੋਂ ਪੱਖੋ ਕਲਾਂ (ਬਰਨਾਲਾ) ਮੱਝ ਛੱਡਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵਾਹਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਪੈਦਲ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਭੀਖੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਆਥਣ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਮੱਤੀ ਪਿੰਡ ਠਹਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਉਥੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਥਣ ਨੂੰ ਮੱਤੀ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ 'ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ' ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੰਡਤਾਂ ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਸਾਗ, ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਵੇਂ ਬਿਸਤਰੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਥਕਾਵਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੱਖੋਂ ਕਲਾਂ ਭੂਆ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਰਾਤ ਮੀਰ ਆਲਮ ਦੇ ਘਰ ਕੱਟੀ ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਗੰਗਾ ਜਲ ਨਾਲ ਨਹਾਉਣ ਜਾਂ ਹਰਿਦੁਆਰ ਜਾ ਕੇ ਨਹਾਉਣ ਦੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਵੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦਾਂ ਪਰ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ! ਗੁਆਂਢਣਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸ਼ੂਕਾਂ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਓ ਗਾਇਕੋ/ਗੀਤਕਾਰੋ

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ*

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ

ਜੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਟੰਡਾ ਤੁਹਾਡੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਵੱਲ ਮਾੜੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖੇ, ਉਹਨੂੰ ਭੈਣ ਸਮਝਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਪਟੋਲਾ' ਆਖੇ, ਜਣੇ-ਖਣੇ ਨੂੰ ਕਹੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਤਾਂ ਨਿਰੀ ਪਟਾਕਾ ਏ, ਉਹਨੂੰ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ...ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ? ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਹੀ ਮਾਰੋਗੇ। ਜਿਹੜਾ ਗੁਆਂਢੀ ਨਾਲ ਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਵੱਲ ਮਾੜੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਤੱਕਦੈ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਕਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਕੀ-ਕੀ ਗੁੱਲ ਖਿਡਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੰਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਭੂੰਡ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਛਿਤਰੌਲ ਵੀ ਫਿਰ ਜਾਂਦੈ।

ਸਿਆਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਸਭ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ...ਜੇ ਕੋਈ ਉਸ ਵੱਲ ਮਾੜੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕੀਦਾ ਹੈ...ਸਭ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਸਮਝੀਦਾ ਹੈ...ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਤਕਾਉਣਾ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ...ਜਿਹੜਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ...ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੀ ਸੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਏ...।' ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿੰਡ ਪਰਿਵਾਰ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦੈ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦੈ।

ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਸਾਡੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗੀਤਘਾੜਿਆਂ ਅਤੇ ਬੇਸੁਰੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ 'ਮਾਸ਼ੂਕਾਂ' ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖਦੇ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਰੱਬ ਜਾਣਦੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੈ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੇ ਯਾਰ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਕਰਦੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੜਿੰਨਵੇਂ ਮਾਰ ਕੇ ਗਿਣਤੀ ਭੁੱਲ ਜਾਈਏ ਤੇ ਸੌ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁੜ ਪਹਿਲੀ 'ਤੇ ਆ ਜਾਈਏ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਲੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਮਕੇ ਦੀ ਬੋਤਲ ਵਰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁੱਟ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ, ਹੁਸਨ ਦੇ ਦਗ-ਦਗ ਕਰਦੇ ਸੂਰਜ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਲੋਚਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਗੁਆਂਢ ਦੀ ਹਰ ਕੁੜੀ, ਪਿੰਡ-ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹਰ ਧੀ-ਭੈਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਵੱਕੜੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਦੇਵੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਪੀਂਘਾਂ ਝੂਟਦੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੇਰੀ ਹਾਂ ਤੇ ਤੇਰੀ ਹੀ ਰਹਾਂਗੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਨਸਾਂ ਵੱਢ ਕੇ ਇਹ ਕੁੜੀ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਜਾਨ ਦੇ ਦੇਣਗੇ, ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਘਬਰਾਉਣਗੇ ਤੇ ਨਹਿਰ 'ਚ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਭੋਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਗੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੰਡਰ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਨੇ, ਕਦੇ-ਕਦਾਈ ਆਲੇ ਦੁਆਲਿਓਂ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੜਿੱਕਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਦਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਿੱਸਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ 'ਬੰਦੇ ਖਾਣੀਆਂ' ਕਹਿੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸੌ ਕੁ ਗਜ਼ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪੀਂਘ ਝੂਟਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੁੜੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਪੁਲਿਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅੱਠ-ਦਸ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਫ਼ਾ ਦਫ਼ਾ ਕਰਾਇਆ।

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਕੰਧ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਗਾਇਕਾਂ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ 'ਖੇਹ' ਖਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਿਕਰ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਾਡੀ ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਜਾਵੇਗਾ...ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁੱਝ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।

ਇੱਕ ਗਾਇਕ ਤਾਂ ਏਨੀ ਨੀਚ ਸੋਚ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਕੋਲ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੈ, 'ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਘਰ ਆਈ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਪੇਚਾ ਪਾਓ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਘੱਟ ਦੀ ਉਮਰ ਕੁੜੀ ਨਾਲ...ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਹੀ ਨੇ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਸਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਦੀ-ਗਿਲਦੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਬਾਲੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅੱਠ-ਦਸ ਸਾਲ ਰੁਕ ਕੇ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਓਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ...।'

ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਗਾਇਕ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਂਢ ਵਸਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਪੇਚਾ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਦੱਸਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਾਇਕਾਂ 'ਤੇ ਛਿੱਤਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਫੇਰਦੇ? ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਗੀਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰਹਿੰਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ 'ਹੁਸਨ ਦੀ ਮਟੀ' ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਦੇ ਅਜਿਹੀ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਗੀਤਕਾਰ ਜਾਂ ਗਾਇਕ ਦੇ ਤੌਣੀ ਲਾਈ ਹੋਵੇ। ਸਗੋਂ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਡੀ.ਜੇ. 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਗੀਤ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਨੱਚ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੁੜੀ ਕਿਹੜਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦਿਸਦੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗੈਰਤ ਦੇ ਪੁੰਜ ਹਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ ਵੱਲ ਜਿਹੜਾ ਮਾੜੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ

ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ

ਕਦੇ ਬਖਸ਼ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਾਂ, ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵੀ ਸਭ ਨੂੰ 'ਭੈਣ-ਭੈਣ' ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਥੱਕਦੀਆਂ, ਪਰ ਅੱਜ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਡੀ ਗੈਰਤ ਨੂੰ? ਅਸੀਂ ਏਨੇ ਬੇਅਕਲੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਗਾਇਕ, ਗੀਤਕਾਰ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੈਸਿਟਾਂ ਵਿਚ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ 'ਛੱਡੋ ਪਰ੍ਹਾਂ' ਵਾਲੇ ਫਾਰਮੂਲੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ

ਹੈ...ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ...ਸਾਡੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੁੱਧ 'ਚ ਨੀਂਦ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਪਿਲਾ ਦੇਣਾ ਤੇ ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਮੇਰੀ ਬੁੱਕਲ 'ਚ ਕੱਟਣੀ...ਤੇ ਅਸੀਂ ਬੇਗੈਰਤ ਨਾ ਹੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਗਲ਼ 'ਚ ਹੱਥ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ-ਤਾਏ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਕੀ ਸਕੇ ਹੋਣਗੇ!

ਦਰਜਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਗੁਆਂਢਣ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ...ਗੁਆਂਢਣ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਬਦਲੇ ਪਾਣੀ ਪੀ-ਪੀ ਭੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ...ਗੁਆਂਢਣ ਨੂੰ 'ਬੇਵਫ਼ਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਰਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਢੋਈ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਗਾਇਕ ਦਾ ਗੀਤ ਆਇਆ ਸੀ, 'ਆਜਾ ਆਜਾ ਨੀਂ ਪੜੋਸਣੇ...' ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਭਲਾ ਕੀ ਕੱਢਿਆ? ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਵੋ, ਉਹ ਕਹੇਗਾ, 'ਜਿਵੇਂ ਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਮੈਂ ਗਾ ਦਿੱਤਾ...।' ਜੇ ਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹੇਗਾ, 'ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਭੈਣਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ...ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ...ਮੈਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਆਈਡੀਆ ਸੁੱਝਾ...ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਝਰੀਟ ਦਿੱਤਾ।'

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇੱਕ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, 'ਤੁਹਾਡਾ 'ਗੁਆਂਢਣ' ਵਾਲਾ ਗੀਤ ਬੜਾ ਮਕਬੂਲ ਹੋਇਆ ਸੀ...ਜੀਹਦੇ ਬਾਰੇ ਗਾਇਆ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਖੱਬੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਸੀ, ਸੱਜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ, ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ...?' ਉਹ ਨੇ ਖੱਬਾ ਕੰਨ ਖੁਰਕਦਿਆਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, 'ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੂਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ...ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹੈ...ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਹੁੰਦਾ-ਵਾਪਰਦੈ, ਉਹ ਗੀਤ ਬਣ ਜਾਂਦੈ...।' ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਇਆ...ਜਿਹੜੀ ਦੋ ਕੁ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ...ਕੁੜੀ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਕਦੇ ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵੜ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਕਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਘਰ...।' ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਈ ਥਾਂ ਉਹ ਭੜਕਿਆ, 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਵਾਲ ਦੀ ਖੱਲ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਆਦਤ ਐ...।'

'ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਕੋਠੇ ਉਤੇ ਆਜਾ ਗੋਰੀਏ ਨੀਂ ਚੰਨ ਚੜ੍ਹਿਆ...' ਗੀਤ ਦੇ ਅਰਥ ਕੱਢੋ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹੀ ਜਾਪਦੈ ਕਿ ਗਾਇਕ ਉਸ ਸਿਰਫਿਰੇ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਿਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਗੁਆਂਢ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਭੈਣ ਸਮਝਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਨ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਵਿਚ ਛੱਤ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਐਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪੀਂਘ ਝੂਟਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਅਭੁੱਲ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਗੁਆਂਢਣ ਉਸ ਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਘਰਦਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰ ਦੇਵੇ।

'ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣੀ ਗੁਆਂਢਣੇ ਤੇਰੀ ਨੀਂ ਕੰਧ ਉਤੇ ਰੱਖ ਕੈਮਰਾ' ਗੀਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢੋ? ਜੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਗੁਆਂਢੀ ਆਸ਼ਕ ਗੁਆਂਢਣ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰੇ 'ਚ ਕੈਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖੀਆਂ ਭੰਨਾਂਗੇ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਭੂੰਡ ਆਸ਼ਕ ਦੇ ਜੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਾ ਧਰੀਆਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਹ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਆਂਢਣ ਧੀ-ਭੈਣ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਵੀ ਖਿੱਚ ਸਕਦਾ ਹੈ!

'ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਆ ਜਾਈਂ ਹਾਣਦਿਆ' ਤੇ 'ਮੁੰਡਾ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦਾ ਬਨੇਰੇ ਉਤੇ ਅੱਖ ਮਾਰਦਾ' ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਗੀਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁੜੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕੁੜੀ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ਕ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਘਰ ਆ ਜਾਵੀਂ, ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੰਮਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਬੇਗਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਲਗਾ ਲਵੋ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੱਖ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਗੀਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕਾ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਮਝਦਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖੁਦ ਹੀ ਸੋਚੋ। ਅੱਖ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਚੋਰ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਲੱਡੂ ਫੁੱਟ ਰਹੇ ਨੇ।

'ਮੇਰੀ ਨਖਰੋ ਗੁਆਂਢਣ' ਗੀਤ ਵਿਚ ਨਾਲ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਨਖਰਿਆਂ ਪੱਟੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਖਰੀ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰ ਰਹੀ ਤੇ 'ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਾਲੀ ਬਾਰੀ, ਕਦੇ ਅੱਧੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕਦੇ ਸਾਰੀ' ਗੀਤ ਵਿਚ ਮੁੱਛ ਫੁੱਟ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਪੇਚਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੀਤ ਸੁਣ ਕੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਣਸੁਣੇ ਕਰੀ ਜਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਨਿਕਲਣਗੇ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਲਾਉਣ ਪਵੇਗਾ।

ਗੈਰਤਮੰਦ ਪੰਜਾਬੀਓ, ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰ ਰਹੇ ਓ...ਹੋਸ਼ ਕਰੋ...ਤੁਸੀਂ ਗੁਆਂਢੀ ਗੀਤਕਾਰ ਤੇ ਗਾਇਕ ਕੋਲੋਂ ਨੱਕ ਨਾਲ ਲਕੀਰਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਢਵਾਉਂਦੇ, ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੋਚ ਰਹੇ ਓ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲੈ-ਲੈ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਨਾ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਅੱਗੇ ਆਓ।

*ਫੋਨ:98141-78883

ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ

(ਸਫਾ 25 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਤੇ ਜੱਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾਵੇ ਉਹਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਘੁਲਣ ਵਾਲੇ ਅੰਨਦਾਤੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਉਹਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਜੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਅਲਗ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੱਟ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਫਾਹੇ ਕਿਉਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਮੱਛੀ ਛੋਟੀ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਨਿਗਲਣ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਟੁੱਟੀ ਨਹੀਂ। ਜੈਲਦਾਰੀਆਂ, ਲੰਬੜਦਾਰੀਆਂ, ਜਗੀਰਦਾਰੀਆਂ, ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਜਮੀਨ ਦੀ ਘੱਟੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਨ ਵੀ ਨਾਲ ਕਮਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਬਾਣੀਏ ਵਰਗੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਟੋਲਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੱਧ ਵਰਗ ਜਾਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਜਾਂ ਜੱਟ ਹਲ ਦਾ ਮੂੰਨਾ ਛੱਡ ਕੇ ਟਰੈਕਟਰ ਮਗਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਜਮੀਨਾਂ ਉਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਉਧਰ ਜੱਟ ਨੇ ਜੱਟ ਢਾਹ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਦੀਆਂ ਫਾਇਨਾਂਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਜੱਟਾਂ ਨੇ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ, ਅੰਨਦਾਤੇ ਦੀ ਜੂਨ ਨਰਕ ਬਣ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਣੀਆ ਜਾ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਜੱਟ ਨੂੰ ਕਰਜਾ ਦੇਂਦਾ ਸੀ, ਕਦੇ ਵੀ ਜੱਟ ਨੇ ਫਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਕ ਫਸਲ ਮਰ ਵੀ ਗਈ ਤਾਂ ਲਾਲਾ ਘਰੇ ਆ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਂਦਾ ਸੀ, ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਗੱਲ ਕਿਹੜੀ ਏ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਲੈ ਲਓ, ਐਤਕਾਂ ਫਸਲ ਮਰ ਗਈ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਹੋ ਜੂ ਫੇਰ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ। ਇਉਂ ਜੱਟ, ਬਾਣੀਆ ਤੇ ਆੜ੍ਹਤੀਆ ਕੱਠੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਬੈਂਕਾਂ ਵਰੰਟ ਕੱਢ ਦੇਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਪੁਲਿਸ ਘਰੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰਦੀ ਐ, ਤੁਰਲੇ, ਫਰਲੇ, ਲੜ ਲਮਕਾਉਣ ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਚਾਦਰੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਾਗੀ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਹੱਦ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਐ ਜਦੋਂ ਫਾਇਨਾਂਸ ਕੰਪਨੀ ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਕਰਜਾ ਵਸੂਲਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ ਕਿ ਫਸਲ ਮਰ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜੱਟ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਣੀਏ ਵਾਲੀ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਸਗੋਂ ਕਹੇਗਾ- ਪੈਸਾ ਮੋੜਨਾ ਕਿ ਨਹੀਂ ਆਹ ਰਫਲ ਵੀਹ ਦੀਂਦੀ ਐ ...ਦੀ ਲੰਘਾ ਦਿਆਂਗੇ...ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਪੈਸੇ ਨਾ ਮੋੜੇ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਚੁੱਕ ਲਿਜਾਵਾਂਗਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੇਰੀ ਤੀਵੀਂ...।' ਤੇ ਫਿਰ ਆਹ ਸਥਿਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਸਲਫਾਸ ਲਿਆਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਫਾ ਪੱਖੇ ਨਾਲ ਬੰਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਦੋ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਨੇ ਕਿ ਜੱਟ ਨੇ ਕਰਜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਕਾਰ ਲੈ ਦਿੱਤੀ ਐ ਜਾਂ ਵਧੀਆ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ। ਸਮਾਜ 'ਚ ਨੱਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਧੀ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸ 'ਚ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਪੈਸਾ ਹੜ੍ਹਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਮੋੜਨੀਆਂ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਮੀਨ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਲਈ ਏਜੰਟ ਦੀ ਜੇਬ ਭਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾ ਜਮੀਨਾਂ ਬਚੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਪੁੱਤ ਬਾਹਰ ਗਏ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖਿਓ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾੜਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਸਤਾਈਆਂ ਧੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਜੱਟ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੱਬਰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੇ ਲਾਲਚ 'ਚ ਧੀ ਤਾਂ ਮੋਟਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਠੱਗ ਲਾੜੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਲਈ ਪਰ ਨਾ ਬਾਸ ਰਿਹਾ ਨਾ ਬੰਸਰੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਜੱਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬੜੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ, ਉਹ ਨਾਂ ਦਾ ਜੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਦੇ ਸੀਰੀ ਜਾਂ ਗੋਹਾ ਕੂੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਵਿਗੜੀ ਔਲਾਦ ਵੱਲ ਵੇਖ ਵੇਖ ਝੂਰ ਰਿਹੈ, ਜੱਟੀ ਭੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਕੀਹਦੇ ਲਈ ਜਾਵੇ, ਜਮੀਨ ਤਾਂ ਬਚੀ ਹੀ ਨਹੀਂ? ਗਿੱਟੇ ਲੱਗੇ ਜਾਂ ਗੋਡੇ ਪਰ ਜੱਟ ਨੂੰ ਇਕ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ ਤੇ ਦੂਜਾ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਵਿਗਾੜੀ ਔਲਾਦ ਨੇ। ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਇਵੇਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਜੱਟ ਦੇ ਘਰ ਹੁਣ ਆਸ਼ਕ ਜਾਂ ਲਫੰਗੇ ਪੁੱਤ ਹੀ ਜੰਮਦੇ ਹੋਣ? ਲਗਦਾ ਨ੍ਹੀ ਗੀਤਾਂ ਨੇ 'ਜੱਟ ਦੀ ਜੂਨ ਫਿਰ ਬੁਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ?'

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਿਲ 'ਚ ਦਲੀਲ ਧਾਰਦਾ
ਝੱਲਣਾ ਨੀ ਰੋਅਬ ਗੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ
ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ ਬਹਿ ਕੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੇ
ਸੂਰਮੇ ਨਾ ਕਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਾਰਦੇ
ਸੂਰਮਿਓਂ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾ ਲੋ ਵੈਰੀ ਨਾ ਕੁਸਕੇ
ਭੁੰਨਣੇ ਨੇ ਗੋਰੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਸ-ਘੁੱਸ ਕੇ
ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਪਾ ਕੇ ਗਿੱਦੜ ਵੰਗਾਰਦੇ
ਸੂਰਮੇ ਨਾ ਕਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਾਰਦੇ
ਮਿਲਣਾ ਸਕੂਨ ਓਵਾਇਰ ਤਾਈਂ ਵੱਢ ਬਾਈ
ਕਰਨੇ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਗਾਟੇ ਧੜੋਂ ਅੱਡ ਬਾਈ
ਫਿਰਦੇ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਮਾਰਦੇ
ਸੂਰਮੇ ਨਾ ਕਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰਦੇ
ਕੱਫਣ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਚੱਕ ਲਉ ਬੰਦੂਕਾਂ ਨੂੰ
ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਹੱਸੇ ਸੁਣ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੀ ਕੂਕਾਂ ਨੂੰ
ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਫਿਰਦੇ ਲਗਾਤੇ ਲਲਕਾਰਦੇ
ਸੂਰਮੇ ਨਾ ਕਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਾਰਦੇ
ਗੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕਰੀ ਹਿੰਦੋਂ ਨਾ ਜੇ ਸਾਫ ਬਈ
ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜੀ ਸਾਨੂੰ ਕਰੂ ਨਾ ਮਾਫ ਬਈ
ਜਰਗ ਦੇ ਭੋਲਿਆ, ਨਾ ਸੌਦੇ ਹੁਣ ਪਿਆਰ ਦੇ
ਸੂਰਮੇ ਨਾ ਕਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰਦੇ।

-ਭੋਲਾ ਜਰਗ ਵਾਲਾ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ)

ਮੈਂ ਜੱਟ ਯਮ੍ਹਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ, ਓ ਰੱਬਾ....

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ 'ਹੀ ਮੈਨ' ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਜਲਵਾ ਅੱਜ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ (32) ਨੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇਥੇ ਇਕ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਆਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦਿਲਰੂਪ ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਇਥੇ ਸਿਰਫ ਧਰਮ ਭਾਅ ਜੀ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਘਟੀ ਹੈ?

ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਹੋਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਲੈ ਗਏ, ਸਿਰਫ ਨਸ ਵਿਚ ਖਿਚਾਅ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਮੀਰ ਕਾਰਨਿਕ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਗਰਮ ਧਰਮ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਪਰਤ ਕੇ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ।

ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੱਬ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਵਰਗਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਧਰਮ ਭਾਜੀ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਯਾਰ ਬੇਲੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਜ਼ਾ ਮੁਰਾਦ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਹਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ। ਇੰਨੇ ਜਾਨਦਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ 1997 ਤਕ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਐਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈਫ ਟਾਈਮ ਅਚੀਵਮੈਂਟ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ।

ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਵਿਆਹ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ। ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਦਤ, ਨਕਲ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਦਰਿਆਦਿਲੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਸੰਘਣੀ ਧੁੰਦ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਸਕਿਆ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਲਈ 40 ਕੋਰਸ ਨ੍ਰਿਤਕਾ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਪੁੱਜਣਾ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਮੀਰ ਘਬਰਾ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਰੱਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਪਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਨਾਚ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਫਿਟਨੈਸ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਧਰਮਿੰਦਰ 74 ਸਾਲ ਦੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਹੋਟਲ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਤੀਸ਼ ਹਿਰਾਨੀ ਮੁਤਾਬਕ ਧਰਮਿੰਦਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੋ ਘੰਟੇ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੂੰਗੀ ਦੀ ਦਾਲ, ਮੇਥੀ ਤੇ ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਛਕਦੇ ਹਨ। ਧਰਮਿੰਦਰ 'ਯਮ੍ਹਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ' ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਹੋਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ''ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।''

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ 'ਤੇ ਲੱਟੂ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਧੜਕਣ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੀ ਫਿਦਾ ਹੈ। ਤਦੇ ਤਾਂ ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬਿਲਬੋਰਡਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਹੀ ਉਹ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਮੁੱਖ ਕੱਪੜਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕੰਪਨੀ ਫਿਰਦੌਸ ਲਾਅਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੂੰ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ 'ਚ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ 'ਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੰਪੇਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਰੀਨਾ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੁਬਈ 'ਚ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ 'ਚ ਬੇਬੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਪਾਈ ਦਿਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਐਡ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਮਕਬੂਲ ਹੈ।

ਪ੍ਰੈਸਟੀਜ਼ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਐਡ ਏਜੰਸੀ ਲਈ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾ ਦੀ ਤਾਕ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ 4 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਦਾ ਆਪਣੇ ਇਕ ਕੁਇਜ਼ ਸ਼ੋਅ 'ਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬੱਚਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵਰਤੋਂ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਂ-ਧੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪਰਦੇ 'ਤੇ

ਫ਼ਿਲਮ ਕਲਾਕਾਰ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਟੈਗੋਰ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਸੋਹਾ ਖ਼ਾਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗੀ।

'ਲਾਈਫ ਗੋਜ਼ ਆਨ' ਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਓਮਪੁਰੀ ਅਤੇ ਗਰੀਸ਼ ਕਰਨਾਡ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਪਤੀ ਵਿਚਾਲੇ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਮੋੜ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਸੋਹਾ ਅਲੀ ਖ਼ਾਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਦਕਿ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਗਰੀਸ਼ ਕਰਨਾਡ ਨੇ।

ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਸ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਵਿਚ ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਭੂਮਿਕਾ ਚੁਣਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰਵਾਇਤੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੇਵਲ ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਜਦ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਵਧੀਆ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਕਨੀਕ ਆਧੁਨਿਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਟੁੰਬਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਵ ਉਭਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਚੰਗੇ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਸੋਹਾ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਬਾਰੇ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਕਿਰਦਾਰ ਅਸੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੋਹਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਕਾਫੀ ਖੁਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਕਿੱਸ ਕਰਦੇ ਵੇਲੇ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਨਰਵਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਕਾਫੀ ਸਫਲ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਵੀ 58 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕੈਟਰੀਨਾ ਤੇ ਰਣਬੀਰ ਦਾ ਸਕਰੀਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲਾ ਰਾਜ਼

ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ-ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰੇਮਕਥਾ 'ਅਜਬ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਗਜ਼ਬ ਕਹਾਣੀ' ਦੇ ਸੈਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ 'ਰਾਜਨੀਤੀ' ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਰਣਬੀਰ ਦੀ ਗਰਲਫ੍ਰੈਂਡ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੂਕੋਣ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪਾਰਾ ਕੁਝ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਵੇਂ ਕੈਟਰੀਨਾ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਦੋਵੇਂ 'ਇਕੱਲੇ' ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਰਸਾਲੇ ਨੇ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੈਟ ਰਣਬੀਰ ਕੋਲ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਈ ਸੀ।

ਜਿਥੇ ਉਹ ਸਾਜਿਦ ਨਾਡੀਆਡਵਾਲਾ ਦੀ 'ਅਨਜਾਨਾ ਅਨਜਾਨੀ' ਲਈ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਜ਼ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਹ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਆ ਗਈ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਘਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨਾਲ ਲੈਂਡਲਾਈਨ ਤੋਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨੂੰ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਲਮਾਨ ਨੂੰ) ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕੈਟ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਪਰ ਰਣਬੀਰ ਉਥੇ ਹੋਰ ਢਾਈ ਮਹੀਨੇ ਟਿਕਿਆ ਰਿਹਾ। ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਜੁਦਾਈ ਬੜੀ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਟ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਾਰ ਵੀ ਰਣਬੀਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਮਰੀਕਾ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੈਟ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਦੇ ਗਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ ਇਕ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਡਰ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਸਾਰੇ ਥਾਈਂ ਫੈਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਐਕਟ੍ਰਿਸਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬੋਲਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਮਨਾਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੇ। ਫਿਰ ਹੁਣ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਯੂਨਿਟ ਆ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਵਾਪਸੀ ਪਿਛੋਂ ਰਣਬੀਰ ਅਕਸਰ ਕੈਫ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜੋੜੀ ਨੇ ਹੁਣ ਇਕੱਠਿਆਂ ਤੀਜੀ ਫ਼ਿਲਮ ਸਾਈਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ

''ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਾਲੇ ਦੁਵੱਲੇ ਹਾਂਦਰੂ ਸੰਬੰਧ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਸਿਨੇਮਾ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਅਹਿਮ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਤ ਹੀ ਦਿਲ ਦੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।'' ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਰਾਣੀ ਮੁਖਰਜੀ ਦਾ, ਜੋ 2010 ਭਾਰਤੀ ਫ਼ਿਲਮ ਮੇਲੇ 'ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਐਂਡ ਬਿਔਂਡ' 'ਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣ ਕੇ ਸਿਡਨੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਨੇਮਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਰਵਾਇਤਾਂ, ਮਾਨਵੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਲੋਕ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਧੀਆ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਸਕਣਗੇ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਨਸਲਵਾਦ 'ਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਫ਼ਿਲਮ 'ਚ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗੀ, ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੰਗੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਫ਼ਿਲਮ 'ਚ ਉਹਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਚੰਗੀ ਹੈ ਤੇ ਨਸਲਵਾਦ ਸੰਬਧੀ ਬਣ ਰਹੀ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਲੋਕ ਮਨ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗੀ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਿਲਮਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

'ਬਲੈਕ' 'ਚ ਆਪਣੀ ਗੂੰਗੀ, ਬੋਲੀ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਹੀਣ ਲੜਕੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੰਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਊਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਬਲੈਕ' ਤੇ 'ਦਿਲ ਬੋਲੇ ਹੜਿੱਪਾ' ਨਾਲ ਸਿਡਨੀ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਫ਼ਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ 'ਚ ਰਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਹਿੱਟ ਫ਼ਿਲਮਾਂ, ਕੁਝ ਚੰਗੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਹਨੂੰ 'ਦਿਲ ਬੋਲੇ ਹੜਿੱਪਾ' ਬੜੀ ਵਿਲੱਖਣ ਫ਼ਿਲਮ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਹਨੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵਰਤਾਓ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬੰਗਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੀ ਉਹਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਆਈ? ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਰਾਣੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਮੇਲ ਹੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵਿਆਹ ਵੀ ਬੜੇ ਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਣੀ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਉਹ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਲੜਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਬਲੌਰੀ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸਾੜੀ ਲਾ ਕੇ ਪਤੀ ਲਈ ਰੋਟੀਆਂ ਲਾਹ ਰਹੀ ਘਰੇਲੂ ਗ੍ਰਹਿਣੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਮਾਰੀ ਗਈ ਮਾਡਲ ਜੈਸਿਕਾ ਲਾਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ 'ਨੋ ਵੰਨ ਕਿੱਲਡ ਜੈਸਿਕਾ' ਲਈ ਆਸਵੰਦ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਚ ਹੈ।

Vaisakhi Mela 2010-Show List

April 9 - Calgary, Canada
April 10 - Vancouver, BC
April 11 - Edmonton, AB
April 17 - Indianapolis, IN
Darshan Singh Darar
Pritpal Singh Ghotra
Varinder Sahi
Harry Ghuman
Ph: 317-430-3434

April 18 - New Jersey
April 23
April 24 - Toronto
April 25 - New York
Smokey Park,
Richmond Hill
(Free Admission)
April 30 - Houston, TX

Convention Center, Houston
May 1st - Dallas, TX
May 2nd - Bakersfield, CA
Punjabi Society
May 7th - Hindu Temple &
Community Center,
San Jose, CA
May 8th - Fresno, CA

(Open Festival)
May 9th - Available
May 14 - Michigan
May 15 - Chicago, IL
PAO, Desi Junction
May 23 & 24 - Available
May 30 - Yuba City, CA
Punjabi American
Cultural Society

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

2nd Vaisakhi Festival

ਦੂਜਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

April 10, 2010 (Saturday)

Starting Time 5:00 PM

Mason High School

6100 S. Mason Montgomery Road,
Mason, OH 45040

Special Events:

Kids Performances, Men's Bhangra Competition & Ladies Gidha Competition

ਗੱਭਰੂਆਂ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ

10 Gidha and Bhangra teams from all around America will be participating in the competition.

Singer
Nirmal Singh Nimma
Gurwinder Singh Ghuman

ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ:ਆਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ

ਕਲਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ

Cash Prizes | *Free Entry & Parking* | *Food Booths Available* | *No Alcohol Allowed* | Tight Security

First Prize Gidha
Apna India Restuarant
Barjinder Singh P.D

Second Prize Gidha
Toor Petroleum Inc.
Jagroop Singh Toor

First Prize Bhangra
PAP Oil Coropration
Kalitter Singh Takhar

Second Prize Bhangra
Harvinder Singh Walia

Gidha sponsor
Aman Singh Dharni
Sukhbir Singh Khraor

Committee Members:
Mukhtiar S. Sekhon (513) 919-2311
Harmit S. Ghuman (513) 300-2791
Amandeep S. Dharni (513) 515 9178
Swaran S. Sidhu (513) 266-0885
Jagtar S. Fantu (513) 328-7500
Gurjant S. Sekhon (513) 923-0735
Sukhchain S. Gill (513) 253-6424
Surjeet S. Mavi (513) 616-4530
Harbans S. Gill (513) 550-5917
Jagpal S. Grewal (513) 238-6991
Gurinder S. Dhillon (513) 373-0145

Punjab
Sports & Cultural Club
Cincinnati

Punjab Sports & Cultural Club Cincinnati (OH)

E-mail: punjabsportsclubohio@yahoo.com www.punjabsportsclubohio.com

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਇਟੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ) ਚੋਣਾਂ

ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ

ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਓ ਜੀ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

28 ਮਾਰਚ ਦੀ ਰੈਲੀ ਬਾਰੇ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸਾਂ ਸਭ ਨੇ ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦੇ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਿਆਣਪ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ ਸਦਕਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ ਦਾ ਅੜਿਕਾ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਰਹੀ ਹੈ।

Notes: Azaad Sikh Sangat sewadaars still have following unresolved issues with SRS management:

A. Constitution only allows people on the membership list to vote (the one originally posted and copies given to both sides in presence of Guru Granth Sahib, on 3/21/2010). It has been stated by present SRS management that anyone with receipts may be allowed to vote which would be in clear violation of the Constitution.

B. The membership form and the constitution clearly states that only Illinois driver license/or state photo ID is acceptable. Communication in March newsletter contradicts the Constitutional requirement.

C. Also at the time of elections, we want an observer representing us at every table including watching ballot boxes.

ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਬਹਾਲ ਕਰਾਂਗੇ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ 4 ਅਪਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਹੁੰਮਹੁਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰੋ ਜੀ।

ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਿਮਾਣੇ ਦਾਸ

Dr Amarjit Singh, MD

Kamaljit Kaur Sanghera, MA

Lakhwinder Singh, BA

Mahanbir S. Brar, MSc Phy

Mat Singh Dhillon, BA Ed.

Sukhwant S. Khanuja, PhD

Supported by: SIKH SANGAT CHICAGO Sikhsangat2010@gmail.com www.sikhsangatchicago.org